

2100

101

ΣΧΟΛΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ

100
B

να
εἶναι

↓
ΟΝΥΠΙΑΚΟΣ

και

δχι

70

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

THE

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΤΕΥΧΟΣ Β'

ΡΗΜΑΤΑ - ΜΕΤΟΧΑΙ - ΑΚΑΙΤΑ
ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ - ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ

ΑΠΑΣΑ Η ΥΛΗ ΕΙΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ
ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Βιβλίον τοῦ μαθητοῦ

Ὀνήματα

Ἐκφορὰ φωνῶν

ανς.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ "ΝΙΚΗ", ΑΘΗΝΑΙ

1967

ΣΧΟΛΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ ΕΥΘ.—ΚΛΑΟΓΙΑΝΝΗ ΑΡΓ.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

Π Ρ Ο Σ

Χρήσιν τῶν μαθητῶν τῶν ἀνωτέρων τάξεων
τοῦ Δημοτικοῦ σχολείου

Τετράδιον

τ μαθ

Διεύθυνσις

Τάξις

ΤΕΥΧΟΣ

Β'

Ν^ο

100

ΕΚΔΟΣΕΙΣ “Ν Ι Κ Η,, ΑΘΗΝΑΙ 1967

Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφήν τοῦ συγγραφέως καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ ἐκδότου.

Copyright: Ἐκδ. Οἴκου «ΝΙΚΗ» — Ἀθήναι
Τηλ. 628 - 132

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Τὸ παρὸν βιβλίον **Γραμματικῶν ἀσκήσεων** εἶναι τὸ β' Τεύχος καὶ ἀποτελεῖ συνέχειαν τοῦ α' τοιούτου. Τὰ περιεχόμενα τοῦ πρώτου τεύχους-τετραδίου εἶναι:

ΜΕΡΟΣ 1ον = ΦΘΟΓΓΟΛΟΓΙΚΟΝ.

ΜΕΡΟΣ 2ον = ΤΥΠΟΛΟΓΙΚΟΝ ἤτοι τὰ πτωτικά μέρη τοῦ λόγου :

Ἄρθρα—Οὐσιαστικά - Ἐπίθετα (καὶ Ἀριθμητικά ἐπίθετα). Ἄντωνυμιαί.

Εἰς τὸ 2ον τεύχος συνεχίζονται αἱ ἀσκήσεις εἰς τὰ κλιτὰ μέρη τοῦ λόγου ἤτοι:

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 5ον : **Ρήματα.** ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 6ον : **Μετοχαί**

ΜΕΡΟΣ 3ον = ΤΑ ΑΚΛΙΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ ἤτοι :

Προθέσεις, Ἐπιρρήματα

Σύνδεσμοι, Ἐπιφωνήματα

ΜΕΡΟΣ 4ον = ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ : ΠΑΡΑΓΩΓΗ — ΣΥΝΘΕΣΙΣ

ΜΕΡΟΣ 5ον = ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ

ΜΕΡΟΣ 6ον = ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

Ἀκολουθοῦντες τὰς ὁδηγίας τὰς ὁποίας δίδομεν εἰς τὸ α' τεύχος, θὰ συμπληρῶντε καὶ τὰς ἀσκήσεις εἰς τὸ παρὸν, ἀφοῦ πρώτον μελετᾶτε καλῶς τὸ ἕκαστον διδασκόμενον μάθημα Γραμματικῆς, ὥστε νὰ τὸ κατέχετε.

Προσοχή: Αἱ δι' ἀστερίσκου] σημειούμεναι ἀσκήσεις δὲν πρέπει νὰ δίδωνται πρὸς συμπλήρωσιν εἰς τοὺς μαθητὰς τῆς Δ' τάξεως καὶ μερικαὶ εἰς τοὺς μαθητὰς τῆς Ε' τάξεως Δημοτικοῦ, ἐκτὸς ἐὰν ὑπάρχουν αἱ σχετικαὶ προϋποθέσεις.

Άσκησις ἐπαναλήψεως

1. Τί λέγεται ἔκθλιψις;

Παραδείγματα ἐκθλίψεως:

2. Τί λέγεται συναίρεσις;

Παραδείγματα:

3. Ἡ συνηρημένη συλλαβὴ τί εἶναι πάντοτε;

4. Ποῖαι εἶναι αἱ κύριαι δίφθογγοι;

καὶ ποῖαι αἱ καταχρηστικαί;

5. Ποία συλλαβὴ λέγεται θέσει μακρά;

6. Εἰς ποίαν περίπτωσιν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἡ συλλαβὴ «θέσει μακρά»;
Κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῶν

Παράδειγμα:

7. Πότε τὸ α τῶν πρωτοκλίτων ὀνομάτων λέγεται καθαρόν;

8. Εἰς τὰς κατωτέρω λέξεις, γράψατε δεξιὰ τί εἶναι τὸ -α ἢ -ας τῆς καταλήξεως: μακρόν, βραχύ, καὶ διατί;

τὴν Σημαίαν =

ἡ γραῖα =

τὴν ὥραν =

τὴν γλῶσσαν =

τὸν ρήτορα =

τοὺς κόρακας =

τὰ σώματα =

9. Γράψατ : α) Τί ὀνόματα περιλαμβάνει ἡ πρώτη κλίσις ;

β) Παραδείγματα :

10. α) Τί ὀνόματα περιλαμβάνει ἡ δευτέρα κλίσις ;

β) Π.χ.

11. Τί ὀνόματα περιλαμβάνει ἡ τρίτη κλίσις ;

12. Γράψατε: 2 φωνηεντόληκτα :

2 Ἄφωνόληκτα :

α) μέ χαρακτήηρα -κ, -γ ἢ χ= 1) 2)

β) μέ χαρακτήηρα -π -β ἢ φ= 1) 2)

γ) μέ χαρακτήηρα -τ -δ ἢ θ= 1) 2)

13. Σχηματίσατε τὰ ἀκόλουθα εἰς τὰς παρακάτω πτώσεις :

Ἐνικὸς ἀριθμὸς

Ὄνομ. Τὸ ἰσχυρὸν ἔθνος — τὸ γόνιμον ἔδαφος — ὁ εὐτυχὴς θνητὸς

Δοτ.

Πληθυντικὸς ἀριθμὸς

Ὄνομ.

Γεν.

Δοτ.

Αἰτ.

14. Σχηματίσατε τὰ παραθετικά τῶν κάτωθι ἐπιθέτων :

ὁ ἄφωνος —

ἡ ἔνδοξος —

ὁ σεμνὸς —

ὁ ἱερὸς —

τὸ ἅγιον —

ἡ ὠραία —

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

Τ Α Ρ Η Μ Α Τ Α

§ 225 Ο.Ε.Δ.Β.

1. Ποῖαι λέξεις λέγονται ρήματα ;

2. Τί λέγεται ὑποκείμενον ;

3. Γράψε 6 προτάσεις με ὑποκείμενον και ρῆμα π.χ. ὁ μαθητῆς γράφει.

α) δ)

β) ε)

γ) στ)

4. Τοποθετήσατε τὸ κατάλληλον ρῆμα εἰς τὰ κατωτέρω ὑποκείμενα :

π.χ. ὁ θεριστής θερίζει ὁ κουρεὺς

ὁ κλαδευτῆς ὁ δικαστῆς

ὁ διδάσκαλος ὁ γυμναστής

5. Τοποθετήσατε τὸ κατάλληλον ὑποκείμενον πρὸ τῶν ρημάτων.

π.χ. ὁ ψαρὰς ψαρεύει κελαδεῖ

..... ζωγραφίζει ταξιδεύει

..... σχεδιάζει βελάζει

..... κτίζει εὐλογεῖ

..... κλέπτει ὀργώνει

6. Νὰ γράψης ρήματα με ἀντίθετον ἔννοιαν.

λύω ἀρχίζω

ἀναβαίνω ἀνοίγω

πηγαίνω ξημερώνει

ΔΙΑΘΕΣΙΣ ΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

§ 226, 227 Ο. Ε. Δ. Β.

7. Τί λέγεται διάθεσις τοῦ ρήματος;

8. Ποῖαι εἶναι αἱ διαθέσεις τῶν ρημάτων;

9. Ἐνεργητικῆς διαθέσεως ἢ ἐνεργητικὰ λέγονται τὰ ρήματα:

Π.χ.:

10. Μέσης διαθέσεως ἢ μέσα λέγονται τὰ ρήματα:

Π.χ.:

11. Παθητικῆς διαθέσεως ἢ παθητικὰ λέγονται τὰ ρήματα:

Π.χ.:

12. Οὐδετέρας διαθέσεως ἢ οὐδέτερα λέγονται τὰ ρήματα:

Π.χ.:

13. Ἀναγράψατε τὰ κατωτέρω ρήματα εἰς τὴν κατάλληλον στήλην:

(παίζω, κάθμαι, πεινῶ, σκαλίζω, λούομαι, ζαλίζομαι, ἐνδύομαι, βαπτίζομαι, πληγώνομαι, ῥάπτω, ὑγιαίνω, κοιμοῦμαι, δένω, κτενίζομαι, παρασύρομαι, διψῶ, ἀναπαύομαι, πηδῶ, κτυπῶ, μολύνομαι, ξυρίζομαι, πλένομαι, τραυματίζομαι, σκεπάζομαι).

Ἐνεργητικὰ

Παθητικὰ

Μέσα

Οὐδέτερα

ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ

§ 228, 229 ΟΕΔΒ

14. Πόσαι και ποῖαι εἶναι αἱ φωναὶ τῶν ρημάτων;
15. Ποῖα εἶναι ἡ κατάληξις τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς;
16. Γράψατε 6 ρήματα ἐνεργητικῆς φωνῆς:
.....
17. Ποῖα ρήματα περιλαμβάνει ἡ μέση φωνή;
18. Ποῖα εἶναι ἡ κατάληξις τῆς μέσης φωνῆς;
19. Γράψατε 6 ρήματα μέσης φωνῆς:
.....
20. * Ποῖα ρήματα λέγονται ἀποθετικά;

ΑΡΙΘΜΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΑ

§ 230 - 231 ΟΕΔΒ

21. Ποῖοι εἶναι οἱ ἀριθμοὶ τῶν ρημάτων;
22. Πόσα εἶναι τὰ πρόσωπα τοῦ ρήματος;
23. Ποίας ἀντωνυμίας χρησιμοποιοῦμεν;
- α) διὰ τὸ *πρῶτον* πρόσωπον: Ἐνικός Πληθ.
- β) διὰ τὸ *δεύτερον* » » »
- γ) διὰ τὸ *τρίτον* » » »

ΧΡΟΝΟΙ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ

§ 233, 234

Εἰς ἐκάστην ἐρώτησιν νὰ γραφῆ ὡς παράδειγμα ἓν ρῆμα εἰς τὸ α' πρόσωπον ἐνικοῦ.

24. Τί φανερώνει ὁ Ἐνεστώς;

25. Τί φανερώνει ὁ Παρατατικός;

26. Τί φανερώνει ὁ Ἀόριστος;

27. Τί φανερώνει ὁ Μέλλων διαρκείας;

28. Τί φανερώνει ὁ Μέλλων ἀπλοῦς;

29. Τί φανερώνει ὁ Παρακείμενος;

30. Τί φανερώνει ὁ Ὑπερσυντέλικος;

31. Τί φανερώνει ὁ Τετελεσμένος μέλλων;

32. Ποῖοι χρόνοι λέγονται ἀπλοῖ ἢ μονολεκτικοί;

33. Ποῖοι χρόνοι λέγονται σύνθετοι ἢ περιφραστικοί;

34. Τί χρόνον φανερώνουν τὰ ρήματα :

(τώρα) παίζω = (αὔριον) θὰ π_τίζω =

(χθὲς) ἔγραφα = (αὔριον) θὰ κολυμβήσω =

(χθὲς) ἔβρεξε = ἔχω ἰδρώσει =

ΕΓΚΛΙΣΕΙΣ

§ 237, 238, 239, 240

35. Τί λέγονται ἐγκλίσεις ;

36. Ποῖαι αἱ ἐγκλίσεις τῶν ρημάτων ;

37. Τί φανερώνει ἡ Ὀριστική ;

π.χ.

38. Τί φανερώνει ἡ Ὑποτακτική ;

π.χ.

39. Τί φανερώνει ἡ Προστακτική ;

π.χ.

40. Τί φανερώνει ἡ Εὐκτική ;

π.χ.

41. Τί φανερώνει ἡ δυνητική ;

π.χ.

42. Ποῖοι οἱ ρηματικοὶ τύποι ; α)

π.χ.

β)

π.χ.

43. Ποῖα τὰ παρεπόμενα τοῦ ρήματος ;

44. Ποῖος ρηματικὸς τύπος εἶναι ἄκλιτος ;

45. Ποῖος τύπος κλίνεται ὡς ἐπίθετον ;

46. Διατί ὁ τύπος «μετοχή» ἔλαβεν αὐτὸ τὸ ὄνομα ;

ΣΥΣΤΑΤΙΚΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ

§ 241, 242 ΟΕΔΒ

47. Τί λέγεται θέμα;

48. Τί λέγεται χαρακτήρ;

49. Τί λέγεται κατάληξις;

50. Ποία θέματα διακρίνομεν εις κάθε ρῆμα;

1. 2.

51. Ποιοί χρόνοι σχηματίζονται ἀπό τὸ ἐνεστωτικὸν θέμα;

52. Ποιοί ἀπὸ τὸ ἀρχικὸν ἢ ρηματικὸν θέμα;

53. Τὸ ἐνεστωτικὸν καὶ ἀρχικὸν θέμα εἶναι πάντοτε τὸ ἴδιον;

54. Χωρίσατε τὰ κατωτέρω ρήματα εἰς: θέμα, χαρακτήρα, κατάληξιν.

Ρήματα	Θέμα	Χαρακτήρ	Κατάληξις
παίζω			
παιδεύω			
γράφω			
βλέπω			
ἀκούω			
ζαλίζομαι			
κουράζομαι			
ἔρχομαι			
ἀκούομαι			
αἰσθάνομαι			

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΙ ΡΗΜΑΤΩΝ

§ 243, 244, 245 ΟΕΔΒ

55. Ποια ρήματα λέγονται φωνηεντόληκτα;

Π.χ.

56. Ποια λέγονται συμφωνόληκτα;

Π.χ.

57. Είς τί διαιρούνται τὰ φωνηεντόληκτα; 1.

Π.χ.

2.

Π.χ.

58. Ἀπὸ τὰ συμφωνόληκτα ὅσα ἔχουν χαρακτηριστῆρα: κ-γ-χ; π-β-φ, τ-

δ-θ πῶς λέγονται;

59. Ὅσα ἔχουν χαρακτηριστῆρα (λ, ρ, μ, ν) λέγονται:

60. Ποια λέγονται βαρύτονα;

61. Ποια λέγονται συνηρημένα;

62. Τοποθέτησε τὸ κάθε ρῆμα εἰς τὴν κατηγορίαν του :

(ὕφαίνω, νεύω, πείθω, καίω, θέλω, ἐλέγχω, κεντῶ, τρέπω, τρέμω, σφάλλω, σπεύδω, τραβῶ, βήχω, ἀκούω, φέρω, λούω, πηδῶ, σπείρω, ζητῶ, τρέφω, πνέω, ἀγαπῶ, πταίω, πετῶ).

Φωνηεντόληκτα

Ἄφωνόληκτα

Ἰγρόληκτα ἢ Ἐνρινόληκτα

Συνηρημένα

ΑΥΞΗΣΙΣ

§ 270, 271, 272, 273, 274 ΟΕΔΒ

63. Ποῖοι χρόνοι παίρνουν αὐξήσιν;

64. Εἰς ποῖαν ἔγκλισιν;

65. Ποῖα ρήματα παίρνουν συλλαβικὴν αὐξήσιν;

66. Ποῖα παίρνουν χρονικὴν αὐξήσιν;

67. Ποῖα ρήματα δὲν μεταβάλλουν τὸ ἀρκτικὸν φωνῆεν τοῦ θέματος;

68. Τὰ ρήματα, ποὺ ἀρχίζουσι ἀπὸ ρ, πῶς σχηματίζονται κατὰ τὴν συλλαβικὴν αὐξήσιν;

69. Εἰς τὰ σύνθετα μὲ προθέσεις ρήματα, ποῦ τοποθετοῦν τὴν αὐξήσιν;

Παράτηρησις

α) Παρουσιάζουσι ἀνωμαλίαν, ὡς πρὸς τὴν αὐξήσιν, τὰ ρήματα:

θέλω, δύναμαι, ἐργάζομαι, ἔχω, ἐορτάζω.

β) Δὲν παίρνουν αὐξήσιν τὰ ρήματα: ἀερίζω, ἐνοικιάζω, ἀηδιάζω, ἐπιπλύνω, συνεδριάζω, οἰκονομῶ, συνεννοοῦμαι.

Ἄσκησις

70. Γράψατε τὰ ρήματα εἰς τὸν παρατατικόν, μὲ τὴν αὐξήσιν.

τρέχω	—	αὐξάνω	—
γράφω	—	εὐχομαι	—
ράπτω	—	αἰσθάνομαι	—
τρώγω	—	θέλω	—
ἀκούω	—	ἐνοικιάζω	—
ἐλπίζω	—	οἰκονομῶ	—
ὀπλίζω	—	ἐορτάζω	—

Γενική Ἄσκησις

71. Τοποθετήσατε πρὸ τοῦ ρήματος τὸ κατάλληλον ὑποκείμενον :

(οἰκία, δέντρον, ἄμπελος, δάσος, ἀεροπλάνον, πλοῖον, πλάτανος, ποταμός, θάλασσα, περιβόλιον) μετὰ τὸ ἄρθρον τοῦ ἕκαστου :

βυθίζεται	ἐξερριζώθη
ἐπλημύρισε	ἀγριεῖει
κλαδεύεται	ἐρραντίσθη
κτίζεται	καίεται
ἀπογειώνεται	ποτίζεται

72. Χωρίσατε τὰ κατωτέρω ρήματα εἰς βαρύτενα καὶ συνηρημένα :

(τρέχω, ζητῶ, κεντῶ, λέγω, δίδω, πηδῶ, τραβῶ, ἀγαπῶ, παύω, κτίζω, δένω, γελῶ, πονῶ).

Βαρύτενα	Συνηρημένα	Βαρύτενα	Συνηρημένα

73. Ἀπαντήσατε μετὰ ἓν ρῆμα ἐνεργητικῆς φωνῆς :

ὁ ράπτης —	ὁ ἀλιεὺς —
ὁ ψάλτης —	ἡ καθαρίστρια —
ὁ κτίστης —	τὸ πλοῖον —

74. Ὑπογραμμίσατε τὰ ρήματα ποῦ ἔχουν συλλαβικὴν αὐξῆσιν :

ἔδωσαν, ἤλθεν, ἔφεραν, ἤκουσε, ἤθελον, ἐνοικίασα, ἔστειλαν.

75. Ὑπογραμμίσατε τὰ ρήματα ποῦ ἔχουν χρονικὴν αὐξῆσιν :

ἦσανθην, ἐώραταζον, ἔρριψαν, εἶχον, ηὔξῃθη, ὕβριζον, εἰργαζόμεν.

76. Ὑπογραμμίσατε τὰ ρήματα μετὰ τὴν ἐσωτερικὴν αὐξῆσιν :

ἀπέφυγεν, ἐπροτίμησεν, διώρθωσαν, ἐπροξένησεν, συνεχάρην, συνέδεσαν.

ΒΟΗΘΗΤΙΚΑ ΡΗΜΑΤΑ «ΕΧΩ» και «ΕΙΜΑΙ»

§ 248 Ο.Ε.Δ.Β.

77. Νά κλιθῆ τὸ βοηθητικὸν ρῆμα «ἔχω».

ΟΡΙΣΤΙΚΗ

Ἐνεστώς	Παρατατικός	Μέλλον
α)		
β)		
γ)		
α)		
β)		
γ)		

ΕΝΕΣΤΩΣ

Ἰποτακτικὴ	Προστακτικὴ	Ἐδκτικὴ	Μετοχὴ

78. Νά κλιθῆ τὸ βοηθητικὸν ρῆμα «εἶμαι».

Ἰριστ. Ἐνεστ.	Ἰποτ. Ἐνεστ.	Προστακ. Ἐνεστ.	Παρατατικός
α)			
β)			
γ)			
α)			
β)			
γ)			

Ἄσκησις

79. Γράψατε προτάσεις με τὸ βοηθητικὸν ρῆμα « ἔχω » :

Π.χ. : ἐγὼ ἔχω πολλὰ τετράδια

σύ

αὐτὸς

ἡμεῖς

σεῖς (ὕμεῖς)

αὐτοὶ

80. Τοποθετήσατε τὰς προτάσεις εἰς τὴν ὑποτακτικὴν :

ἔχω πολλὰ μαθήματα — ὅταν ἔχω πολλὰ μαθήματα

ἔχεις ὠραία ἄνθη — ἐὰν

ἔχει καλὴν διάθεσιν — ἂν

ἔχομεν ὠραῖον σχολεῖον — ὅταν

81. Τοποθετήσατε τὸ ρῆμα « ἔχω » εἰς τὸν παρατατικόν :

ἔχω καλοὺς βαθμοὺς — εἶχον καλοὺς βαθμοὺς

ἔχεις ἄρκετὰ βιβλία —

ἔχει δυνατὴν μνήμην —

ἔχομεν πολλὰ προβλήματα —

ἔχετε φέρει βιβλία —

ἔχουν ἀγοράσει γλυκὰ —

82. Τοποθετήσατε τὸ ρῆμα « εἶμαι » εἰς τὸν παρατατικόν.

εἶμαι καλὸς μαθητὴς — ἦμην καλὸς μαθητὴς

εἶσαι καλὸς φίλος —

εἶναι ὠραία ἡμέρα —

εἶμεθα πρῶτοι εἰς τὴν τάξιν —

εἴσθε ἄριστοι κολυμβηταί —

εἶναι ταχεῖς δρομεῖς —

Ἡ Μετοχή

Εἶναι τὸ ἕκτον μέρος τοῦ λόγου. Ἀνήκει: α) εἰς τὸ ρῆμα, διότι *μετέχει* τοῦ ρήματος καὶ ἔχει *διάθεσιν* καὶ *χρόνον*. β) Εἶναι καὶ *ἐπίθετον* διότι κλίνεται με πτώσεις.

Διὰ τοῦτο ὁ τύπος αὐτὸς ὠνομάσθη *Μετοχή*.

Παραδείγματα μετοχῶν εἰς προτάσεις

1. Ὁ *πιστεῶν* εἰς τὸν Θεὸν εἶναι καλὸς ἄνθρωπος (=μετοχή Ἐνεστ. Ἐνεργ.)
2. Ὁ *πιστεύσας* θὰ σωθῆ (=μετοχή Ἐνεργ. Ἀορ.)
3. Ὁ *ξητούμενος (-η-ον)* ἀριθμὸς εὐρέθη (=μετοχή Παθ. Ἐνεστ.)
4. Ὁ *ἀνακαλυφθεὶς* ἀρχαῖος τάφος ἔχει ἱστορικὴν ἀξίαν (=μτχ. Παθ. Ἀορ.)

Αἱ μετοχαὶ εἶναι τριγενῆ καὶ τρικατάληκτα ἐπίθετα

Π.χ. ὁ λατρεύων — ἡ λατρεύουσα — τὸ λατρεύων
ὁ λυόμενος — ἡ λυομένη — τὸ λυόμενον
ὁ λυτρώσας — ἡ λυτρώσασα — τὸ λυτρώσαν
ὁ λυτρωθεὶς — ἡ λυτρωθεῖσα — τὸ λυτρωθέν

Τὸ ἀρσενικὸν καὶ οὐδέτερον κλίνονται ὅπως τὰ τριτόκλιτα ἐπίθετα. Τὸ θηλυκὸν κλίνεται ὅπως τὰ ὀνόματα τῆς πρώτης κλίσεως.

Εἰς τὴν ὁμιλουμένην αἱ μετοχαὶ εἶναι :

- α) **Εἰς τὴν ἐνεργητικὴν φωνὴν :** λύντας — πηδώντας (Ἐνεστῶς μόνον).
β) **Εἰς τὴν παθητικὴν φωνὴν :** ὁ λυμένος — ἡ λυμένη — τὸ λυμένον (Πρκ.).

Ἑρμηνεῖα τῶν Μετοχῶν

ὁ λύων	= αὐτὸς ποῦ λύει	ἡ λύουσα	= αὐτὴ ποῦ λύει
ὁ λύσας	= αὐτὸς ποῦ ἔλυσε	ἡ λύσασα	= αὐτὴ ποῦ ἔλυσε
ὁ λυόμενος	= αὐτὸς ποῦ λύεται	ἡ λυομένη	= αὐτὴ ποῦ λύεται
ὁ λυθεὶς	= αὐτὸς ποῦ ἐλύθηκε	ἡ λυθεῖσα	= αὐτὴ ποῦ λύθηκε
τὸ λῶν	= αὐτὸ ποῦ λύει	τὸ λυόμενον	= αὐτὸ ποῦ λύεται
τὸ λῶσαν	= αὐτὸ ποῦ ἔλυσε	τὸ λυθέν	= αὐτὸ ποῦ ἐλύθη

Σημ. Αἱ συνηρημένα μετοχαὶ περισπῶνται : π.χ. ὁ *τιμῶν* — ἡ *τιμῶσα* — τὸ *τιμῶν*, κλπ.

Κλίσις μετοχῶν «ἔχω» καὶ «εἶμαι»

§ 249 ΟΕΔΒ

82. Νὰ κλιθῆ ἡ μετοχὴ τοῦ ρήματος «ἔχω» :

Ε Ν Ι Κ Ο Σ

Ὅν.	ὁ	ἔχων	ἡ	ἔχουσα	τὸ	ἔχον
Γεν.						
Δοτ.						
Αἰτ.						

Π Λ Η Θ Υ Ν Τ Ι Κ Ο Σ

Ὅν.						
Γεν.						
Δοτ.						
Αἰτ.						

*83. Νὰ κλιθῆ ἡ μετοχὴ τοῦ ρήματος «εἶμαι» :

Ε Ν Ι Κ Ο Σ

Ὅν.	ὁ	ὢν	ἡ	οὔσα	τὸ	ὄν
Γεν.						
Δοτ.						
Αἰτ.						

Π Λ Η Θ Υ Ν Τ Ι Κ Ο Σ

Ὅν.						
Γεν.						
Δοτ.						
Αἰτ.						

Παρατήρησις: Ο «ΩΝ» = ὁ ζών, ὁ ὑπάρχων. τὸ βλέπομεν γραμμέον ἐπάνω ἀπὸ τὴν εἰκόνα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.—Τὸ ὄν = κάθε τι πού ζῆ καὶ ὑπάρχει.

ΚΛΙΣΙΣ ΒΑΡΥΤΟΝΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

§ 251, 253 ΟΕΔΒ

Α' ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ — ΕΓΚΛΙΣΙΣ ΟΡΙΣΤΙΚΗ

84. Νά γραφοῦν αἱ καταλήξεις τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεστώτος :

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

α' πρόσ.	— ω	ω	ω	ω	ω
β' πρόσ.	— εις	ΕΙΣ	ΕΙΣ	ΕΙΣ	ΕΙΣ
γ' πρόσ.	— ει	ΕΙ	ΕΙ	ΕΙ	ΕΙ

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

α' πρόσ.	— ομεν	ΟΜΕΝ	ΟΜΕΝ	ΟΜΕΝ	ΟΜΕΝ
β' πρόσ.	— ετε	ΕΤΕ	ΕΤΕ	ΕΤΕ	ΕΤΕ
γ' πρόσ.	— ουν ἢ — ουσι	ΟΥΝ	ΟΥΝ	ΟΥΝ	ΟΥΝ

85. Νά κλιθοῦν τὰ ρήματα εἰς τὴν ὀριστικὴν τοῦ ἐνεστώτος τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς :

κλαδεύω, τρέχω, ἀπλώνω, μηνύω.

Ὅριστικὴ ἐνεστώτος ἐνεργητικῆς φωνῆς

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

α' πρόσ.	κλαδεύω	τρέχω	ἀπλώνω	μηνύω
β' πρόσ.	κλαδεύεις	τρέχεις	ἀπλώνεις	μηνύεις
γ' πρόσ.	κλαδεύει	τρέχει	ἀπλώνει	μηνύει

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

α' πρόσ.	κλαδεύομεν	τρέχουμεν	ἀπλώνομεν	μηνύομεν
β' πρόσ.	κλαδεύετε	τρέχετε	ἀπλώνετε	μηνύετε
γ' πρόσ.	κλαδεύουσι ἢ	τρέχουσιν ἢ	ἀπλώνουσιν ἢ	μηνύουσιν ἢ

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ

§ 251, 253 ΟΕΔΒ

86. Γράψατε 3 φορές τὰς καταλήξεις τῆς ὑποτακτικῆς :

α' πρ.	νά -ω	νά-ω	νά-ω	νά-ω
β' πρ.	νά -ης	νά-ης	νά-ης	νά-ης
γ' πρ.	νά -η	νά-η	νά-η	νά-η
α' πρ.	νά -ομεν	νά-ομεν	νά-ομεν	νά-ομεν
β' πρ.	νά -ετε	νά-ετε	νά-ετε	νά-ετε
γ' πρ.	νά -ουν	νά-ουν	νά-ουν	νά-ουν

87. Εἰς ποῖα πρόσωπα διαφέρουν ἀπὸ τὰς καταλήξεις τῆς ὀριστικῆς :

88. Νὰ κλιθοῦν τὰ ἀκόλουθα ρήματα εἰς τὴν ὑποτακτικὴν ἐνεστώτος :

ιδρῶ, ὀφείλω, μανθάνω, ἄθροίζω.

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

α' πρ.	νά ιδρῶ	νά ὀφείλω	νά μανθάνω	νά ἄθροίζω
β' πρ.	νά ιδρῆς			
γ' πρ.	νά ιδρῆ			

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

α' πρ.	νά ιδρούμεν		
β' πρ.	νά ιδρούεσθε		
γ' πρ.	νά ιδρούσθε		

89. Σχηματίσατε τὰ ρήματα εἰς τὴν ὑποτακτικὴν Ἐνεστώτος :

τρέχει — νά	ὀργώνομεν — νά
γράφεις — »	ἀφήνομεν — νά
ἀκούει — »	ἀπολύομεν — νά
ιδρύει — »	λούομεν — νά

ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗΣ ΕΝΕΣΤΩΤΟΣ (Ένεργ. φωνής)

Ἡ ὑποτακτικὴ παριστάνει τὴν πρᾶξιν τοῦ ρήματος ὡς ἐπιθυμίαν : Π.χ. «Ὅταν ἀποκιθῶ χρήματα, θὰ ἀγοράσω πολλὰ βιβλία» ἢ π.χ. *ὅτι πρόκειται* (ἢ πρᾶξις) *νὰ γίνῃ* καὶ τὴν περιμένωμεν. Π.χ. Ἔν *ἀκούσης* αὐτὴν τὴν διδασκαλίαν θά....

Ἄν ὅταν τοῦ ρήματος ὑπάρχη ἐν ἀπὸ τὰ μόρια ἢ συνδέσμοις : *ὅταν, ὁπόταν, νά, ἐάν, ἄν, ἴνα, διὰ νά (για νά), ὅπως*, τότε τὸ ρῆμα εἶναι ἐγκλίσεως ὑποτακτικῆς.

Ἐάν ὑπάρχη σύνδεσμος χρονικὸς (*ὅταν, ὁπόταν*) ἢ πρότασις εἶναι χρονικῆ. Π.χ. «Ὅταν γράφω θέλω ἡσυχία».

Ἐάν ὁ σύνδεσμος εἶναι ὑποθετικὸς τότε λέγεται ὑποθετικῆ : Π.χ. «Ἐάν θέλῃς ἔλα εἰς τὴν οἰκίαν μου. Ἄν παίξῃς συνεχῶς ἔτσι, δὲν θὰ προοδεύσῃς» κλπ.

Εἰς τὰς προτάσεις αὐτὰς τὰ ρήματα μὲ τὰ : *ὅταν, ἐάν, ἄν...* εἶναι ἐγκλίσεως ὑποτακτικῆς.

Αἱ καταλήξεις *-εις, -ει καὶ -ομεν* εἰς τὴν ὑποτακτικὴν γράφονται *-ης, -η, -ωμεν*. Μὴ λησμονῆτε τὴν ὑπογεγραμμένην.

90. Γράψατε τὰ ἀκόλουθα εἰς τὴν ὑποτακτικὴν :

παίζει — νὰ παίξῃ	ὅταν παίξῃ	ἐάν παίξῃ	ἄς παίξῃ
γράφεις — ἄν	ὁπόταν	ἄς	ἐάν
τρέχει — ἴνα	ἐάν	ἄς	ἄν
λύομεν — νὰ	ἐάν	ἄν	ὅταν
ἀκούει — νὰ	ἐάν	ἄς	ὅταν

91. Γράψατε τὸ β' καὶ γ' ἐνικὸν καὶ τὸ α' πληθ. πρόσωπον ὑποτακτικῆς :

	β' ἐνικὸν	γ' ἐνικὸν	α' πληθυντικὸν
νὰ γράφω			
νὰ ἰδρῶ			
ὅταν φυτεύω			
ἐάν θέλω			
νὰ πηγαίνω			

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ (Ένεστῶτος)

§ 251, 253 ΟΕΔΒ

92. Διατί δὲν ἔχει α' πρόσωπον ἢ προστακτικὴ ;

93. Μὲ ποίους τρόπους σχηματίζεται τὸ β' πρόσωπον;

94. Ποῖον μόριον χρησιμοποιοῦμεν διὰ τὸ γ' πρόσ.;

95. Νὰ κλιθοῦν τὰ ρήματα εἰς τὴν προστακτικὴν ἐνεστῶτος :

πληρῶνω, γράφω, κοιτάζω, κλαδεύω.

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

β'				
ἦ	ἦ	ἦ	ἦ	ἦ
γ'				

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

β'				
γ'				

96. Νὰ γραφοῦν εἰς τὴν ὑποτακτικὴν καὶ προστακτικὴν (εἰς τὸ αὐτὸ πρόσωπον).

Ὅριστικὴ	Ἵποτακτικὴ	Προστακτικὴ
δακρύζει		
βλάπτει		
πιστεύεις		
δανείζετε		
λέγουν		
βήχει		

97. Ὑπογραμμίσατε τὰ ρήματα πού εἶναι εἰς τὴν προστακτικὴν :

«Πρόσπεχε ὅταν γράφης». «Ἄκουε πολλὰ καὶ λέγε ὀλίγα». «Ἐχετε γειά, ψηλὰ βουνά». «Πήγαينه γρήγορα, διότι τὸ μάθημα ἤρχισεν».

98. Συμπληρώσατε : ἄς τρέχ . . , τρέχετε . . , ἄς φύγ . . , φύγετ . .

ΕΥΚΤΙΚΗ (Ένεστῶτος Ἐνεργητικῆς φωνῆς)

§ 251, 253 ΟΕΔΒ

99. Πῶς σχηματίζεται ἡ εὐκτική ;

100. Νὰ κλιθοῦν τὰ ρήματα εἰς τὴν εὐκτικὴν ἔνεστῶτος.

κερδίζω, ἀριστεύω, ἀκούω,

Εὐκτικὴ ἔνεστῶτος

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

α' πρ.			
β' πρ.			
γ' πρ.			

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

α' πρ.			
β' πρ.			
γ' πρ.			

101. Τοποθετήσατε τὰ ρήματα εἰς τὰς ὑπολοίπους ἐγκλίσεις (εἰς τὸ αὐτὸ πρόσωπον).

Ὀριστικὴ	Ἑποτακτικὴ	Προστακτικὴ	Εὐκτικὴ
φυτεύει			
ραδίζει			
πληρώνετε			
ταξιθεύει			
θεραπεύομεν			
ψαρεύουν			
ἐλπίζεις			
ἐτοιμάζομεν			
ιδρύουν			

102. Πῶς γράφονται αἱ καταλήξεις τῆς Ἐνεργητικῆς Εὐκτικῆς ;

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ (Ἐνεστῶτος Ἑνεργ. φωνῆς)*

§ 240 καὶ § 255 ΟΕΔΒ

103. Ποία ἡ κατάληξις τοῦ ἀπαρεμφάτου ;

104. Πῶς τὸ συναντῶμεν εἰς τὴν ὁμιλουμένην ;

105. Γράψατε δύο παραδείγματα :

106. Τὸ ἀπαρέμφατον χρησιμεύει διὰ τὸν σχηματισμὸν τῶν
τύπων τοῦ ρήματος.

Μ Ε Τ Ο Χ Η

§ 256 ΟΕΔΒ

107. Ποῖαι αἱ καταλήξεις τῆς μετοχῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστῶτος ;

108. Ποῖαν κατάληξιν ἔχει ἡ μετοχὴ εἰς τὴν ὁμιλουμένην ;

109. Πότε ἡ κατάληξις -οντας γράφεται μὲ -ο καὶ πότε μὲ -ω ;

*110. Νὰ κλιθῇ ἡ μετοχὴ τοῦ ρήματος : ρέω.

Ε Ν Ι Κ Ο Σ Α Ρ Ι Θ Μ Ο Σ

Ἄν.	ὁ ρέων	ἡ ρέουσα	τὸ ρέον
Γεν.			
Δοτ.			
Αἰτ.			

Π Λ Η Θ Υ Ν Τ Ι Κ Ο Σ Α Ρ Ι Θ Μ Ο Σ

Ἄν.			
Γεν.			
Δοτ.			
Αἰτ.			

ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ (Ένεργ. φωνῆς)

§ 251, 253 Ο.Ε.Δ.Β.

111. Νὰ γραφοῦν αἱ καταλήξεις τοῦ παρατατικοῦ 4 φορές.

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

α' πρόσ.				
β' προσ.				
γ' πρόσ.				

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

α' πρόσ.				
β' πρόσ.				
γ' πρόσ.				

112. Νὰ κλιθοῦν τὰ ἀκόλουθα ρήματα εἰς τὸν παρατατικόν.

πιστεῶ, τρώγω, κτίζω, πνέω

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

α'				
β'				
γ'				

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

α'				
β'				
γ'				

113. Σχηματίσατε τὸν παρατατικὸν εἰς τὸ α' πρόσωπον.

παύω =	δακρύζω =
ράπτω =	δανείζω =
πίνω =	ρυθμίζω =
μαγεύω =	παίζω =

ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΥ (Προσέξατε τὴν αὔξησιν)*

§ 270, 271, 272, 273, 274 ΟΕΔΒ

114. α) (Τὸ α εἰς η)	{ ἀκούω	ἀσφαλίζω
	{ ἀγοράζω	ἀρχίζω
β) (Τὸ ε εἰς η)	{ ἐλπίζω	ἐτοιμάζω
	{ ἐλέγχω	ἐρεθίζω
γ) (Τὸ ο εἰς ω)	{ ὀρίζω	ὀπλίζω
	{ ὀνομάζω	ὀρκίζω
115. α) (Τὸ αυ εἰς ηυ) :	αὔξανω	αὐλακώνω
β) (Τὸ ευ εἰς ηυ) :	εὐφραίνω	εὐρύνω
γ) (Τὸ αι εἰς η) :	αἰθριάζω	αἰχμαλωτίζω
11 ἐν ἀλλάσσουν	{ ἵκετεύω	ἰδρύνω
	{ ὑβρίζω	ὑγιαίνω
	{ ἡσυχάζω	ἡγεμονεύω
	{ ὠριμάζω	ὠρύσομαι
	{ εἰκονίζω	εὐρίσκω
117. Διπλασιάζουν τὸ ρ)	{ ρέω	ράπτω
	{ ραπίζω	ρυθμίζω
	{ ρίπτω	ραβδίζω
118. (Τὸ ε εἰς ει)	{ ἔχω	ἐργάζομαι
	{ ἐλκύω	ἐθίζω
119. (Ἄντι ε ἔχουν η)	θέλω	δύναμαι
120. (Ἐσωτερικὴ αὐ- ξησις)	{ ἐξοπλίζω	προσφέρω
	{ προλέγω	ἀναγνωρίζω
	{ καταλήγω	διαχωρίζω
	{ μεταβάλλω	ἐορτάζω

ΕΥΚΤΙΚΗ - Δυνητική*

§ 251 σελ. 106 ΟΕΔΒ

121. Ποιάς ἐγκλίσεις ἔχει ὁ παρατατικός ;

122. Πῶς σχηματίζεται ἡ εὐκτική παρατατικοῦ ;

123. Γράψατε τὸ ἀ΄ πρόσωπον τῆς ὀριστικῆς καὶ εὐκτικῆς παρατατικοῦ.

Ὅριστ. ἐνεστώτος	Ὅριστ. παρατατ.	Εὐκτικὴ παρατατικοῦ
ἀκούω		
ἰδρύνω		
μηνύω		
λούω		
ρέω		

124. Δυνητικὴν ἐγκλίσιν ἔχουν : ὁ ἐνεστώσ, ὁ ἀόριστος, καὶ ὁ ὑπερσυντέλιος.

125. Ἡ δυνητικὴ ἐνεστώτος καὶ ἀορίστου πῶς σχηματίζεται ;

126. Γράψατε τὴν δυνητικὴν ἐνεστώτος.

Ὅριστικὴ	Δυνητικὴ	Ὅριστικὴ	Δυνητικὴ
πιστεύω		λούω	
κινδυνεύω		αὐξάνω	
ἰκετεύω		ὑβρίζω	
ἐορτάζω		ἐμποδίζω	

127. Αἱ καταλήξεις τοῦ παρατατικοῦ μεταβάλλονται, ὅταν πρὸ τοῦ ρήματος ὑπάρχουν τὰ μόρια : νὰ ἦ θά ;

128. Συμπλήρωσε τὰ κενά : ἔλυον θὰ ἔλυ - ν, νὰ ἐλύ - μεν, ἔγραφον νὰ ἔγραφ - ν.

ΑΟΡΙΣΤΟΣ Α΄ ΦΩΝΗΗΤΟΛΗΚΤΩΝ

§ 251, 253 ΟΕΔΒ

129. Νὰ γραφοῦν αἱ καταλήξεις τοῦ ἄοριστου :

Ε Ν Ι Κ Ο Σ Α Ρ Ι Θ Μ Ο Σ

α' πρ.				
β' πρ.				
γ' πρ.				

Π Λ Η Θ Υ Ν Τ Ι Κ Ο Σ Α Ρ Ι Θ Μ Ο Σ

α' πρ.				
β' πρ.				
γ' πρ.				

130. Νὰ κλιθοῦν τὰ (ἀκόλουθα) ρήματα εἰς τὸν ἐνεργ. ἄοριστον :

παύω, θεραπεύω, λούω, ἀκούω.

Ε Ν Ι Κ Ο Σ Α Ρ Ι Θ Μ Ο Σ

α' πρ.				
β' πρ.				
γ' πρ.				

Π Λ Η Θ Υ Ν Τ Ι Κ Ο Σ Α Ρ Ι Θ Μ Ο Σ

α' πρ.				
β' πρ.				
γ' πρ.				

131. Σχηματίσατε τὸν παρατατικὸν καὶ ἄορ. ἐνεργ. φωνῆς τῶν ρημάτων :

	Παρατατικός	Ἄοριστος
πιστεύω		
σταθμεύω		
ἰδρύνω		
διαλύω		
ἀναλύω		

ΑΟΡΙΣΤΟΣ Α' ΑΦΩΝΟΛΗΚΤΩΝ (Ένεργ. φωνῆς)

§ 260 ΟΕΔΒ

α) Οὐρανικά.

Όταν ένωθῆ ὁ θεματικός χαρακτήρ *-κ, -γ, -χ* τῶν *οὐρανικῶν* ρημάτων μετὰ τὸ *-σ* τῆς καταλήξεως τοῦ ἀόριστου γίνεται:

π.χ. πνίγω — ἔπνιγ+σα =

πλέκω — ἔκπλεκ+σα =

βρέχω — ἔβρεχ+σα =

Παρατήρησις. Όταν ὁ θεματικός χαρακτήρ τῶν ρημάτων εἶναι δύο *-σσ* ἢ *-ττ*, τότε καὶ πάλιν, ὁ ἀόριστος τελειώνει εἰς *-ξα*: μαλάσσω - ἐμάλαξα, κηρύττω - ἐκήρυξα.

132. Σχηματίσατε τὸν ἀόριστον τῶν ρημάτων :

διώκω = φυλάσσω =

λήγω = ἀλλάσσω =

βήχω = πράττω =

τρέχω = ταράττω =

§ 261 ΟΕΔΒ

β) Χειλικά :

Όταν ένωθῆ ὁ θεματικός χαρακτήρ *-π, -β, -φ ἢ -π(τ)* τῶν χειλικῶν ρημάτων μετὰ τὸ *-σ* τῆς καταλήξεως τοῦ ἀόριστου, γίνεται :

133. τρέπω — ἔτρεπ+σα =

γράφω — ἔγραφ+σα =

τρίβω — ἔτριβ+σα =

βλάπτω — ἔβλαβ+σα =

134. Σχηματίσατε τὸν ἀόριστον τῶν ρημάτων.

ἀλείφω = κόπτω =

λείπω = ρίπτω =

δρέπω = κρύπτω =

στρέφω = καλύπτω =

στέφω = ἀστράπτω =

135.γ) Ὀδοντικά :

Ὁ χαρακτήρ -τ-, -δ-, -θ τῶν ὀδοντικῶν ρημάτων πρὸ τοῦ -σ τῆς καταλήξεως τοῦ ἄορίστου

θέτω — ἔθετ+σα =

σπεύδω — ἔσπευδ+σα =

πείθω — ἔπειθ+σα =

σφραγίζω—ἐσφράγιδ-σα=

136. Σχηματίσατε τὸν ἄορίστον τῶν ρημάτων :

ἀλέθω = θέτω =

γενέθω = διαθέτω =

διαψεύδω = πλάθω =

137. Ὄταν ὁ ἐνεστώσ λήγει εἰς -ζω τότε ὁ ἄορίστος ἄλλοτε σχηματίζεται εἰς -σα καὶ ἄλλοτε εἰς ξα, ἀναλόγως μὲ τὸν χαρακτήρα τοῦ ρηματικοῦ θέματος:

ἐλπίζω — ἤλπιδ+σα = θέμα: ἐλπιδ-(ος)

στενάζω — ἐστέναγ+σα = θέμα: στεναγ-(μὸς)

138. Σχηματίσατε τὸν ἄορίστον τῶν ἐξῆς ρημάτων :

ψηφίζω = κοιτάζω =

ποτίζω = μαστίζω =

σχίζω = βελάζω =

δακρύζω = φωνάζω =

δανείζω = κράζω =

ὀπλίζω = κρώζω =

σκιάζω = τρίζω =

ἐορτάζω = παίζω =

ἐκφράζω = συνδυάζω =

ΑΟΡΙΣΤΟΣ Α΄ ΥΓΡΟΛΗΚΤΩΝ ΚΑΙ ΕΝΡΙΝΟΛΗΚΤΩΝ*

§ 285 ΟΕΔΒ

139. Ὁ ἀόριστος τῶν ὑγρολήκτων καὶ ἐνρινολήκτων ρημάτων σχηματίζεται ἀπὸ τὸ ρηματικὸν θέμα καὶ τὴν κατάληξιν -α (ὄχι -σα). Τὸ πρὸ τοῦ χαρακτηριστοῦ βραχὺ φωνῆεν ἄ, ἰ, ῦ ἐκτείνεται εἰς μακρὸν α, ι, υ καὶ τὸ εἰ εἰς ει.

ψάλλω — (θέμα ψαλ-) = ἔψαλα

κρίνω — (» κριν-) = ἔκρινα

σύρω — (» συρ-) = ἔσυρα

στέλλω — (» στελ-) = ἔστειλα

140. Σχηματίσατε τὸν παρατατικὸν καὶ ἀόριστον τῶν ρημάτων :

Ἑνεστώς	Ρηματ. θέμα	Παρατατικός	Ἀόριστος
σφάλλω	σφαλ-		
προσβάλλω	προσβαλ-		
ἀγγέλλω	ἀγγέλ-		
ἀνατέλλω	ἀνατελ-		
μένω	μεν-		
δέρω	δερ-		
σημαίνω	σημαν-		
ξηραίνω	ξηραν-		
θερμαίνω	θερμαν-		
πλύνω	πλυν-		
τείνω	τεν-		
διανέμω	διανεμ-		

Παρατήρησις : Ἀπὸ τὰ ἐνρινόληκτα, ὅσα λήγουν εἰς -αω -ωνω καὶ τὰ θέλω, στήνω, ὀλισθαίνω, σχηματίζουν ἀόριστον εἰς -σα.

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΣ ΑΟΡΙΣΤΟΣ Β'*

§ 266, 267 ΟΕΔΒ

Παρατήρησις : Μερικά ρήματα δὲν σχηματίζουν ἀόριστον εἰς -σα οὔτε εἰς -α, ἀλλὰ εἰς -ον. Αἱ καταλήξεις τῆς ὀριστικῆς εἶναι ὅμοιαι μὲ τοῦ παρατατικοῦ. Ὁ ἀόριστος αὐτὸς ὀνομάζεται ἀόριστος β'.

141. Νὰ κλιθῆ εἰς τὴν ὀριστικὴν ὁ ἀόριστος β' τῶν ρημάτων :
λαμβάνω, τρώγω, εὕρισκω, τυγχάνω

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

α'				
β'				
γ'				

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

α'				
β'				
γ'				

142. Σχηματίσατε τὸν παρατατικὸν καὶ ἀόριστον β'

Ἐνεστῶς	Παρατατικὸς	Ἀόριστος β'
μανθάνω		
βλέπω		
λέγω		
φεύγω		
ἁμαρτάνω		
ἀποθνήσκω		
πίνω		
πάσχω		
λαμβάνω		

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ και ΕΥΚΤΙΚΗ ΕΝΕΡΓ. ΑΟΡΙΣΤΟΥ

§ 251, 253 ΟΕΔΒ

143. Γράψατε τὰς καταλήξεις τῆς ὑποτακτικῆς ἀορίστου :

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

α' πρόσ.

α' πρόσ.

β' πρόσ.

β' πρόσ.

γ' πρόσ.

γ' πρόσ.

144. Εἰς τί διαφέρουν ἀπὸ τὰς καταλήξεις τῆς ὑποτακτ. τοῦ ἐνεστώτος ;

145. Ἔχουν διαφορὰς αἱ καταλήξεις ὑποτακτ. καὶ εὐκτικῆς ;

146. Νὰ κλιθῆ τὸ ρῆμα «φυτεύω».

Α Ο Ρ Ι Σ Τ Ο Σ

Ὅριστική

Ἐποτακτική

Εὐκτική

147. Ποῖα μόρια συντάσσονται μὲ τὴν ὑποτακτικὴν τοῦ ἀορίστου ;

Παρατήρησις : α') Τὰ ἀφωνόληκτα, ὑγρόληκτα καὶ ἐνρινόληκτα ρήματα σχηματίζουν τὴν ὑποτακτικὴν ἀορίστου εἰς -σω, -ξω, -ψω, -ω, ὅπως καὶ εἰς τὴν ὀριστικὴν : π.χ. λύω—νὰ λύσω, τρέχω—νὰ τρέξω, γράφω—νὰ γράψω, μένω—νὰ μείνω.

β') Ὁ ἀόριστος β' σχηματίζει τὰς ὑπολοίπους ἐγκλίσεις ὁμοίως μὲ τὰς καταλήξεις τοῦ ἐνεστώτος : φεύγω—νὰ φύγω, εἶθε νὰ φύγω κλπ.

Ὁρθογραφία Ὑποτακτικῆς Ἀορίστου (Ἐνεργ. φωνῆς)

1. Ἡ ὑποτακτικὴ τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀορίστου σχηματίζεται μετὰ τὰ μόρια: νά, ἄν, ἕάν, ἴνα, ἄς, ὅταν, ὁπότεν, ἀφοῦ (θά), ὁσάκις, διὰ νά (για νά), ὅπως (διὰ νά), μὴ τυχόν, μήπως (θά), ἕως ὅτου (νά), μέχρις ὅτου (νά), πρὶν (νά), προτοῦ (νά), μόλις (θά), εὐθύς ὡς, ἐφ' ὅσον (θά), ἴσως (νά).

2. Αἱ καταλήξεις *-εις* καὶ *-ει* τοῦ ἐνικοῦ, εἰς τὴν ὑποτακτικὴν γράφονται καὶ καὶ *-ομεν* τοῦ πληθυντικοῦ γράφεται

148. Γράψατε τὰ ρήματα εἰς τὴν ὑποτακτικὴν ἀορίστου καὶ εἰς τὸ αὐτὸ πρόσωπον:

Ὅριστ. Ἐνεστ.	Ἀορ. Ὑποτ.	Ὅριστ. Ἐνεστ.	Ὑποτ. Ἀορ.
γράφεις —	ἴνα	βρέχει —	ὅταν
τρέχει —	ἅμα	θέλεις —	ἕάν
λύομεν —	μὴ	θέλομεν —	μὴ (τυχόν)
πληρώνει —	μήπως	ἀργεῖς —	ἄν
ἀκούομεν —	ὥσπου (νά)	παίζομεν —	νά

149. Σχηματίσατε τὴν ὑποτακτικὴν ἐνεστώτος καὶ ἀορίστου:

Ἐνεστώτ. Ὅριστικὴ	Ἐνεστώτ. Ὑποτακτικὴ	Ἀόριστος Ὑποτακτικὴ
ἀθροίζω	νά	νά
γνωρίζω	ἄς	ἀφοῦ (θά)
δανείζομεν	ἴνα	ἀφ' ὅτου
ἀγοράζει	ἕάν	ὅταν
φυτεύομεν	ἄν	εὐθύς ὡς
ανοίγει	ἅμα	πρὶν νά
βρέχει	ὅταν	ἕάν

150. Συμπληρώσατε τὰ κενὰ (καταλήξεις):

Ἄν θέλ. ῥ νά γίν. ῥ ἀριστος μαθητῆς, πρέπει νά μελετήσ. ῥ πολὺ. Ὅταν ἔχ. μεν διάθεσιν γράφ. μεν καὶ διαβάζ. μεν περισσότερο. Ὅταν τρέξ. ῥ καὶ ἰδρῶσ. ῥ δὲν πρέπει νά καθήσ. ῥ εἰς τὰ ρεύματα. Ἴσως νά πέσ. ῥ ἔξω εἰς τοὺς ὑπολογισμοὺς σου! Δι' αὐτὸ πρέπει νά ἔχ. ῥ ὑπομονὴν διὰ νά κατορθώσ. ῥ νά κερδίσ. ῥ. Ἄλλωστε πρέπει νά ἀναμέν. μεν, καὶ νά ὑπομέν. μεν.

Προστακτική, Ἀπαρέμφατον, Μετοχή Ἐνεργ. Ἀόριστου

§ 251, 253 ΟΕΔΒ

151. Νὰ κλιθοῦν τὰ ῥήματα : λούω καὶ τρέχω εἰς τὴν προστακτικὴν ἑνεστώτος καὶ ἀόριστου.

Π Ρ Ο Σ Τ Α Κ Τ Ι Κ Η

	Ἐνεστώς	Ἀόριστος	Ἐνεστώς	Ἀόριστος
α'				
β'				
γ'				
α'				
β'				
γ'				

152. Σχηματίσατε ἀπαρέμφατον ἑνεστώτος καὶ ἀόριστου :

Ἐνεστώς	Ἀπαρέμφ. ἑνεστώτος	Ἀπαρέμφ. ἀόριστου
ποτίζω	ποτίζει(ν)	ποτίσει
γράφω		
πλέκω		
ἀπλώνω		
ρίπτω		
τρέχω		

153. Σχηματίσατε τὴν μετοχὴν ἀόριστου :

	ὁ ἰδρύσας	ἡ ἰδρύσασα	τὸ ἰδρῦσαν
ἰδρύω —			
βρέχω —			
λήγω —			
φυλάσσω —			
ἀλείφω —			
κόπτω —			

ΜΕΛΛΩΝ ΔΙΑΡΚΕΙΑΣ

§ 251, 254 ΟΕΔΒ

154. Πώς σχηματίζεται ὁ μέλλον διαρκείας ;

155. Ποίας ἐγκλίσεις ἔχει ;

Νὰ κλιθῆ τὸ ρῆμα : πιστεύω, εἰς τοὺς χρόνους :

	Ἐνεστώς	Παρατατικός	Ἀόριστος	Μέλλον διαρκείας
α'	πιστεύω			
β'				
γ'				
α'				
β'				
γ'				

156. Σχηματίσατε τὰ ρήματα εἰς τοὺς ἐξῆς χρόνους :

	Ἐνεστώς	Παρατατικός	Ἀόριστος	Μέλλ. διαρκείας
κρούω				
τρίβω				
στρέφω				
ἐλπίζω				
ἀποφασίζω				
ἀνάπτω				
πείθω				
σπεύδω				
ψάλλω				
στέλλω				
μένω				

ΜΕΛΛΩΝ ΑΠΛΟΥΣ

§ 251, 254 ΟΕΔΒ

157. Πώς σχηματίζεται ὁ ἀπλοῦς μέλλων ;

158. Ποίας ἐγκλίσεις ἔχει ;

159. Νὰ κλιθοῦν τὰ ἐξῆς ρήματα εἰς τὸν ἀπλοῦν μέλλοντα:

ἵππεύω, βήχω, ἀλείφω, θέλω

ΑΡΙΘΜΟΣ

α'				
β'				
γ'				

ΑΡΙΘΜΟΣ

α'				
β'				
γ'				

160. Σχηματίσατε τοὺς δύο μέλλοντας.

Ἐνεστῶς

Μέλλων διαρκείας

Μέλλ. ἀπλοῦς

θεραπεύω

ἀνοίγω

πλέκω

εἰσπράττω

χαράσσω

τρέπω

καλύπτω

ἀπαγγέλλω

διανέμω

ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ

§ 251, 254 ΟΕΔΒ

161. Πώς σχηματίζεται ὁ παρακείμενος ;

162. Νὰ κλιθοῦν τὰ ἐξῆς ρήματα εἰς τὸν παρακείμενον :

ἀκούω, διώκω, λείπω, διαψεύδω.

ΑΡΙΘΜΟΣ

α'			
β'			
γ'			

ΑΡΙΘΜΟΣ

α'			
β'			
γ'			

163. Σχηματίσατε τοὺς ἐξῆς χρόνους τῶν ρημάτων :

Ἐνεστώς	Παρατατικός	Ἀόριστος	Παρακείμενος
ὕβριζω			
ὠριμάζω			
ὀρκίζω			
αὐξάνω			
διατάσσω			
καταλήγω			
παραλείπω			
καλύπτω			
σπεύδω			
καταγγέλλω			

Ὑποτακτική, Εὐκτική, Προστακτική παρακειμένου

§ 251, 254 ΟΕΔΒ

164. Νὰ κλιθῆ τὸ ρῆμα «στρέφω» εἰς τὰς ἐγκλίσεις :

ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ (Ἑνεργ. φωνῆς)

	Ὑποτακτική	Εὐκτική	Προστακτική
α'			
β'			
γ'			
α'			
β'			
γ'			

165. Τοποθετήσατε τὰ ρήματα εἰς τὴν ὑποτακτ. τῶν χρόνων :

ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ		
Ἑνεστῶς	Ἑνεστῶς	Ἀόριστος	Παρακείμενος
μηνύω			
ἱκετεύω			
τρέχω			
πατάσσω			
πνέω			
καλύπτω			
ἀλέθω			
προσθέτω			
λατρεύω			
αὐξάνω			
παραδίδω			

ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ (Ένεργητ. φωνῆς)

§ 251, 254 ΟΕΔΒ

166. Πῶς σχηματίζεται ὁ ὑπερσυντέλικος ;

167. Ποίας ἐγκλίσεις ἔχει ;

168. Νὰ κλιθοῦν τὰ ρήματα εἰς τὸν ὑπερσυντέλικον :

ιδρώνω, πείθω, σκάπτω, στενάζω

..... ΑΡΙΘΜΟΣ

α'			
β'			
γ'			

..... ΑΡΙΘΜΟΣ

α'			
β'			
γ'			

169. Σχηματίσατε τὰ ρήματα εἰς τὸν παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον :

Ένεστώς	Παρακείμενος	Έπερσυντέλικος
θωπεύω		
κλέπτω		
κλώθω		
ἐλπίζω		
ἀναπνέω		
σύρω		
διαθέτω		
θερμαίνω		
ἀκούω		
φεύγω		

ΤΕΤΕΛΕΣΜΕΝΟΣ ΜΕΛΛΩΝ

§ 251, 254 ΟΕΔΒ

170. Πώς σχηματίζεται ο τετελεσμένος μέλλων;

Μέ τ' ἔχω καί τ' ἄρω αὐτὴν φωνά. Ἀορίστα

171. Ποίας ἐγκλίσεις ἔχει; ἔχει μόνον τὴν ὀριστικὴν

172. Νὰ κλιθοῦν τὰ ρήματα εἰς τὸν τετελεσμένον μέλλοντα:

καλύπτω, σπείρω, καταγγέλλω.

Ἐπιπέδου ΑΡΙΘΜΟΣ

α' θά ἔχω καλύπτει θά ἔχω σπείρει θά ἔχω καταγγεῖλει

β' θά ἔχει καλύπτει θά ἔχει σπείρει θά ἔχει καταγγεῖλει

γ' θά ἔχη καλύψει θά ἔχη σπείρει θά ἔχη καταγγεῖλει

Πληθυντικῶς ΑΡΙΘΜΟΣ

α' θά ἔχωμεν καλύπτει θά ἔχωμεν σπείρει θά ἔχωμεν καταγγεῖλει

β' θά ἔχετε καλύπτει θά ἔχετε σπείρει θά ἔχετε καταγγεῖλει

γ' θά ἔχουν καλύπτει θά ἔχουν σπείρει θά ἔχουν καταγγεῖλει

Προσοχή. Τὸ μόριον θά δὲν μεταβάλλει τὴν κατάληξιν τοῦ ἀπαρεμ-
φάτου (-ει), ἀλλὰ τὰς καταλήξεις τοῦ βοηθητικοῦ ρήματος:

Π.χ. θά ἔχεις γράψει, θά ἔχωμεν πλέξει.

173. Νὰ τοποθετηθοῦν τὰ ρήματα εἰς τοὺς τρεῖς μέλλοντας:

Ἐνεστώς	Μέλ. διαρκείας	Μέλ. ἀπλοῦς	Μέλ. τετελεσμένος
ράπτω	θά ραίδω	θά ραίω	θά ἔρω ραίει
ἀνοίγω	θά ἀνοίξω	θά ἀνοίξω	» » ἀνοίξει
κλώθω	θά κλώθω	θά κλώθω	» » κλώσει
ἀποστέλλω	θά ἀποστέλλω	θά ἀποστείμω	» » ἀποστείλει
προσβάλλω			
διαμένω	θά διαμίηνω	θά διαμείνω	» » διαμείνει
διανέμω	θά διανέμω	θά διανείμω	» » διανείμει

174. Νὰ ἀντικατασταθοῦν τὰ ρήματα εἰς ὅλους τοὺς χρόνους*.

	ἀκούω	στέλλω	διαμένω
Ἐνεστώς			
Παρατατικός			
Ἀόριστος			
Μελλ. διαρκείας			
Μελλ. ἀπλοῦς			
Παρακείμενος			
Ἵπερσυντέλικος			
Μελλ. τετελεσμένος			

175. Νὰ σχηματισθῆ τὸ ρῆμα «πα ρ α γ γ έ λ λ ω» εἰς τὸ γ' ἐνικὸν καὶ γ' πληθυντικὸν πρόσωπον καὶ εἰς ὅλους τοὺς χρόνους :

ΧΡΟΝΟΙ

Ἐνεστώς	γ' ἐνικὸν	γ' πληθυντικὸν

176. Σχηματίσατε τὰς μετοχὰς ἐνεστώτος καὶ ἀορίστου.

θέτω	ὁ θέτων - ἡ θέτουσα - τὸ θέτον	ὁ θέσας - ἡ θέσασα - τὸ θέσαν
στρέφω		
τάσσω		
σύρω		
κρίνω		
μένω		

ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΒΑΡΥΤΟΝΩΝ

1. Όσα ρήματα τελειώνουν εις -ίζω, γράφονται με γιῶτα εις τὴν παραλήγουσαν. Π.χ. βαδίζω, σμαζίζω.

Ἐξαιροῦνται : ἀντικρύζω, ἀναβλύζω, γογγύζω, δακρύζω, κατακλύζω, κελαρύζω, ὀλολύζω, συγχύζω, σφύζω, πῆζω, πρήζω, χρήζει, δανείζω, ἀθροίζω.

2. Όσα ρήματα τελειώνουν εις -αίνω, γράφονται με ἄψφα γιῶτα εις τὴν παραλήγουσαν. Π.χ. ψηγαίνω, χορταίνω.

Ἐξαιροῦνται : δένω, μένω, πένομαι, πλένω.

3. Όσα ρήματα λήγουν εις -ωνω, γράφονται με : ὠμέγα εις τὴν παραλήγουσαν. Π.χ. συμῶνω, ψηπῶνω.

4. Όσα ρήματα τελειώνουν εις -εὖω γράφονται με δίφθογγον εὖ εις τὴν παραλήγουσαν. Π.χ. μαγεύω, φυτεύω.

Ἐξαιροῦνται : σέβομαι καὶ ρέβω.

Ἀσκήσεις

177. Συμπληρώσατε τὰ κενὰ τῶν ρημάτων :

ποτίζω	θερμαίνω	πληρώνω	φυτεύω
σκαλίζω	πηγαίνω	ζυμώνω	κλαδεύω
δανείζω	ύγιαίνω	καρφώνω	πιστεύω
ἀθροίζω	διαμένω	πληγώνω	προστατεύω
δακρύζω	ἀναμένω	ύψώνω	ζηλεύω

178. Γράψατε παραπλεύρως τὸ ρῆμα :

τόνος — τονίζω	κλαδευτής — <u>μαγεύω</u>
ἄλώνι — <u>ἀθροίζω</u>	πίστις — <u>πιστεύω</u>
κτίστης — <u>κτινίζω</u>	ὀρθός — <u>ὀρθώνω</u>
δάνειον — <u>δανείζω</u>	θερμός — <u>θερμαίνω</u>
ἄθροισμα — <u>ἀθροίζω</u>	δίπλωμα — <u>διπλώνω</u>
δάκρυ — <u>δακρύζω</u>	δέσιμο — <u>δένω</u>

ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΒΑΡΥΤΟΝΩΝ (συνέχεια)

5. "Όσα ρήματα τελειώνουν εις -αιρω, γράφονται με δίφθογγον..... εις την παραλήγουσαν: Π. χ.

Ἐξαιροῦνται: φέρω, δέρω, ξέρω.

6. "Όσα ρήματα τελειώνουν εις -αιω, γράφονται με..... εις την παραλήγουσαν. Π. χ.

Ἐξαιροῦνται: πνέω, πλέω, ρέω, συνδέω, ξέω, ζέω, χέω (συγγέω, διαχέω).

7. "Όσα ρήματα τελειώνουν εις -ειρω, γράφονται με..... εις την παραλήγουσαν. Π. χ.

Ἐξαιροῦνται: σύρω, όλοφύρομαι, όδύρομαι, διαμαρτύρομαι.

Ἄ σ κ ή σ ε ι ς

179. Συμπληρώσατε τὰ κενὰ τῶν ρημάτων:

χ . ρω	διαχ . ω	σπ . ρω	προσφ . ρω
πτ . ω	κλ . ω	έξεγ . ρω	διαφ . ρω
πλ . ω	παλ . ω	φθ . ρω	διαρρ . ω
χ . ω	έπ . ρομαι	διαφθ . ρω	κατακ . ω
φ . ρω	άναπν . ω	παρασ . ρω	συγγχ . ρω
δ . ρω	άναφ . ρω	όλοφ . ρομαι	διεγ . ρω

180. Γράψατε παραπλεύρως τὸ ἀνάλογον ρήμα :

προσφορά	—	σπορά	—
χαρά	—	φθορά	—
διαφορά	—	συρμός	—
παλαιστής	—	σύνδεσμος	—
κλαυθμός	—	όδυρμός	—
καῦσις	—	έξέγερσις	—
άναπνοή	—	πλοῖον	—
ροή	—	διάχυσις	—

ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΒΑΡΥΤΟΝΩΝ

8. Ὅσα βαρύτονα ῥήματα λήγουν εἰς *-λλω* γράφονται μὲ δύο *-λλ* εἰς τὸν ἐνε-
στῶτα, παρατατικὸν καὶ μέλλοντα διαρκείας. Π.χ. ψάλλω, ἔψαλλον, θὰ ψάλλω.

Ἄλλὰ ὁ ἀόριστος: ἔψαλα, ὁ Μελ. ἀπλοῦς: θὰ ψάλω, ὁ Παρακ.: ἔχω ψάλει, μὲ ἓνα *-λ*.

Ἐξαιροῦνται: θέλω, ὀφείλω καὶ μέλει.

Τὰ περισπώμενα ὅμως μὲ ἓνα *-λ*: γελῶ, πωλῶ, δηλῶ.

Ἄπὸ αὐτά. Ἐξαιροῦνται: κολλῶ καὶ ἀμιλλῶμαι.

9. Ὅσα ῥήματα λήγουν εἰς *-σσω* ἢ *-ττω* γράφονται μὲ δύο *-σσ* ἢ δύο *-ττ*.

Π.χ.

Ἐξαιροῦνται: θέτω, ἀρέσω, κείμεται.

10. Τὰ περισσότερα τῶν ῥημάτων εἰς *-υνω* γράφονται μὲ *-υ* εἰς τὴν παραλή-
γουσαν. Π.χ.

Ἐξαιροῦνται: πίνω, κρίνω, κλίνω, φθίνω, δίνω, ὠδίνω, γίνομαι, τείνω
(=τεντώνω), (ἀπο)κτείνω(=φονεύω), κλεί(ν)ω τὴν θύραν, ἀφήνω, ψήνω, σβήνω,
στήνω.

Ἄ σ κ ή σ ε ι ς

181. Συμπληρώσατε τὰ κενὰ τῶν ῥημάτων :

ὑποβά . . ω	ἀναπτύ . . ω	εὐκολ . . νω	σβ . νω
καταβά . . ω	ἀπαλά . . ω	μολ . νω	κηρύ . . ω
ἀγγέ . . ω	ἐξελί . . ω	κλ . νω	πληρ . νω
στέ . . ω	εἰσπρά . . ω	κρ . νω	ἀποστέ . . ω
θέ . . ω	ταρά . . ω	ἀποκτ . . νω	παραπ . νω
ὀφεί . . ω	προσθέ . . ω	διευθ . . νω	ἐκτ . . νω

182. Γράψατε παραπλεύρως τὸ ῥῆμα :

ἀναβολή	—	εἰσπράκτωρ	—
ἀποστολή	—	μεγέθυνσις	—
ἀγγελία	—	κλίσις	—
θέλησις	—	ἔκτασις	—
ὀφειλή	—	ἀπαλλαγή	—

ΜΕΣΗ ΦΩΝΗ — ΕΝΕΣΤΩΣ

§ 252, 253 ΟΕΔΒ

183. Γράψατε τὰς καταλήξεις τῆς ὀριστικῆς ἐνεσιῶτος 4 φορές :

ΑΡΙΘΜΟΣ

α'			
β'			
γ'			

ΑΡΙΘΜΟΣ

α'			
β'			
γ'			

184. Νὰ κλιθοῦν τὰ ἐξῆς ρήματα εἰς τὴν ὀριστικὴν ἐνεσιῶτος :

λοῦμαι, ἀπολύομαι, διαλύομαι, σηκώνομαι.

ΑΡΙΘΜΟΣ

α'			
β'			
γ'			

ΑΡΙΘΜΟΣ

α'			
β'			
γ'			

185. Συμπληρώσατε τὰς καταλήξεις : (Μέσης ἢ Ἐνεργητικῆς φωνῆς)

ἐγὼ	θερμαίνομ .	ἡμεῖς	γράφομ . .	ἐγὼ	σκέπτομ . .
ἐγὼ	ὀνομάζομ .	ἡμεῖς	γνωρίζομ . .	ἡμεῖς	κρύπτομ . .
αὐτὸς	κουράζετ .	σεῖς	σκάπτετ . .	αὐτὸς	χάνετ . .
αὐτὸς	πλύνετ .	σεῖς	στολιζετ . .	σεῖς	ἀποφασίζετ . .

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ ΕΝΕΣΤΩΤΟΣ (Μέσης φωνής)

§ 252, 253 ΟΕΔΒ

186. Γράψτε τὰς καταλήξεις τῆς ὑποτακτικῆς 3 φορές.

ΑΡΙΘΜΟΣ

α'	νά -ομαι		
β'	νά -εσαι		
γ'	νά -εται		

ΑΡΙΘΜΟΣ

α'	νά -ομεθα		
β'	νά -εσθε		
γ'	νά -ωνται		

187. Νά κλιθοῦν τὰ ρήματα εἰς τὴν ὀριστικὴν καὶ ὑποτακτικὴν ἐνεστῶ-
τος μέσης φωνῆς.

Ἐνεστῶς

	Ὅριστικὴ	Ἵποτακτικὴ	Ὅριστικὴ	Ἵποτακτικὴ
α'	σκέπτομαι		ἔρχομαι	
β'				
γ'				
α'				
β'				
γ'				

188. Τοποθετήσατε τὰ ρήματα εἰς τὴν ὑποτακτικὴν, εἰς τὸ ἴδιον πρόσωπον.

λούομαι	— ὅταν	ἀγωνίζονται	— ἵνα
ἐνδύομαι	— νά	σκεπτόμεθα	— ὅς
σηκώνομαι	— ἵνα	ζαλίζονται	— ὅταν
δεχόμεθα	— ἐάν	ἐλέγχονται	— νά
ζαλιζόμεθα	— ἂν	κουράζομαι	— ἅμα

ΕΥΚΤΙΚΗ - ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ ΕΝΕΣΤΩΤΟΣ (Μ.Φ.)

§ 252, 253 ΟΕΔΒ

189. Να κλιθῆ τὸ ρῆμα εἰς τὴν ὀριστικὴν, ὑποτακτικὴν, εὐκτικὴν καὶ προστακτικὴν.

Ἐ ν ε σ τ ῶ ς

	Ὅριστικὴ	Ἑποτακτικὴ	Εὐκτικὴ	Προστακτικὴ
α) δέομαι				
β)				
γ)				
α)				
β)				
γ)				

190. Διαφέρουν αἱ καταλήξεις ὑποτακτικῆς καὶ εὐκτικῆς ;

191. Ποῖαι αἱ καταλήξεις τῆς προστακτικῆς ;

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ - ΜΕΤΟΧΗ ΕΝΕΣΤΩΤΟΣ (Μ.Φ.)

192. Ποῖα ἡ κατάληξις τοῦ ἀπαρεμφάτου ;

193. Γράψατε τὰς καταλήξεις τῆς μετοχῆς ἐνεστώτος :

194. Σχηματίσατε τὸ ἀπαρέμφατον καὶ μετοχὴν ἐνεστώτος :

σκέπτομαι	σκέπτεσθαι	ὁ σκεπτόμενος, (ή) -μένη, (τὸ) -μενον
εὐρίσκομαι		
ἐτοιμάζομαι		
ἀκούομαι		
ὀρκίζομαι		
διδάσκομαι		
ἐκλέγομαι		
προσεύχομαι		

ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ ΜΕΣΗΣ ΦΩΝΗΣ

§ 252, 253 ΟΕΔΒ

195. Γράψατε τὰς καταλήξεις τοῦ παρατατικοῦ 4 φορές.

..... ΑΡΙΘΜΟΣ

α'				
β'				
γ'				

..... ΑΡΙΘΜΟΣ

α'				
β'				
γ'				

196. Ποίας ἐγκλίσεις ἔχει;

197. Πῶς σχηματίζεται ἡ εὐκτική παρατατικοῦ ;

198. Νὰ κλιθοῦν εἰς τὴν ὀριστικὴν παρατατικοῦ τὰ ῥήματα :
διδάσκομαι, ἐργάζομαι, ὀρκίζομαι ἔρχομαι
(προσοχὴ εἰς τὴν αὔξησιν).

..... ΑΡΙΘΜΟΣ

α'				
β'				
γ'				

..... ΑΡΙΘΜΟΣ

α'				
β'				
γ'				

ΑΟΡΙΣΤΟΣ Α΄ ΜΕΣΗΣ ἢ ΠΑΘΗΤΙΚΗΣ ΦΩΝΗΣ

§ 252, 253

199. Γράψατε τὰς καταλήξεις τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου 4 φορές.

ΑΡΙΘΜΟΣ

α΄				
β΄				
γ΄				

ΑΡΙΘΜΟΣ

α΄				
β΄				
γ΄				

200. Νὰ κλιθοῦν εἰς τὴν ὀριστικὴν ἀορίστου τὰ ρήματα :
κολακεύομαι, διαλύομαι, ἀναπαύομαι, ὀνομάζομαι

ΑΡΙΘΜΟΣ

α΄				
β΄				
γ΄				

ΑΡΙΘΜΟΣ

α΄				
β΄				
γ΄				

201. Σχηματίσατε τὸν παρατατικὸν καὶ ἀόριστον (παθ. φ) τῶν ρημάτων.

φονεύομαι			
συμβουλεύομαι			
ὀνειρεύομαι			
ὀχυρώνομαι			

Μὴ λησμονῆτε τὴν συλλαβικὴν ἢ χρονικὴν αὔξησιν εἰς τὴν ὀριστικὴν παρατατικῶν καὶ ἀορίστου.

ΠΑΘΗΤ. ΑΟΡΙΣΤΟΣ *

(οὐρανικῶν, χειλικῶν καὶ ὀδοντικῶν ρημάτων)

§ 264 ΟΕΔΒ

202. Ὁ χαρακτήρ *-κ, γ, χ*, τῶν οὐρανικῶν καὶ *τσ, σσ* πρὸ τῆς καταλήξεως : *-θήν*, μεταβάλλεται εἰς *-χ*.

διώκομαι ἐδιώκ-θην = ἐδιώχ-θην

θέλγομαι ἐθέλγ-θην =

ἐλέγχομαι ἠλέγχ-θην =

φυλάττομαι ἐφυλάκ-θην =

διατάσσομαι διετάγ-θην =

203. Ὁ χαρακτήρ *-π, β, φ, π(τ)* τῶν χειλικῶν πρὸ τῆς καταλήξεως *-θην* μεταβάλλεται εἰς *-φ*. Π.χ. :

ἐγκαταλείπομαι ἐγκατελείπ-θην =

ἀμείβομαι ἡμείβ-θην =

κρύπτομαι ἐκρύπ(τ)-θην =

204. Ὁ χαρακτήρ *-τ, δ, θ, ζ* τῶν ὀδοντικῶν ρημάτων πρὸ τῆς καταλήξεως *-θην* μεταβάλλεται εἰς *-σ*.

ψεύδομαι ἐψεύδ-θην =

πείθομαι ἐπείθ-θην =

δικάζομαι ἐδικάζ-θην =

205. Σχηματίσατε παρατατικὸν καὶ ἀόριστον Παθ. φωνῆς.

ἀναπτύσσομαι		
ἀμείβομαι		
ἐγκαταλείπομαι		
καλύπτομαι		
δανείζομαι		
σκέπτομαι		
ἀπορρίπτομαι		
καταδιώκομαι		

ΠΑΘΗΤ. ΑΟΡΙΣΤΟΣ Β' *

§ 266, 267 ΟΕΔΒ

206. Ποία ή διαφορά τῶν καταλήξεων τοῦ παθητ. ἀορίστου β' ἀπό τὰς καταλήξεις τοῦ παθητ. ἀορίστου α' ;

τρίβομαι	—	ρημ. θέμ. τριβ—	ἐτρίβ-ην	=	ἐτρίβην
τρέπομαι	—	» » τρεπ—	ἐτράπ-ην	=	
βρέχομαι	—	» » βρεχ—	ἐβράχ-ην	=	
κόπτομαι	—	» » κοπ—	ἐκόπ-ην	=	
φαίνομαι	—	» » φαιν—	ἐφάν-ην	=	

207. Σχηματίσατε τὸν παρατατικὸν καὶ παθητ. ἀόριστον β' τῶν ρημάτων:

Ἐνεστώς	Παρατατικὸς	Ἀόριστος β'
ἐντρέπομαι		
βάπτομαι		
διαρπάζομαι		
βλάπτομαι		
γράφομαι		
δέρομαι		
θλίβομαι		
καίομαι		
κλέπτομαι		
κρύπτομαι		
συμπλέκομαι		
πνίγομαι		
στρέφομαι		
τρέφομαι		
χαίρομαι		

ΠΑΘΗΤ. ΑΟΡΙΣΤΟΣ (ύγρολήκτων και ένρινολήκτων ρημάτων)
§ 286, 287, 288 ΟΕΔΒ

208. Πώς σχηματίζεται ó παθητικός άόριστος α' τών ύγρολήκτων και ένρινολήκτων ρημάτων ; (§ 286).

άγγέλλομαι	—	ρηματ. θέμα άγγελ—	ήγγέλ - θην =
ύφαίνομαι	—	» » ύφαν—	ύφάν - θην =
φέρομαι	—	» » φερ—	έφέρ - θην =
σύρομαι	—	» » συρ—	έσύρ - θην =

209. Πώς σχηματίζουν τόν παθητ. άόριστον τά ύγρόληκτα και ένρινόληκτα ρήματα που έχουν μονοσύλλαβον θέμα και -ε πρό του χαρακτήρος ; § 287.

δέρομαι	—	ρημ. θεμ. δερ—	εδάρ - θην =
σπείρομαι	—	» » σπερ—	έσπαρ - θην =
στέλλομαι	—	» » στελ—	έσταλ - θην =

Είς τά ρήματα : κλίνω, κρίνω, τείνω, πλύνω πρό τής καταλήξεως -θην ó χαρακτήρ -ν =

210. Γράψατε τόν Παθητικόν άόριστον α' :

κλίνομαι	—	ρημ. θέμ. κλιν—	έκλιν-θην =
πλύνομαι	—	» » πλύν—	έπλύν-θην =

211. Σχηματίσατε τόν παθητ. άόριστον α' τών ρημάτων :

καταγγέλλομαι	—	θερμαίνομαι	—
άπομακρύνομαι	—	έξεγείρομαι	—
κρίνομαι	—	διανέμομαι	—
σκέπτομαι	—	σημαίνομαι	—
έγείρομαι	—	μαραίνομαι	—
ξηραίνομαι	—	σύρομαι	—

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ - ΕΥΚΤΙΚΗ - ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ ΑΟΡΙΣΤΟΥ

§ 252 (Πίνακες) ΟΕΔΒ

212. Γράψατε τὰς καταλήξεις τῆς ὑποτακτικῆς 5 φορές: (Παθητ. φων.)

ΑΡΙΘΜΟΣ

α'				
β'				
γ'				

ΑΡΙΘΜΟΣ

α'				
β'				
γ'				

213. Νὰ κλιθῆ τὸ ρῆμα εἰς τὰς ἐξῆς ἐγκλίσεις :

Ἄοριστος (Μέσης ἢ Παθητικῆς φωνῆς)

Ὅριστικὴ	Ἑποτακτικὴ	Εὐκτικὴ	Προστακτικὴ
βρέχομαι			

214. Σχηματίσατε τὴν ὑποτακτικὴν ἐνεστώτος καὶ ἀορίστου :

σκέπτομαι		
ὑπόσχομαι		
ὄνειρεύομαι		
πλύνομαι		
ἀγωνίζομαι		

ΔΥΝΗΤΙΚΗ - ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ - ΜΕΤΟΧΗ ΠΑΘ. ΑΟΡΙΣΤΟΥ

§ 252, 255, 256 ΟΕΔΒ

215. Πώς σχηματίζεται ή δυνατική ένεστῶτος και άορίστου ;

216. Ποῦ χρησιμοποιοῦμεν τὸ ἀπαρέμφατον άορίστου ;

217. Ποῖαι αἱ καταλήξεις τῆς μετοχῆς τοῦ παθητ. άορίστου ;

218. Σχηματίσατε τὰς κάτωθι έγκλίσεις τῶν ρημάτων (Άορίστου).

	Δυνατική	Άπαρέμφατον	Μετοχή
λύομαι	θα έλυόμην	λυθῆ	λυθείς -θεισα -θέν
συνδέομαι			
άκούομαι			
ρίπτομαι			
έργάζομαι			
πλέκομαι			
πλύνομαι			
βρέχομαι			
δοξάζομαι			

219. Σχηματίσατε τὸν άορίστον ένεργητικῆς και παθητ. φωνῆς :

αὔξάνω		
ίδρύω		
καλύπτω		
κλίνω		
άναγκάζω		
έορτάζω		

ΠΑΘΗΤ. ΜΕΛΛΩΝ ΔΙΑΡΚΕΙΑΣ

§ 252, 254 ΟΕΔΒ

220. Πώς σχηματίζεται ὁ μέλλων διαρκείας ;

221. Νὰ κλιθοῦν τὰ ἐξῆς ρήματα εἰς τὸν μέλλ. διαρκείας :

ἔρχομαι, ὀνομάζομαι, ἀγωνίζομαι.

Α Ρ Ι Θ Μ Ο Σ

α'			
β'			
γ'			

Α Ρ Ι Θ Μ Ο Σ

α'			
β'			
γ'			

222. Σχηματίσατε τὸ ἀπαρέμφατον ἀορίστου.

	Ἐνεργ. ἀπαρέμφατον χάσει	Παθητ. ἀπαρέμφατον χαθῆ
χάνω		
γυμνάζω		
διδάσκω		
ἐρεθίζω		
ὀρκίζω		
ἀναπτύσσω		
καταδιώκω		
ἐφοδιάζω		
ράπτω		
κρίνω		

ΠΑΘΗΤ. ΜΕΛΛΩΝ ΑΠΛΟΥΣ

§ 252, 254 ΟΕΔΒ

223. Πώς σχηματίζεται ὁ παθητ. ἀπλοῦς μέλλων ;

224. Νά κλιθοῦν τὰ κάτωθι ρήματα εἰς τὸν παθητ. ἀπλοῦν μέλλοντα :
προσεύχομαι, ἐλίσσομαι, πλύνομαι, σύρομαι

..... ΑΡΙΘΜΟΣ

α'				
β'				
γ'				

..... ΑΡΙΘΜΟΣ

α'				
β'				
γ'				

225. Σχηματίσατε ἐνεργητικὸν καὶ παθητικὸν ἀπλοῦν μέλλοντα.

διορίζω	θὰ διορίσω	θὰ διορισθῶ
ρίπτω		
θέλω		
συμβουλεύω		
κηρύσσω		
εἰσπράττω		
πλέκω		
διαφεύδω		
λευκαίνω		
στ' ἄλλω		
ράπτω		
λούω		
κλείω		

ΠΑΘΗΤ. ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ

§ 252, 254 ΟΕΔΒ

226. Πώς σχηματίζεται ὁ παθητ. Παρακείμενος ;

227. Νὰ κλιθοῦν τὰ ρήματα εἰς τὴν ὀριστικὴν καὶ μὲ τοὺς δύο τρόπους.

Π α ρ α κ ε ἴ μ ε ν ο ς

	ἔχω πλυθῆ	εἶμαι πλυμένος	ἔχω πλεχθῆ	εἶμαι πλεγμένος
α'				
β'				
γ'				
α')				
β'				
γ'				

228. Σχηματίσατε τὸν ἐνεργητικὸν καὶ παθητικὸν παρακείμενον μὲ τὸ βοηθητικὸν «ἔχω».

Ἐνεστώς	Ἐνεργ. Παρακείμενος	Παθητ. Παρακείμενος
γυμνάζω		
συνδέω		
ράπτω		
ἐκπαιδεύω		
κηρύσσω		
ἀναγκάζω		
παρασύρω		
διαφεύδω		
διαθέτω		
ἀναγγέλλω		
σπείρω		
προτείνω		
γράφω		

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ - ΕΥΚΤΙΚΗ - ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ ΠΑΘ. ΠΑΡΑΚΕΙΜ.

§ 252, 254 ΟΕΔΒ

229. Νά κλιθῆ τὸ ρῆμα «πλέκω» εἰς τὰς κίτωθι ἐγκλίσεις Παθητ. Παρακειμένου μὲ τὸ βοηθητικὸν «ἔχω».

ὑποτακτικὴ	Εὐκτικὴ	Προστακτικὴ
α' νὰ ἔχω πλεχθῆ		
β'		
γ'		
α'		
β'		
γ'		

230. Νά κλιθῆ τὸ πλέκω εἰς τὰς ἰδίας ἐγκλίσεις Παθητ. Παρακειμένου, μὲ τὸ βοηθητικὸν «εἶμαι».

α' νὰ εἶμαι πλεγμένος		
β'		
γ'		
α'		
β'		
γ'		

231. Σχηματίσατε τὰς ὑποτακτικὰς: ἐνεστῶτος, ἀορίστου καὶ παρακειμένου.

	νὰ λούωμαι	νὰ λουσθῶ	νὰ ἔχω λουσθῆ
λούομαι			
ἀναπαύομαι			
συνοδεύομαι			
ὑψώνομαι			
βρέχομαι			
ταράσσομαι			
καλύπτομαι			
πείθομαι			

ΜΕΤΟΧΗ ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΥ

§ 252, 257, 264 ΟΕΔΒ

232. Ποῖαι αἱ καταλήξεις τῆς μετοχῆς παθητ. παρακειμένου;

α) Φωνηεντόληγτα: -μένος, -μένη, -μένον

ιδρύω — θεμ. *ιδρυ*+μένος =

β) Οὐρανικά: -γμένος, -γμένη, -γμένον

πλέκω — θεμ. *πλεκ*+μένος =

φυλάττω » *φυλακ*+μένος =

βρέχω » *βρεχ*+μένος =

γ) Χειλικά: -μμένος, μμένη, -μμένον (μὲ δύο μμ).

γράφω — θεμ. *γραφ*+μένος =

τριβω » *τριβ*+μένος =

βλάπτω » *βλαπτ*+μένος =

δ) Ὀδοντικά: -σμένος, -σμένη, -σμένον

πλάθω — θεμ. *πλαθ*+μένος =

σφραγίζω » *σφραγιδ*+μένος =

233. Σχηματίσατε τὴν μετοχὴν παρακειμένου τῶν ρημάτων:

ἀφιερώνομαι — ἀφιερωμένος -η -ον	μαζεύομαι —
ζημιώνομαι —	διαλύομαι —
διώκομαι —	πληρώνομαι —
κατατρέχομαι —	ἐξελίσσομαι —
χαράσσομαι —	κλέπτομαι —
ἀλείφομαι —	θλίβομαι —
ράπτομαι —	κόπτομαι —
ἀπορρίπτομαι —	ποτίζομαι —
σκάπτομαι —	δανείζομαι —

ΜΕΤΟΧΗ ΠΑΘ. ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΥ (ύγρολήκτων, ένρηνολήκτων)

§ 286, 287, 288, 289 ΟΕΔΒ

234. 'Η μετοχή παθητικού παρακειμένου τών ύγρολήκτων και ένρηνολήκτων σχηματίζεται από τὸ ρηματικὸν θέμα και τὴν κατάληξιν -μένος.

('Ο χαρακτήρ -ν πρὸ τῆς καταλήξεως -μένος εἰς ἄλλα ρήματα γίνεται -μ (ἀποξηραίνω - ἀπεξηραν+μένος = ἀπεξηραμμένος) και εἰς ἄλλα γίνεται -σ (θερμαίνομαι - θερμαν + μένος = θερμασμένος).

235. Σχηματίσατε τὴν μετοχὴν παθ. παρακειμένου τῶν ρημάτων :

ύφαίνομαι	- θέμα :	ύφαν-	=	
θερμαίνομαι	- »	θερμαν-	=	
ἀγγέλλομαι	- »	ἀγγελ-	=	
φέρομαι	- »	φερ-	=	
σύρομαι	- »	συρ-	=	

236. Τὰ ύγρόληκτα και ένρηνόληκτα πού ἔχουν μονοσύλλαβον ρηματικὸν θέμα και ε πρὸ τοῦ χαρακτήρος, τί παθαίνουν ;

237. Ποῖα ρήματα ἀποβάλλουν τὸν χαρακτήρα -ν ;

238. Σχηματίσατε τὴν μετοχὴν τοῦ παθ. παρακειμένου ;

δέρομαι	- θέμα :	δερ-	=	
σπεύρομαι	- »	σπερ-	=	
στέλλομαι	- »	στελ-	=	
φθείρομαι	- »	φθερ-	=	
πλύνομαι	- »	πλυν-	=	
φυλάττομαι	- »	φυλακ-	=	

Ἀναδιπλασιασμός

§ 275 ΟΕΔΒ

239. Ἡ μετοχή τοῦ παθητ. παρακειμένου ἔχει ἀναδιπλασιασμόν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ θέματος.

δικάζω - δεδικασμένος, σφάλλω - ἐσφαλμένος, ὀπλίζω - ὀπλισμένος.

Α' περίπτωσις. Ἐπαναλαμβάνεται τὸ ἀρχικὸν σύμφωνον τοῦ θέματος με ἓν ε: παιδεύω -πε παιδευμένος.

(Ἔσα ρήματα ἀρχίζουν ἀπὸ δασύ χ, φ, θ τὸ τρέπουν εἰς ψιλὸν κ, π, τ: θλίβομαι -τεθλιμμένος.

240. Σχηματίσατε τὴν μετοχὴν παρακειμένου, με ἀναδιπλασιασμόν.

κλείομαι — κεκλεισμένος

χρῖω —

δηλώνομαι —

μολύνω —

πράττομαι —

πείθομαι —

τρίβομαι —

δουλεύω —

κλίνομαι —

θωρακίζω —

Β' περίπτωσις. Λαμβάνουν ἓνα -ε πρὸ τοῦ θέματος, τὰ ρήματα τὰ ὅποια ἀρχίζουν ἀπὸ -ρ ἢ ἀπὸ διπλοῦν σύμφωνον (ξ, ξ, ψ) ἢ ἀπὸ τρία σύμφωνα ἢ τέλος ἀπὸ δύο σύμφωνα, ἀλλὰ τὸ δεύτερον δὲν εἶναι ὑγρὸν ἢ ἔνρινον.

Π.χ.: ρίπτω - ἔρριμμένος, ψηφίζω - ἐψηφισμένος, στρώνω - ἐστρωμένος.

241. Σχηματίσατε τὴν μετοχὴν παρακειμένου, με ἀναδιπλασιασμόν.

σπεύδω —

σκέπτομαι —

ράπτω —

στρέφομαι —

στρέφω —

ζυγίζομαι —

φθείρω —

σκάπτω —

στεροῦμαι —

στολίζομαι —

ζώνομαι —

σφάλλω —

σφραγίζω —

σπείρω —

§ 275, 276 ΟΕΔΒ

Γ' περίπτωσης : Ὅσα ῥήματα ἀρχίζου ἀπὸ βραχὺ φωνῆεν ἢ δίφθογγον, τρέπουν τὸ βραχὺ φωνῆεν εἰς μακρὸν καὶ τὴν δίφθογγον εἰς ἄλλην δίφθογγον, ὅπως εἰς τὴν χρονικὴν αὐξῆσιν. Π.χ. :

ἀναγκάζομαι — ἠναγκασμένος, δρίζω — ὠρισμένος, αὐξάνω — ἠύξημένος.

242. Σχηματίσατε τὴν μετοχὴν παρακειμένου μὲ ἀναδιπλασιασμόν :

ἀριθμοῦμαι	—	ἠριθμημένος	ἐλέγχομαι	—	
ἀκούομαι	—		ἐρεθίζομαι	—	
ὀμολογῶ	—		αὐξάνομαι	—	
ὀπλίζομαι	—		ὀνομάζομαι	—	
ὀρκίζομαι	—		ἀσκοῦμαι	—	

Δ' περίπτωσης. Τὰ σύνθετα μὲ προθέσεις ῥήματα ἔχουν τὸν ἀναδιπλασιασμόν μετὰ τὴν πρόθεσιν ὅπως καὶ τὴν αὐξῆσιν :

ἐγ-γράφομαι — ἐγ-γε-γραμμένος, καθ-ορίζω — καθ-ωρισμένος.

243. Σχηματίσατε τὴν μετοχὴν παρακειμένου μὲ ἀναδιπλασιασμόν :

ἐμ-πιστεύομαι	—		ἄφ-οσιώνομαι	—	
προσ-καλῶ	—		ἐξ-απλώνομαι	—	
συγ-χωρῶ	—		ἀπο-στέλλομαι	—	
συν-δέομαι	—		ἀπ-ελπίζομαι	—	
παρα-δέχομαι	—		ἐξ-οπλίζομαι	—	

Τὰ ῥήματα ποὺ ἀρχίζου ἀπὸ : ι, υ, η, ω, ει, δὲν μεταβάλλουν τὸ ἀρκτικὸν φωνῆεν.

Παρατήρησις : Εἰς τὴν ὀμιλουμένην γλῶσσαν αἱ μετοχαὶ τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου δὲν ἔχουν ἀναδιπλασιασμόν. Ἔχουν μόνον τὰ ῥήματα ποὺ ἀρχίζου ἀπὸ ο : ὀπλίζω — ὠπλισμένος, καθορίζω — καθωρισμένος.

ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ Μέσης ἢ Παθητ. Φωνῆς

§ 252, 254 ΟΕΔΒ

244. Μὲ πόσους τρόπους σχηματίζεται ὁ ὑπερσυντέλικος ;

- α)
- β)

245. Νὰ κλιθοῦν καὶ μὲ τοὺς δύο τρόπους τὰ ρήματα : κρύπτομαι, ἀλείφομαι.

ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ

Α' τρόπος

α' εἶχον κρυφθῆ εἶχον ἀλειφθῆ

β'

γ'

α'

β'

γ'

Β' τρόπος

ἤμην κρυμμένος ἤμην ἀλειμμένος

.....

.....

.....

.....

.....

246. Σχηματίσατε τὸν ὑπερσυντέλικον ἐνεργ. καὶ παθητ. φωνῆς.

Ἐνεστῶς

Ἐνεργ. Ὑπερσυντέλ.

Παθητ. Ὑπερσυντελ.

ρίπτω

εἶχον ρίψει

εἶχον ριφθῆ

καλύπτω

ὀνομάζω

πειθῶ

στέλλω

σύρω

ἐγείρω

κρίνω

θερμαίνω

διανέμω

ΤΕΤΕΛΕΣΜΕΝΟΣ ΜΕΛΛΩΝ (Μέσης φωνῆς)

§ 252, 254 ΟΕΔΒ

247. Πῶς σχηματίζεται ὁ Τετ. Μέλλων ; α')

β')

248. Νά κλιθοῦν καὶ μὲ τοὺς δύο τρόπους τὰ ῥήματα : πλύνομαι, βρέχομαι.

ΤΕΤΕΛΕΣΜΕΝΟΣ ΜΕΛΛΩΝ

Α' τρόπος

Β' τρόπος

	Α' τρόπος	Β' τρόπος
α'		
β'		
γ'		
α'		
β'		
γ'		

249. Σχηματίσατε τὸν ἐνεργητικὸν καὶ παθητ. τετελεσμένον μέλλοντα :

Ἐνεστῶς	Ἐνεργ. τετελ. μέλλον	Παθητ. τετελ. μέλλον
φωτίζω		
κηρύσσω		
καλύπτω		
ράπτω		
στρέφω		
καίω		
στέλλω		
πείθω		
προτείνω		
ὑψώνω		
ἀναγγέλλω		

Ἄσκησεις*

250. Νὰ σχηματισθῆ τὸ ρῆμα «αὐξάνομαι» εἰς τὸ α' πρόσωπον ἑνικοῦ καὶ πληθυντικοῦ καὶ εἰς ὅλους τοὺς χρόνους.

Χρόνοι	α' ἑνικόν	α' πληθυντικόν
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		

251. Νὰ σχηματισθῆ τὸ ρῆμα «καίομαι» εἰς τὸ γ' πρόσωπον ἑνικοῦ καὶ πληθυντικοῦ εἰς ὅλους τοὺς χρόνους.

Χρόνοι	γ' ἑνικόν	γ' πληθυντικόν
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		

252. Σχηματίσατε τὰς μετοχάς : ἑνεστώτος, ἀορίστου, παρακειμένου.

	φωτιζόμενος	φωτισθεῖς	φωτισμένος
φωτίζομαι			
στολίζομαι			
τρίβομαι			
γράφομαι			
κρύπτομαι			

ΣΥΝΗΡΗΜΕΝΑ ΡΗΜΑΤΑ ΕΝΕΡΓΗΤ. ΦΩΝΗΣ

§ 292, 293 ΟΕΔΒ

253. Ποῖα ρήματα λέγονται συνηρημένα ;

254. Εἰς ποίους χρόνους διαφέρουν ἀπὸ τὰ βαρύτονα ;

ΣΥΝΗΡΗΜΕΝΑ εἰς $-αω = \tilde{\omega}$

Προσοχή : $α + \omega = \omega$, $α + ει = α$, $α + ο = \omega$, $α + ε = α$.

Γράψατε τὰς καταλήξεις τῆς ὀριστικῆς ἐνεστώτος.

$-\tilde{\omega}$, $-\tilde{\alpha}\varsigma$, $\tilde{\alpha}$, $-\tilde{\omega}\mu\epsilon\nu$, $-\tilde{\alpha}\tau\epsilon$, $-ο\tilde{\upsilon}\nu$

255. Διαφέρουν αἱ καταλήξεις : ὀριστικ. ὑποτακτ. καὶ εὐκτ. ;

256. Νὰ κλιθοῦν τὰ ἐξῆς ρήματα εἰς τὴν ὀριστικὴν ἐνεστώτος.

..... ΑΡΙΘΜΟΣ

α'	κεντῶ	κυνηγῶ	ζητῶ	ἀγαπῶ
β'				
γ'				

..... ΑΡΙΘΜΟΣ

α'			
β'			
γ'			

257. Σχηματίσατε τὴν ὑποτακτικὴν καὶ εὐκτικὴν τοῦ ἐνεστώτος.

Ὅριστικὴ	Ὑποτακτικὴ	Εὐκτικὴ
μελετῶ		
φοιτῶ		
πεινῶ		
χαιρετῶ		

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ - ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ - ΜΕΤΟΧΗ ΕΝΕΣΤΩΤΟΣ*

§ 293 ΟΕΔΒ

258. Νά κλιθῆ τὸ ρῆμα *κτυπῶ* εἰς τὰς ἐξῆς ἐγκλίσεις.

Ε Ν Ε Σ Τ Ω Σ

Ἵποτακτικὴ	Προστακτικὴ	Ἐπαρέμφατον	Μετοχὴ
α' νὰ κτυπῶ	_____	_____	ὄ
β' _____	_____	_____	ῆ
γ' _____	_____	_____	τὸ
α' _____	_____	_____	_____
β' _____	_____	_____	_____
γ' _____	_____	_____	_____

ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ (συνηρ. ρημάτων Ἐνεργ. φωνῆς)

259. Γράψατε 2 φορές τὰς καταλήξεις τοῦ παρατατικοῦ.

-ων, -ας, -α

-ῶμεν, -ᾶτε, -ων

*260. Νά κλιθοῦν εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ παρατατικὸν τὰ ρήματα *

Ἐνεστώς	Παρατατικός	Ἐνεστώς	Παρατατικός
α' μελετῶ	_____	σιωπῶ	_____
β' _____	_____	_____	_____
γ' _____	_____	_____	_____
α' _____	_____	_____	_____
β' _____	_____	_____	_____
γ' _____	_____	_____	_____

261. Σχηματίσατε τὴν δυνητικὴν ἐνεστώτος καὶ ἄορίστου.

νικῶ	— _____	κτυπῶ	— _____
πετῶ	— _____	κυβερνῶ	— _____
φυσῶ	— _____	ἀγαπῶ	— _____
πηδῶ	— _____	ἀπαντῶ	— _____

ΑΟΡΙΣΤΟΣ ΣΥΝΗΡΗΜΕΝΩΝ

§ 303, 304 ΟΕΔΒ

*α'. Ὁ ἀόριστος τῶν συνηρημένων σχηματίζεται μὲ τὰς καταλήξεις τῶν βαρυντόνων ρημάτων, ἀφοῦ ἐκταθῆ ὁ χαρακτήρ τοῦ ρηματικοῦ θέματος ἀπὸ α εἰς η, ἀπὸ ε εἰς η καὶ ἀπὸ ο εἰς ω: Π.χ. τιμῶ (θέμα) *τιμα- ἐτίμησα*, ὠφελῶ (θ.) *ὠφελε- ὠφέλησα*, δηλῶ (θ.) *δηλο- ἐδήλωσα*.

*β'. Πολλὰ συνηρημένα σχηματίζουν τὸν ἀόριστον εἰς *-ασα* ἢ *-εσα* καὶ τὸν παθητικὸν ἀόριστον εἰς *-σθην* καὶ μετοχὴν παρακειμένην εἰς *-σμένος*, χωρὶς νὰ ἐκταθῆ ὁ χαρακτήρ α καὶ ε εἰς μακρόν: Π.χ. γελῶ (θ.) *γελα- ἐγέλασα*, ἐγελάσθην-γελασμένος, διψῶ—*ἐδίψασα*, πεινῶ—*ἐπείνασα*, ἀρκῶ (θ.) *ἀρκε- ἤρκεσα*—*ἤρκεσθην*, ἤμπορῶ—*ἤμπόρεσα*, κρεμῶ—*ἐκρέμασα* ἐκρεμάσθην - κρεμασμένος.

262. Σχηματίσατε τὸν ἀόριστον τῶν ρημάτων: (Ἐνεργητ. φ.).

κεντῶ	—	διαφωνῶ	—
κτυπῶ	—	λησμονῶ	—
ἀπαντῶ	—	διψῶ	—
ὠφελῶ	—	κρεμῶ	—
κυβερνῶ	—	κερνῶ	—
ἔρωτῶ	—	πεινῶ	—
προτιμῶ	—	ἐπαινῶ	—
σταματῶ	—	καλῶ	—
ἔξηγῶ	—	ἐξαιρῶ	—
ἐπινοῶ	—	ἤμπορῶ	—
εὐχαριστῶ	—	φορῶ	—
πωλῶ	—	δαιρῶ	—
ζητῶ	—	δηλῶ	—
κατοικῶ	—	βεβαιῶ	—

Ἀσκήσεις*

263. Σχηματίσατε τὸν παρατατικὸν καὶ ἀόριστον τῶν ρημάτων.

Ἐνεστώσ	Παρατατικός	Ἀόριστος
ἀγαπῶ		
ἐρευνῶ		
μελετῶ		
ἐξορμῶ		
φοιτῶ		

264. Νὰ γραφοῦν τὰ ρήματα εἰς ὅλους τοὺς χρόνους.

Ἐνεστώσ	τιμῶ	ἐρευνῶ	χαιρετῶ
Παρατατικός			
Ἀόριστος			
Μέλ. διαρκείας			
Μελ. ἀπλοῦς			
Παρακείμενος			
Ἵπερσυντέλικος			
Τετελ. Μέλλον			

265. Νὰ γραφοῦν τὰ ρήματα εἰς τὸ ἴδιον πρόσωπον εἰς ὅλους τοὺς χρόνους

	τιμᾶ	ἐρευνῶμεν	χαιρετοῦν
1. Ἐνεστώσ			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			

ΜΕΣΗ ἢ ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ - ΕΝΕΣΤΩΣ*

§ 294 ΟΕΔΒ

266. Γράψατε 2 φορές τις ναπολήξεις τοῦ ἐνεστώτος.

-ῶμαι -ᾶσαι -ᾶται -ώμεθα -ᾶσθε ῶνται

267. Αἱ καταλήξεις ὑποτακτικῆς καὶ εὐκτικῆς διαφέρουν;

268. Νὰ κλιθοῦν τὰ κάτωθι ρήματα εἰς τὴν ὀριστικὴν ἐνεστώτος.
ἐρευνῶμαι, ἀγαπῶμαι, διερωτῶμαι

..... ΑΡΙΘΜΟΣ

α'			
β'			
γ'			

..... ΑΡΙΘΜΟΣ

α'			

269. Νὰ κλιθῆ τὸ ρῆμα εἰς τὰς ἐξῆς ἐγγλίσεις τοῦ ἐνεστώτος.

Ὅριστικὴ	Προστακτικὴ	Ἀπαρέμφατον	Μετοχὴ
πλανῶμαι			ὁ
			ῆ
			τὸ

270. Ὅσα ρήματα τονίζονται εἰς τὴν λήγουσαν τονίζονται μὲ

ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ ΜΕΣΗΣ Ἡ ΠΑΘΗΤΙΚΗΣ ΦΩΝΗΣ*

§ 294 ΟΕΔΒ

271. Γράψατε τὰς καταλήξεις τοῦ παρατατικοῦ :

-ώμην	-ᾶσο	-ᾶτο	-ώμεθα	-ᾶσθε	-ῶντο

272. Νὰ κλιθοῦν εἰς τὸν παρατατικὸν τὰ ρήματα :

ἀγαπῶμαι, συναντῶμαι, κατακτῶμαι.

ΑΡΙΘΜΟΣ

α'			
β'			
γ'			

ΑΡΙΘΜΟΣ

α'			
β'			
γ'			

273. Ἀντικαταστήσατε τὰ ρήματα εἰς ὄλους τοὺς χρόνους :

Χρόνοι

1.	διερωτῶμαι	ἐρευνῶμαι.	ἀμιλλῶμαι
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			

ΣΥΝΗΡΗΜΕΝΑ εἰς -εω=ῶ. ΕΝΕΣΤΩΣ*

§ 295 ΟΕΔΒ

274. Γράψιτε τὰς καταλήξεις τοῦ ἐνεστώτος Ἐνεργ. φωνῆς 2 φορές :

-ῶ -εῖς -εἶ -οὔμεν -εἶτε -οὔν

Προσοχή : ε + ω = ῶ, ε + ε = εἶ, ε + ο = οὐ, ε + εἶ = εἶ.

275. Νὰ κλιθοῦν εἰς τὴν ὀριστικὴν ἐνεστώτος τὰ ῥήματα :
χορηγῶ, ἀμελῶ, πωλῶ, ὑμῶ

ΑΡΙΘΜΟΣ

α'				
β'				
γ'				

ΑΡΙΘΜΟΣ

α'				
β'				
γ'				

276. Νὰ κλιθῆ τὸ ῥῆμα εἰς τὰς κάτωθι ἐγκλίσεις τοῦ ἐνεστώτος.

	Ὀριστικὴ	Ἑποτακτικὴ	Εὐκτικὴ	Προστακτικὴ
α' κατοικῶ				
β'				
γ'				
α'				
β'				
γ'				

Μὴ λησμονῆτε : ε + ω = ῶ, ε + ε = εἶ, ε + ο = οὐ, ε + εἶ = εἶ.

* Ἀπαρέμφατον - Μετοχή Ἐνεστώτος (Ἐνεργ. φωνῆς)*

§ 295 ΟΕΔΒ

277. Νὰ γραφῆ τὸ ἀπαρέμφατον καὶ ἡ μετοχὴ ἐνεστώτος :

Ὅριστικὴ	Ἀπαρέμφατον	Μετοχὴ
ὠφελεῶ	ὠφελεῖν	ὁ ὠφελῶν, ἡ ὠφελούσα, τὸ ὠφελούν
διαίρω		
ἐπιθυμῶ		
ἐπινοῶ		
ζητῶ		
βοηθῶ		

ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ Συναρημένων εἰς -εω (Ἐνεργ. φωνῆς)*

278. Γράψατε τὰς καταλήξεις τοῦ παρατατικοῦ :

-ΟΥΝ	-ΕΙΣ	-ΕΙ	-Οὔμεν	-Εἶτε	-ΟΥΝ

279 Νὰ κλιθοῦν τὰ ρήματα εἰς τὸν παρατατικόν :*
θρηνῶ, ἀκολουθῶ, καλῶ, ποιῶ.

ΑΡΙΘΜΟΣ

α'				
β'				
γ'				

ΑΡΙΘΜΟΣ

α'				
β'				
γ'				

Σημείωσις : ποιέω - ποιῶ = κάμνω* (ποιητής, ποιήσις, ποίημα, ποιητικός),
(εἶδοποιῶ - τακτοποιῶ - ἀπλοποιῶ - μελοποιῶ).

Ἀσκήσεις*

280. Νὰ ἀντικατασταθοῦν τὰ ρήματα εἰς ὅλους τοὺς χρόνους.

Χρόνοι	βοηθῶ	δαιρῶ	παρακαλῶ
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			

281. Νὰ ἀντικατασταθοῦν τὰ ρήματα εἰς ὅλους τοὺς χρόνους εἰς τὸ ἴδιον πρόσωπον.

Ἐνεστώς	βοηθοῦμεν	δαιροῦμεν	παρακαλοῦμεν
Π			
Α			
Μ			
Μ			
Π			
Υ			
Τ			

282. Σχηματίσατε τὸν παρατατικὸν καὶ ἀόριστον :

ἔξυμνῶ		
εὐχαριστῶ		
ἐπιθυμῶ		
ἐπινοῶ		
πωλῶ		

***ΜΕΣΗ ἢ ΠΑΘΗΤ. ΦΩΝΗ - ΕΝΕΣΤΩΣ** τῶν εἰς -εω συνηρημένων

§ 296 ΟΕΔΒ

283. Γράψατε 2 φορές τὰς καταλήξεις τοῦ ἐνεστώτος.

·οὔμαι	-εἶσαι	-εἶται	-οὔμεθα	-εἶσθε	-οὔνται

284. Νὰ κλιθοῦν τὰ ρήματα εἰς τὴν ὀριστικὴν ἐνεστώτος :

ἄρνοῦμαι, μιμοῦμαι, διανοοῦμαι, ὠφελοῦμαι

_____ ΑΡΙΘΜΟΣ

α'				
β'				
γ'				

_____ ΑΡΙΘΜΟΣ

α'				
β'				
γ'				

285. Νὰ γραφοῦν αἱ καταλήξεις τῆς ὑποτακτικῆς ἐνεστώτος.

νὰ -ῶμαι νὰ -ῆσαι νὰ -ῆται νὰ -ώμεθα νὰ -ῆσθε νὰ -ῶνται

286. Σχηματίσατε ὑποτακτικὴν καὶ εὐκτικὴν τῶν ρημάτων καὶ εἰς τὸ ἴδιον πρόσωπον :

ἄρνοῦμαι		
διανοεῖσαι		
μιμεῖται		
παρακινούμεθα		
περιποιοῦνται		
ὠφελεῖσθε		

*** ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ - ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ - ΜΕΤΟΧΗ ΕΝΕΣΤΩΤΟΣ**

§ 296 ΟΕΔΒ

287. Νὰ κλιθῆ τὸ ρῆμα εἰς τὰς ἐξῆς ἐγκλίσεις :

	Ὅριστικὴ	Προστακτικὴ	Ἀπαρέμφατον	Μετοχὴ
α'	διαιροῦμαι			
β'				ὄ
γ'				ῆ
α'				τὸ
β'				
γ'				

ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ ΜΕΣΗΣ ἢ ΠΑΘΗΤΙΚΗΣ ΦΩΝΗΣ

288. Νὰ γραφοῦν αἱ καταλήξεις τοῦ παρατατικοῦ :

-οῦμην	-εἶσο	-εἶτο	-οῦμεθα	-εἶσθε	-οῦντο

289. Νὰ κλιθοῦν εἰς τὸν παρατατικὸν τὰ ρήματα :

στεροῦμαι, εὐχαριστοῦμαι, παρακινουμαι, καλοῦμαι.

ΑΡΙΘΜΟΣ

α'				
β'				
γ'				

ΑΡΙΘΜΟΣ

α'				
β'				
γ'				

* ΣΥΝΗΡΗΜΕΝΑ εἰς -ω=ῶ ΕΝΕΣΤΩΣ (Ἐνεργ. φωνῆς)

§ 297 ΟΕΔΒ

290. Τὰ εἰς -ω ρήματα, εἰς τὴν ὁμιλουμένην, καταλήγουν εἰς

291. Γράψατε τὰς καταλήξεις τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεστώτος :

-ῶ	-οῖς	-οῖ	-οὔμεν	-οὔτε	-οὔν

292. Διαφέρουν οἱ καταλήξεις τῆς ὑποτ. καὶ εὐκτικῆς ;

293. Νὰ κλιθῆ εἰς τὰς κάτωθι ἐγκλίσεις τὸ ρῆμα : δηλῶ :

	Ὅριστικὴ	Προστακτικὴ	Ἄπαρέμφατον	Μετοχὴ
α'				
β'				ὀ
γ'				ῆ
α'				τὸ
β'				
γ'				

ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ (Ἐνεργ. φωνῆς εἰς -ω -ω ρημάτων)

294. Νὰ γραφοῦν αἱ καταλήξεις τοῦ παρατατικοῦ :

-ουν	-ους	-ου	-οὔμεν	-οὔτε	-ουν

295. Νὰ κλιθοῦν εἰς τὸν παρατατικὸν τὰ ρήματα : (δηλῶ, ἀξιῶ, ἐκπληρῶ)

	ἐδήλουν	ἠξιούν	ἐξεπλήρουν
α'			
β'			
γ'			
α'			
β'			
γ'			

ΜΕΣΗ ἢ ΠΑΘΗΤ. ΦΩΝΗ τῶν εἰς -οω=ῶ ρημάτων*

§ 298 ΟΕΔΒ

296. Νὰ γραφοῦν αἱ καταλήξεις τῆς ὀριστικῆς ἐνεστῶτος.

-οὔμαι -οὔσαι -οὔται -οὔμεθα -οὔσθε -οὔνται

297. Νὰ κλιθῆ τὸ ρῆμα «ὑποχρεοῦμαι» εἰς τὰς ἐξῆς ἐγκλίσεις :

Ὅριστικὴ	Προστακτικὴ	Ἀπαρέμφατον	Μετοχὴ
α'	_____	_____	_____
β'	_____	_____	ὄ
γ'	_____	_____	ῆ
α'	_____	_____	τὸ
β'	_____	_____	_____
γ'	_____	_____	_____

*** ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ (Μέσης ἢ Παθητ. φωνῆς)**

298. Νὰ γραφοῦν αἱ καταλήξεις τοῦ παρατατικοῦ :

-ούμην -οὔσο -οὔτο -οὔμεθα -οὔσθε -οὔντο

299. Νὰ κλιθοῦν τὰ ρήματα εἰς τοὺς ἐξῆς χρόνους :

Ἐνεστῶς		Παρατατικός	
α' ἐναντιοῦμαι	καρποῦμαι	_____	_____
β' _____	_____	_____	_____
γ' _____	_____	_____	_____
α' _____	_____	_____	_____
β' _____	_____	_____	_____
γ' _____	_____	_____	_____

Σημείωσις : Τὰ ρήματα εἰς -οω χρησιμοποιοῦνται εἰς τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα καὶ τοὺς νόμους. (Εἰς τὴν ὁμιλουμένην λήγουν εἰς -ωνω).

ΡΗΜΑΤΑ εἰς -μαι*

§ 306, 307 ΟΕΔΒ

Τὰ ρήματα αὐτὰ ἀντὶ εἰς -ομαι λήγουν εἰς -μαι, -εμαι, -ημαι καὶ -εμαι: δύναμαι, τίθεμαι, κάθημαι, κείμαι.

300. Νὰ γραφοῦν αἱ καταλήξεις τοῦ ἐνεστώτος :

-μαι	-σαι	-ται	-μεθα	-σθε	-νται

301. Νὰ γραφοῦν αἱ καταλήξεις τοῦ παρατατικοῦ :

-μην	-σο	-το	-μεθα	-σθε	-ντο

302. Νὰ κλιθοῦν εἰς τὴν ὀριστικὴν ἐνεστώτος καὶ παρατατ. τὰ ρήματα:

	Ἐνεστώς	Παρατατικὸς
α' δύναμαι	τίθεμαι	
β'		
γ'		
α'		
β'		
γ'		

303. Σχηματίσατε τὸν παρατατικὸν καὶ ἀόριστον τῶν ρημάτων.

ἀνθίσταμαι

προΐσταμαι

ἐπιτίθεμαι

μετατίθεμαι

ἐκτίθεμαι

κάθημαι

κατάκειμαι

Ἄσκησεις

304. Σχηματίσατε τοὺς ἐξῆς χρόνους τῶν ρημάτων: (ἀνώμαλα)

Ἐνεστώς

Παρατατικός

Ἀόριστος

ἁμαρτάνω

ἀποθνήσκω

ἀποσπῶ

ἄρκῶ

αὐξάνω

στέλλω

διαβαίνω

βλέπω

δέρω

διανέμω

ἐκτελῶ

εὐρίσκω

λαμβάνω

λέγω

μανθάνω

πάσχω

πηγαίνω

τείνω

τρώγω

τυγχάνω

φεύγω

χαίρω

κάθημαι

ΑΠΟΘΕΤΙΚΑ ΡΗΜΑΤΑ

§ 310

305. Ποια ρήματα λέγονται αποθετικά;

306. Τα ακόλουθα ρήματα να γραφούν εις την κατάλληλον στήλην. *Όσα δέν είναι αποθετικά να γραφούν και εις την ενεργητικὴν φωνήν :

Λούζομαι, αγωνίζομαι, πορεύομαι, διώκομαι, σκέπτομαι, αγαπῶμαι, ασπάζομαι, κτενίζομαι, λυπούμαι, αίσθάνομαι, χρειάζομαι, φυλάττομαι, ασχολοῦμαι, γίνομαι, φυλακίζομαι, μεταχειρίζομαι, όνειρεύομαι, κυριαρχοῦμαι, μάχομαι, δέχομαι, διανοοῦμαι, γράφομαι, διορίζομαι, άπολύομαι, έμπορεύομαι, πληρώνομαι, έγγυῶμαι, όσφραίνομαι, ζημιώνομαι, έντρέπομαι, έρχομαι, νικῶμαι, λαμπρύνομαι, εύχομαι, φωτίζομαι, ζαλίζομαι, ίσχυρίζομαι.

*Αποθετικά

Μή αποθετικά

Μέση φωνή

=

*Ενεργητική

ΤΑ ΑΚΛΙΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

§ 313

307. Εἰς τὸ βιβλίον τῆς Γραμματικῆς σας § 313 σελ. 144, ὑπάρχει ἓνα κείμενον. Μελετήσατέ το καλῶς. Ἀντιγράψατε ἐδῶ ὅλας τὰς λέξεις αἱ ὁποῖαι εἶναι μὲ στοιχεῖα μαῦρα : δηλαδή, τὰς ἀκλίτους :

(Ἐὰν ἐπαναλαμβάνονται ἴδιαι λέξεις δὲν θὰ τὰς γράφετε παρὰ μόνον μίαν φορὰν).

308. Διατί αἱ λέξεις αὐταὶ λέγονται ἀκλιτοὶ ;

309. Πόσα εἶναι τὰ εἶδη τῶν ἀκλίτων λέξεων : α)

β) γ) δ)

1. Ἐπιρρήματα

§ 315

310. Ποῖαι λέξεις λέγονται ἐπιρρήματα :

311. Τί ἄλλα προσδιορίζουν τὰ ἐπιρρήματα, ἐκτὸς τῶν ρημάτων;

312. Πόσα εἶδη ἐπιρρημάτων ὑπάρχουν; 1. 2.

3. 4. 5.

313. α) Τὰ ἐπιρρήματα τὰ ὁποῖα ἀπαντοῦν εἰς τὴν ἐρώτησιν «ποῦ»; λέγονται

β) Ὅσα ἀπαντοῦν εἰς τὴν ἐρώτησιν «πότε;» λέγονται

γ) Ὅσα ἀπαντοῦν εἰς τὴν ἐρώτησιν «πῶς;» λέγονται

δ) Εἰς τὴν ἐρώτησιν «πόσον;» λέγονται

314. Νὰ γράψῃς α) 10 τοπικὰ ἐπιρρήματα :

β) Ἐπίσης 10 χρονικά :

γ) Ὅμοίως 10 τροπικά :

δ) 5 ποσοτικά :

ε) 5 βεβαιωτικά :

στ) Τὰ βεβαιωτικά φανερώνουν

* 315. Γράψατε προτάσεις μὲ τὰ ἀκόλουθα ἐπιρρήματα :

α) ἀπέναντι :

β) μεταξὺ :

γ) εὐτυχῶς :

δ) πιθανόν :

ε) σχεδόν :

316. Διατί τὸ ἐπίρρημα «γύρω» γράφεται μὲ -ω εἰς τὴν λήγουσαν ;

317. Νὰ συμπληρώσης τὰ κενά : ἐδ . — ἐπάν . — ἐξ . — ὀπίσ .

318. Τὰ ἐπιρρήματα τὰ ὁποῖα λήγουν εἰς -ως τονιζόμενα εἰς τὴν λήγουσαν, παίρνουν πλὴν τοῦ καθὼς Π.χ. εὐτυχ . ς — καλ . ς.

Ἐξαιροῦνται καὶ γράφονται μὲ ο τὰ ἐπιρρήματα :

319. Συμπλήρωσε τὰ κενά (μὲ ω ἢ ο) : λαμπρ . ς — ἐντ . ς — ἀτυχ . ς — ἐκτ . ς — ἐμπρ . ς.

320. Νὰ τονισθοῦν τὰ ἐπιρρήματα : ἀσφαλως — καλως — παντου — ἀλλου — ἀλλως — πανταχου — καθως — βεβαιως — ὀρθως — πεζῆ — Γαλλιστι.

*321. Τὰ ἀκόλουθα ἐπιρρήματα νὰ γραφοῦν εἰς τὴν ὁμιλουμένην γλώσσαν:

λαμπρῶς	=	καλῶς	=	ἀπρεπῶς	=
ματαίως	=	ὑστερον	=	ἀδίκως	=
ὀπισθεν	=	δεξιόθεν	=	πλησίον	=
πλαγίως	=	ἔναντι	=	ἔμπροσθεν	=
ἄνω	=	ἐνταῦθα	=	ἐντὸς	=

*322. Τὰ ἀκόλουθα ἐπιρρήματα νὰ γραφοῦν εἰς τὴν καθαρεύουσαν :

μέσα	=	ἔξω	=	πρόθυμα	=
βαθιὰ	=	ὀρθὰ	=	βίαια	=
βέβαια	=	δίκαια	=	θαυμάσια	=
φιλικὰ	=	μάταια	=	ἄξια	=

*323. Νὰ κάμῃς προτάσεις μὲ τὰ ἐπιρρήματα :

Ποτὲ =

Αἰφνης =

Πλαγίως =

Ἄλλως =

324. Νὰ συμπληρώσης τὰ κενά :

ένωρ . ς — μόλ . ς — ἐπίσ . ς — εὐθ . ς — ἀποβραδ . ς — καταγ . ς — καταμεσ . ς
ἐπικεφαλ . ς — ἔξ . ς — ἀπαρχ . ς.

325. Νὰ δικαιολογήσης τὸν τονισμὸν τῶν δύο λέξεων : α) ἐγὼ β) ἐδῶ.

326. Νὰ τονισθοῦν αἱ κατωτέρω λέξεις :

ἡ σπουδαια — τὰ σπουδαια — (ἔπαιξα) σπουδαια.
ἡ γενναια — τὰ γενναια — (ἐπολέμησαν) γενναια.
ἡ ὥραια — τὰ ὥραια — (ἔγραψα) ὥραια.
ἡ γελοια — τὰ γελοια — (ἐφέρθησαν) γελοια.

327. Δικαιολογήσατε τὸν τονισμὸν τῶν ἀνωτέρω λέξεων :

328. Γράψατε τὰ ἀντίθετα :

παντοῦ	ἐπάνω	ἐδῶ
μέσα	ἔμπροσθεν	ὄχι
ἐντὸς	δεξιὰ	πολύ
ψηλὰ	πλησίον	ἀργά
κοντὰ	νοτίως	καλῶς
εὐτυχῶς	χονδρικῶς	σπάνια
δικαίως	ἐφέτος	τώρα
πρὶν	χθές	πρωτὶ
μαζὶ	ποτέ	ἐνωρίς

2. Προθέσεις

§ 316—317

329. Ποίας λέξεις ονομάζομεν προθέσεις ;

330. Ποῖα εἶναι τὰ εἶδη τῶν προθέσεων ; α)..... β).....

331. Πόσαι καὶ ποῖαι εἶναι αἱ κύριαι προθέσεις ;

332. Γράψατε τὰς καταχρηστικὰς προθέσεις :

333. Γράψατε προθέσεις :

α) Τὰς μονοσυλλάβους :

β) Τὰς δισυλλάβους :

γ) Τὰς τρισυλλάβους :

334. Ποῖαι ἐκ τῶν ἀκολουθῶν προθέσεων χρησιμοποιοῦνται εἰς τὰς ἀριθμητικὰς πράξεις; (σύν - ἐπι - διὰ - πλὴν-). α) Εἰς τὴν διαίρεσιν=.....
β) Εἰς τὴν πρόσθεσιν=..... γ) Ἀφαίρεσιν=..... δ) Πολ/σμὸν=.....

* 335. Γράψατε προτάσεις μὲ τὰς ἐξῆς προθέσεις :

α) ἐν :

β) διὰ :

γ) εἰς :

δ) πρό :

ε) ὑπέρ :

στ) ἄνευ :

ζ) ἐκ :

ΣΥΝΘΕΣΙΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΙΣ ΛΕΞΕΩΝ ΜΕ ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ

336. Νά ένώσης τὰς παρακάτω προθέσεις μὲ τὰς λέξεις, πού εἶναι παραπλεύρως αὐτῶν, ὥστε νά δημιουργήσης συνθέτους λέξεις :

π.χ. διὰ + λύω = διαλύω

εἰς + ὁδός = εἴσοδος

διὰ + λόγος =

διὰ + ἔξοδος =

ἐκ + θέτω =

ἔξ + ἔχω =

ἐκ + φράζω =

ὑπό + θέτω =

πρὸς + φέρω =

πρὸ + ναός =

ἀνά + χωρῶ =

κατὰ + ἄσπρος =

μετὰ + φέρω =

παρὰ + ἀκούω =

ἀντι + στρατηγός =

ἀμφι + θέατρο =

περι + ἔργο =

ἀπό + βάλλω =

ὑπὲρ + βολή =

εἰς + ἔρχομαι =

εἰς + πρᾶτω =

ἐπὶ + γραφή =

ἐπὶ + τραπέζιος =

ἐπὶ + βλέπω =

ὑπὸ + ἀρχηγός =

πρὸ + χωρῶ =

πρὸ + λαμβάνω =

ἀνά + καλύπτω =

κατὰ + δέχομαι =

κατὰ + οἰκία =

παρὰ + λαβή =

ἀντι + θέσις =

ἀμφι + κυρτός =

περι + μένω =

ἀπό + δίδω =

ὑπὲρ + νικῶ =

* 337. Νά χωρίσης τὰς παρακάτω συνθέτους λέξεις :

κατάλογος = κατὰ + λόγος

εἰσάγω =

ἐξάγω =

διαβαίνω =

ἐπιτρέπω =

ὑποδιαίρεισις =

προχωρῶ =

ὑπέρογκος = ὑπὲρ + ὄγκος

ἀναλαμβάνω =

καταφέρνω =

μεταχειρίζομαι =

παρεξηγῶ =

εἰσπράκτωρ =

ἔκθεσις =

δισδέχομαι	=		ἀμφιβάλλω	=	
ἐπιτακτικός	=		περιγραφή	=	
ὑπαξικωματικός	=		ἀποτρέπω	=	
προσμένω	=		ὑπέρμαχος	=	
ἀναπνέω	=		ἀντικρούω	=	
κατευθεῖαν	=		διέρχομαι	=	
μετέδωσα	=		περιμαζεύω	=	
παραδίδω	=		ἀπαγγέλλω	=	
ἀντικατάστασις	=		ὑπεραμύνομαι	=	

* 338. Πότε τὸ -ν τῶν προθέσεων -σὺν καὶ -ἐν, (κατὰ τὴν σύνθεσιν), τρέπεται εἰς :

- α) μ :
- ε) γ :
- β) λ :
- γ) ρ :
- δ) σ :

339 α) Νὰ ἐνώσης τὰς προθέσεις μὲ τὰς λέξεις :

σύν + τόμος =		σύν + δέομαι =	
σύν + θέσις =		ἐν + τομή =	

β) Τί παρατηρεῖς ὡς πρὸς τὸ -ν τῶν προθέσεων «σὺν» καὶ «ἐν» πρὸ τῶν τ,δ,θ ;

340. Ἐνώσατε ἐκάστην πρόθεσιν μὲ τὴν διπλανὴν αὐτῆς λέξιν :

σύν + νέφος =		σύν + κρατῶ =	
σύν + μαθητής =		ἐν + κύρος =	
σύν + λυποῦμαι =		ἐν + γραφή =	
σύν + ροή =		ἐν + πόρος =	
σύν + ρίζα =		σύν + πολίτης =	
σύν + σῶμα =		σύν + φωνῶ =	

3. ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ

§ 318

341. Ποῖαι λέξεις λέγονται σύνδεσμοι :

342. Νὰ γράψῃς τοὺς συνδέσμους χωρὶς νὰ κοιτάξῃς εἰς τὸ βιβλίον :

α) Συμπλεκτικοί :

β) Διαζευκτικοὶ ἢ (διαχωριστικοί) :

γ) Ἀντιθετικοί :

δ) Συμπερασματικοί :

ε) Διασαφητικοὶ(ἐπεξηγηματικοί):

στ) Εἰδικοί :

ζ) Χρονικοί :

η) Αἰτιολογικοί :

θ) Τελικοί :

ι) Ὑποθετικοί :

ια) Ἐνδοιαστικοὶ (διστακτικοί) :

343. Ὑπογραμμίσατε τοὺς συνδέσμους εἰς τὸ κείμενον :

Ἐὰν μελετήσετε δὲν πρόκειται νὰ συναντήσητε δυσκολίαν. Οὔτε καὶ κανένα φόβον διότι θὰ σᾶς εἶναι γνωστὰ ὅλα τὰ θέματα. Εἴτε τὸ θέλετε εἴτε ὄχι θὰ ὑποστήτε τὴν δοκιμασίαν αὐτὴν, ἐπειδὴ εἶναι ἀπαραίτητος. Σᾶς εἶπα ὅτι δὲν ὑπάρχει κανεὶς φόβος, διὰ νὰ εἴσθε τόσο διστακτικοί, δηλαδὴ, ὀλίγον φοβισμένοι. Προχωρεῖτε λοιπόν, μὲ ἐνθουσιασμόν, μέχρις ὅτου τελειώση ἡ δοκιμασία.

344. Γράψε 20 συνδέσμους τοῦ σημερινοῦ μαθήματος ἀναγνώσεως :

1.	6.	11.	16.
2.	7.	12.	17.
3.	8.	13.	18.
4.	9.	14.	19.
5.	10.	15.	20.

* 345. Νά κίμης προτάσεις μέ τούς συνδέσμους :

Μήν (μήπως) :

Οὐδέ :

ἤ :

εἶδεμή :

ἄν καί :

Ἐπομένως :

Ὡστε :

Ἐν τούτοις :

πώς :

Ἐφόσον :

Προτοῦ νά :

Ἄφοῦ :

Καθότι (γιατί) :

Ἴνα :

Σάν :

Μήπως :

ὅταν :

δηλαδή :

ἄρα :

4. Ἐπιφωνήματα § 319

346. Ποῖα λέξεις λέγονται ἐπιφωνήματα ;

347. Ποῖα ἐπιφωνήματα ἐκφράζουν :

α) θαυμασμόν ; =	ε) Οἶκτον ; =
β) χαράν ; =	στ) Δυσφορίαν ; =
γ) λύπην ; (πόνον) =	ζ) Παρατήρησιν ; =
δ) εὐχὴν ; =	η) Ἐπιδοκιμασίαν (ἔπαινον) ; =

348. Γράψε προτάσεις μὲ ἐπιφωνήματα. Νὰ φανερώουν (ἐκφράζουν) :

- α) χαρὰν =
- β) λύπην =
- γ) εὐχὴν =
- δ) ἔπαινον =
- ε) θαυμασμόν =
- στ) πόνον =
- ζ) οἶκτον =
- η) παρατήρησιν =
- θ) ἔκπληξιν =

349. Ὑπογράμμισε τὰ ἐπιφωνήματα εἰς τὰς παρακάτω φράσεις :

Ζήτη τὸ Ἔθνος ! Μπράβο σας Ἑλληνόπουλα ! Ἀλλοίμονον εἰς τοὺς ἔχθρους
τῆς Ἑλλάδος ! Ἐμπρὸς μάρς ! Ἀέρα ! παιδιὰ καὶ τοὺς νικήσαμε !

— Ἐ ! σύ ! τί κάνεις ἐκεῖ ; Δὲν ἀκούεις πῶς σφυρίζουν αἱ σφαῖραι ;

— Οὐφ ! φίλε μου. Τὰς σφαῖρας θὰ φοβηθῶ ;

Εἰς τὰ χαρακώματα ὁ ἔχθρος ἐγκατέλειπεν ὄπλα καὶ τραυματίας. Ἦκούοντο,
ὦχ ! καὶ ἄχ ! καὶ παρακλήσεις.....

Εἶθε νὰ σωθοῦν καὶ νὰ ἐπανέλθουν εἰς τὰς οἰκίας των !

Παρατήρησις : Αἱ λέξεις : *νά, θά, ἄς, δά, μά, σάν*, τὰ στερητικά : *-α* καὶ *-νή*. λέγονται μόρια καὶ χρησιμοποιοῦνται εἰς τὴν ὁμιλουμένην γλῶσσαν.

* 350. Ὑπογραμμίσατε τὰ μόρια εἰς τὸ κατωτέρω :

Νά τὸ σπῖτι μου. Ἦλθον νὰ μελετήσωμεν ὁμοῦ. Εἶμαι δυνατὸς σάν τὸν Ἡρακλῆ. Ὅταν θὰ γράψω, θὰ ἔλθω νὰ παίξωμε. Τὸ ἀεροπλάνον ἀναχωρεῖ, γιὰ ἀνεβῆτε!.. Αὐτὸ δά, μᾶς ἔλειπε ! Ἄς τον νὰ φύγη.

• Προσοχή :

Πολλοὶ ἀκλίτοι λέξεις ἔχουν διπλὴν ἢ καὶ πολλαπλὴν σημασίαν. Ἄλλοτε εἶναι ἐπίρρηματα, ἄλλοτε σύνδεσμοι κλπ.

Π.χ. ἡ λέξις *ποῦ* : εἶναι ἐπίρρημα, σύνδεσμος, ἀναφορικὴ ἀντωνυμία κλπ.

* 351. Νὰ γράψῃς προτάσεις μὲ ἀκλίτους λέξεις ποῦ ἔχουν πολλαπλὴν σημασίαν :

- α) *γιὰ* (πρόθεσις) :
- γιὰ* (σύνδεσμος) :
- γιὰ* (μόριον) :
- β) *σάν* (σύνδεσμος) :
- σάν* (μόριον) :
- γ) *νὰ* (σύνδεσμος) :
- νὰ* (μόριον) :
- δ) *ποῦ* (ἐπίρρ. τοπικόν) :
- ποῦ* (εἶδ. σύνδεσμος) :
- ποῦ* (ἀναφορ. ἀντωνυμ.) :
- ε) *πὼς* (εἶδ. σύνδεσμος) :
- πὼς* (ἐπίρρ. τροπικόν) :

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ*

§ 321, 325, ΟΕΔΒ

1. Πῶς λέγονται αἱ λέξεις πού παράγονται ἀπό ἄλλας ;
2. Πῶς λέγεται ἡ ἀρχικὴ λέξις ;
3. Πῶς λέγονται αἱ λέξεις πού ἀποτελοῦνται ἀπὸ δύο ἄλλας ;
ΡΗΜΑΤΑ ΠΑΡΑΓΩΓΑ ΑΠΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΕΠΙΘΕΤΑ
4. Σχηματίσατε τὰ ρήματα ἐκ τῶν ἐξῆς οὐσιαστικῶν κι ἐπιθέτων:

α) Εἰς : -ῶ, -ῶνω

τόλμη —
μάρτυς —
πλήρης —
ρίζα —
πίστωσις —

γ) Εἰς -σσω

φύλαξ —
ταραχὴ —
διαταγὴ —

ε) Εἰς -λλω

ἄγγελος —
ψάλτης —
ποικίλος —

στ) Εἰς -αίνω, -ύνω

ῥφασμα —
σῆμα —
θερμὸς —
ὄξύς —
βαρὺς —
πλήθους —

β) Εἰς : -εύω

βασιλεὺς —
προστάτης —
ἀποθήκη —
θρίαμβος —
ταξίδι —

δ) Εἰς -ζω, -άζω, -ίζω, -ιάζω

βία —
φροντῖς —
φυλακὴ —
φῶς —
ἐλπῖς —
ἄγορά —
θυσία —
τρόμος —
ἔτοιμος —
στάσις —
δηλητήριον —
αὐθάδης —
ἐνοίκιον —

Ρήματα παράγωγα από ἐπιρρήματα και ἐπιφωνήματα
§ 326

5. Εἰς -ίζω, -ύζω, -άζω.

ἐγγύς —
ἀντικρῦ —
πλησίον —

χαίρετε! —
γάβ! —
κρά! —

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ ΑΠΟ ΡΗΜΑΤΑ
§ 328, 329 ΟΕΔΒ

Σχηματίσατε τὰ παράγωγα οὐσιαστικά :

6. Φανερώνουν τὸ πρόσωπον πὺ ἐνεργεῖ.

Εἰς -εὺς

γράφω —
σπείρω —
διανέμω —
φέρω —
ἀλιεύω —
ἵππεύω —

Εἰς: -της, -τήρ

μανθάνω —
ράπτω —
γυμνάζω —
ἰδρῶ —
καλῶ —
σώζω —

7. Φανερώνουν τὴν ἐνέργειαν.

Εἰς : α, -η

φέρω —
φθείρω —
φεύγω —
μεταβάλλω —

Εἰς -ια

ἀγγέλλω —
ἐπιθυμῶ —
διαφωνῶ —

Εἰς -εῖα

κολακεύω —
λατρεύω —
νηστεύω —
ἐκστρατεύω —
ἐποπτεύω —
μαντεύω —
παιδεύω —
ἀλιεύω —

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ ΑΠΟ ΡΗΜΑΤΑ (συνέχεια)

8. Σχηματίσατε ουσιαστικά από τὰ ἐξῆς ρήματα :

α) Εἰς -μός

διώκω—
ψάλλω—
θερίζω—
δανείζω—
ἀγιάζω—
λογαριάζω—
ἐμβολιάζω—

β) Εἰς σία

ἐργάζομαι—
δοκιμάζω—
φαντάζομαι—

γ) Εἰς -σις

ἀποθηκεύω—
ἀφαιρῶ—
ἀριθμῶ—

9. Φανερώνουν τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐνεργείας.

Εἰς -μά

προσκυνῶ—
ραντίζω—
ποτίζω—

Εἰς -ος

πάσχω—
ψεύδομαι—
λαυθάνω—

10. Φανερώνουν τὸ ὄργανον.

Εἰς -τήριον

κλαδεύω—
ἀριθμῶ—
προσκαλῶ—
ἀγγέλλω—

Εἰς -τρον, -τρα, -ανον, -άνη

κινῶ—
ξύνω—
δρέπω—
σκάπτω—

11. Φανερώνουν τὸν τόπον.

Εἰς -τήριον καὶ -εῖον

δικάζω—
διδάσκω—
γράφω—

Εἰς -τρον (-θρον) καὶ -τρα (-θρα)

θεῶμαι—
παλαίω—
κολυμβῶ—

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ ΑΠΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

§ 330 ΟΕΔΒ

Σχηματίσατε παράγωγα ουσιαστικά από τὰ ἐξῆς (οὐσιαστικά) :

12. Ὑποκοριστικά.

Εἰς : -ιον, -ίς, -ίδιον

θυγατήρ —

νήσος —

χοῖρος —

Εἰς : -ίσκος

οἶκος —

δρόμος —

Εἰς : -άριον, -ύδριον, -ύλλιον

κῆπος —

ναὸς —

δένδρον —

Εἰς : -άσιον, -ύφιον

κόρη —

ζῶον —

13. Τοπικά: Φανερώνουν τόπον διαμονῆς ἢ ἐργασίας :

Εἰς : -ιον

φύλαξ —

ἐστιάτωρ —

Εἰς : -εῖον

ίατρὸς —

κουρεύς —

14. Περιεκτικά. Φανερώνουν τόπον ὁ ὁποῖος περιέχει πολλὰ ὅμοια:

Εἰς : -ῶν

ἐλαία —

ἄμπελος —

ἄχυρον —

Εἰς : -ιά

στρατὸς —

μύρμηξ —

αὔλαξ —

15. Ἐθνικά ἢ τοπωνυμικά: Φανερώνουν καταγωγήν :

Εἰς : -ιος, -αῖος, -εῖος, -εὺς

Κόρινθος —

Εὐρώπης —

*Ἄργος —

Θεσσαλονίκη —

Λαμία —

Εἰς -νός, -ανός, -της, -άτης, -ώτης

*Αφρική —

Σύρος —

Σπάρτη —

*Ἡπειρος —

Βόλος —

16. Πατρωνυμικά: Φανερόνουν τὸν ἀπόγονον.

Εἰς -ίδης, -άδης		Εἰς -πουλλον ἢ -πουλον	
Πέλοψ	—	ἄρχων	—
Ἄσκληπιός	—	πρίγκηψ	—

17. Ἀφηρημένα: Φανερόνουν πρᾶξιν ἢ κατάστασιν :

Εἰς -ία			
εὐεργέτης	—	κηδεμών	—
ὑπηρέτης	—	ἐργάτης	—

18. Φανερόνουν σύνολον ἀτόμων ἐνὸς ἔθνους ἢ θρησκείας :

Εἰς -ισμός		Εἰς -ότης καὶ -οσύνη	
Ἕλλην	—	ἄνθρωπος	—
Πρόσκοπος	—	χριστιανός	—
Μωαμεθανός	—	Πάππας	—

19. Φανερόνουν ἀσθένειαν :

Εἰς -τις, -ίτις			
ράχις	—	νεφρὸν	—
ἔντερον	—	πλευρὸν	—

20. Θηλυκὰ τὰ ὁποῖα φανερόνουν ἀξίωμα, ἐπάγγελμα, καταγωγὴν :

Εἰς -ισσα			
βασιλεὺς	—	διδάσκαλος	—
ἄρχων	—	μάγος	—
μάγειρος	—	Βολιώτης	—
ἀγρότης	—	Ἑπειρώτης	—

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ ΑΠΟ ΕΠΙΘΕΤΑ
§ 331 ΟΕΔΒ

21. Σχηματίσατε ούσιαστικά από επίθετα :

α) Είς -ία :

κακός	—		φιλόανθρωπος	—	
εύτυχής	—		ξηρμος	—	
διετής	—		εύφυής	—	

β) Είς -εια :

άληθής	—		βοηθός	—	
εύγενής	—		ένεργός	—	
άσφαλής	—		ύπερήφανος	—	

γ) Είς -ος ουδέτερα :

βαθύς	—	τό.....	παχύς	—	
πλατύς	—		βαρύς	—	
εύρύς	—		δασύς	—	

δ) Είς -οσύνη ή -ωσύνη :

δίκαιος	—		ίερός	—	
έμπιστος	—		άγιος	—	
εύγνώμων	—		καλός	—	

ε) Είς -της θηλυκά :

κοινός	—		ίσος	—	
νέος	—		ταχύς	—	
θερμός	—		βαρύς	—	

στ) Είς -άδα και -ίλα τής όμιλουμένης :

νόστιμος	—		μαῦρος	—	
άγριος	—		άσπρος	—	

ΕΠΙΘΕΤΑ ΑΠΟ ΡΗΜΑΤΑ

§ 333 ΟΕΔΒ

22. Σχηματίσατε επίθετα από τα εξής ρήματα :

α) Είς -ος, -νος, -ρός :

λείπω — λοιπός -ή -όν

τέρπω —

λάμπω —

στεγάζω —

θάλλω —

όλισθαίνω —

β) Είς -μων, -τήριος, -ικός :

έλεῶ —

νοῶ —

σφῶζω —

ἀποχαιρετίζω —

καρτερῶ —

πειθαρχῶ —

γ) Είς -τός (-τή, -τόν) :

λύω —

γράφω —

ἀνοίγω —

ἀγαπῶ —

θαυμάζω —

σχιζώ —

δ) Είς -τέος (-τέα, -τέον) :

ἀφαιρῶ —

διαιρῶ —

πληρώνω —

ἐξετάζω —

εἰσπράττω —

προάγω —

ε) Είς -τικός :

διδάσκω —

κολακεύω —

ἐπιβάλλομαι —

ἐνεργῶ —

ΕΠΙΘΕΤΑ ΑΠΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

§ 334 ΟΕΔΒ

23. Είς -κός, ακός, -ικός, -ιακός, -εικός :

καρδία —

δανειον —

φύσις —

Κύπρος —

λαός —

οἰκία —

σύνορα —

κέραμος —

Ἐπίθετα ἀπὸ οὐσιαστικά (συνέχεια)

24. Εἰς -ατικός, -άτικός, -ιάτικός, -ετικός, -ευτικός.

Ἀρχιερεὺς	—	διάφορος	—
Κυριακὴ	—	θρησκεία	—
Χριστοῦγεννα	—	θεραπεία	—

25. Εἰς -ιος, -αῖος, -εῖος.

θάλασσα	—	τροχὸς	—
οὐρανὸς	—	(ἄνθρωπος) ἀνδρὸς	—
δίκη	—	(γυνή) γυναικὸς	—

26. α) Εἰς -ιαῖος, -ησιος

ἐβδομάς	—
ἔτος	—
μῆν	—
ἡμέρα	—

β) Εἰς -οῦς, -ινος

χρυσὸς	—
σίδηρος	—
χάρτης	—
λίθος	—

27. α) Εἰς -μος, -ιμος, -σιμος

χρήσις	—
μάχη	—
θάνατος	—
νομή	—

β) Εἰς -ωπός, -εινός

πράσινος	—
κόκκινος	—
ὄρος	—
φῶς	—

28. Εἰς -ρός, -αρός, -ερός, -ηρός, -ωτός :

ἰσχύς	—	νόσος	—
λύπη	—	ἄνθος	—
σθένος	—	μέταξα	—
σκιά	—	θόλος	—
βάμβαξ	—	κλίμαξ	—

ΕΠΙΘΕΤΑ ΑΠΟ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ

§ 335 ΟΕΔΒ

29. Σχηματίσατε επίθετα από τα ἑξῆς ἐπιρρήματα :

Εἰς -ινός, -ανός, -ιμος : (φανερώνουν χρόνον).

πρωί	—		σήμερα	—	
χθές	—		τώρα	—	
αὔριον	—		ὄψέ	—	

30. Εἰς -ιος, -αιος, -αῖος, -ίδιος, -ικός, -τικός :

ἐμπροσθεν	—		ἔξω	—	
μάτην	—		αἴφνης	—	
ράγδην	—		καθόλου	—	

ΠΑΡΑΓΩΓΑ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ

§ 336 ΟΕΔΒ

31. Τοπικά εἰς -οῦ, -θεν :

αὐτός	—		ἔξω	—	
ἄλλος	—		ἄνω	—	

32. Χρονικά εἰς -τε :

ἄλλος	—		πᾶς	—	

33. Τροπικά εἰς -ως, -ῶς, -δόν, -ηδόν, -άδην, -δην, -ί, -τί, -ιστί :

δίκαιος	—		βροχή	—	
εὐτυχής	—		βαθμῆς	—	
συνήθης	—		κρουῶς	—	
βαδίζω	—		ἄμισθος	—	
τρέχω	—		πάμπηφος	—	
ὀνομάζω	—		Γάλλος	—	

34. Ποσοτικά εἰς -κίς, -άκίς :

ἑπτὰ	—		πολύ	—	
δέκα	—		ὅσος	—	

Σ Υ Ν Θ Ε Σ Ι Σ

§ 337, 338, 339 ΟΕΔΒ

35. Πώς λέγεται τὸ πρῶτον μέρος μιᾶς συνθέτου λέξεως ;
36. Πώς λέγεται τὸ δεύτερον μέρος ;
37. Τί μπορεί νὰ εἶναι τὸ καθέν ἀπὸ τὰ συνθετικά ;
-
38. Πότε ἀποβάλλεται ὁ χαρακτήρ -α ἢ -ο τοῦ πρώτου συνθετικοῦ ;
-
39. Ὄταν τὸ β' συνθετικὸν ἀρχίζῃ ἀπὸ -α ἢ -ε ἢ -ο, τί παθαίνει ;
-

1. Τὸ πρῶτον ΣΥΝΘΕΤΙΚΟΝ. α) ὄνομα οὐσιαστικὸν

§ 341 ΟΕΔΒ

40. Σχηματίσατε συνθέτους λέξεις :

ἀγγελία	+ φέρω	=		χώρα	+ φυλάττω	=	
ἀγορὰ	+ νόμος	=		ῦλη	+ τέμνω	=	
νίκη	+ φέρω	=		φωνή	+ γράφω	=	
λίθος	+ στρώνω	=		χιῶν	+ σκεπάζω	=	
παῖς (παιδ-)+	νόμος	=		λίμνη	+ θάλασσα	=	
τράπεζα	+ μαντήλι	=		τύπος	+ γράφω	=	

41. Χωρίσατε τὰς συνθέτους λέξεις εἰς τὰ συνθετικά των :

θανατηφόρος	—		γαιοκτήμων	—	
χωροφύλαξ	—		πυροσβέστης	—	
γήλοφος	—		ξιφομάχος	—	
ναύκληρος	—		κρεοπώλης	—	
λαμπαδηφορία	—		ὑδράργυρος	—	
ἄρτοποιός	—		ἀτμόπλοιοι	—	

Β'. ΤΟ Α' ΣΥΝΘΕΤΙΚΟΝ ΕΠΙΘΕΤΟΝ

§ 342 ΟΕΔΒ

42. Σχηματίσατε τὰς συνθέτους λέξεις :

ἄκρα + πόλις =	μεγάλη + πόλις =
ἄξιος + τιμή =	πλατύ + φύλλον =
ἄγριος + περιστέρι =	κοινός + κτήμα =
βαθύς + πεδίον =	γλυκός + ὀμιλητής =

43. Χωρίσατε τὰς συνθέτους λέξεις εἰς τὰ συνθετικά των :

Θερμοπύλαι —	μεγαλόψυχος —
ψευδομάρτυς —	πανάγαθος —
καλοκαιρία —	παντοπώλης —
καλλιγραφία —	πάνσοφος —
μονοπώλιον —	πολύπλευρον —
παντοδύναμος —	πολυδάπανος —

Γ'. ΤΟ Α' ΣΥΝΘΕΤΙΚΟΝ ΡΗΜΑ

§ 343

44. Σχηματίσατε συνθέτους λέξεις :

πηγαίνω + ἔρχομαι =	φεύγω + δίκη =
ἀνάβω + σβήνω =	φιλῶ + τιμή =
ἄρχω + μανία =	στρέφω + δίκη =

45. Χωρίσατε τὰς συνθέτους λέξεις εἰς τὰ συνθετικά των :

γραφολόγος —	σπορέλαιον —
χτυποκάρδι —	φιλόπρονος —
πειθαρχῶ —	ἄξιέπαινος —
φθινόπωρον —	φιλόξενος —
ἀρχιμηχανικός —	φιλεύσπλαχνος —
φυγόπρονος —	ἀπογοκλείω —

2. Α' ΣΥΝΘΕΤΙΚΟΝ ΑΚΛΙΤΟΝ

§ 344

46. α' Ἐπίρρημα :

ἄνω + φέρω =

ἔσω + κλείω =

ἀεί + μνήμη =

εὖ + λόγος =

δῖς + ἐγγονὸς =

πάλιν + δρόμος =

47. β' Προθέσεις :

ἀνά + βαπτίζω =

πρὸς + φέρω =

διὰ + δέχομαι =

ἀντί + στρέφω =

ὑπέρ + μάχη =

παρὰ + νόμος =

συν + μαθητῆς =

συν + λόγος =

συν + ραφή =

συν + χαίρω =

συν + φέρω =

συν + γράφω =

48. γ' Ἀχώριστα μόρια :

α) Στερητικὸν α ἢ αν ἢ νη.

ἀ + κακὸς =

ἀ + καρπὸς =

ἀ + τύχη =

ἀ + κληρὸς =

ἄν + ἦσυχος =

ἄν + ὠφέλεια =

ἄν + ἱκανὸς =

νη + ἄνεμος =

β) Τὸ μόριον δυσ-

δυσ + τύχη =

δυσ + τρόπος =

δυσ + πίστις =

δυσ + πέψις =

δυσ + προσαρμόζω =

δυσ + θυμὸν =

δυσ + μοῖρα =

δυσ + βασταάζω =

γ) Τὰ ἐπιτατικὰ -ερί- καὶ -ζα-

ἐρί + τιμὴ =

ζα + πλοῦτος =

ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΣΥΝΘΕΤΙΚΟΝ

49. Α΄ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟΝ

§ 345

σύν	+	τάξις	=		ἄστν	+	φύλαξ	=	
προ	+	θύρα	=		ἄ	+	σκέπη	=	
σκηνή	+	θέσις	=		δήμος	+	ψήφισμα	=	

50. Β΄ ΕΠΙΘΕΤΟΝ

§ 346

ἄ	+	ἴσος	=		ἄ	+	γνωστός	=	
κατά	+	λευκός	=		προ	+	δήλος	=	
φίλος	+	ἄληθης	=		κατά	+	μαῦρος	=	

51. Γ΄ ΡΗΜΑ

§ 347

άντι	+	μιλῶ	=		γῆ	+	μετρῶ	=	
συν	+	ἔρχομαι	=		γῆ	+	γράφω	=	
ἶχνο	+	γράφω	=		ἀπό	+	φοιτῶ	=	

52. Δ΄ ΑΚΛΙΤΟΝ

§ 348

συν	+	ἄμα	=		ὑπέρ	+	ἄνω	=	
ἐκ	+	τότε	=		ὑπέρ	+	ποτέ	=	

53. Χωρίσατε τὰς συνθέτους λέξεις εἰς τὰ συνθετικά των :

ἀβαθής	=		πρόλογος	=	
διεθνής	=		προικοθήρας	=	
ἐπικερδής	=		Πελοπόννησος	=	
ἀκτήμων	=		ἵππόδρομος	=	
ἰσχυρογνώμων	=		ἡμίονος	=	
διάδοχος	=		πρόχειρος	=	
ψηφοφόρος	=		εὐγενής	=	
νομοταγής	=		εὐνοϊκός	=	
δημοφιλής	=		συσσωρεύω	=	

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ

1. Ὅρισμοὶ

§ 1, 2, 2, 4

1. Τί διδάσκει τὸ συντακτικόν;

2. Τί λέγεται ἀπλῆ πρότασις ;

3. Τί λέγεται ὑποκείμενον ;

4. Εἰς ποίαν ἐρώτησιν ἀπαντᾷ τὸ ὑποκείμενον ;

5. Τί λέγεται κατηγορήμα;

Ἄσκησις

6. Γράψε τὸ κατάλληλον ὑποκείμενον εἰς κάθε κατηγορήμα.

π.χ. ὁ ζωγράφος	ζωγραφίζει		κυνηγᾷ
	ἀλιεύει		ταξιθεύει
	ράβει		πετᾷ
	γυμνάζει		κτίζει
	διδάσκει		ἀνατέλλει
	εὐλογεῖ		φυσᾷ

7. Σοῦ δίδω τὸ ὑποκείμενον, γράψε τὸ κατάλληλον κατηγορήμα.

π.χ. ὁ ἥλιος		τὸ πλοῖον	
ὁ γεωργὸς		ἡ λάμπα	
ὁ ναύτης		ἡ θερμάστρα	
ὁ μαθητὴς		ἡ ἀηδὼν	
ὁ στρατιώτης		ὁ βασιλεὺς	
ὁ ἐργάτης		ὁ διοικητὴς	
ὁ παλαιστής		ὁ φοιτητὴς	
ὁ ψάλτης		ὁ διδάσκαλος	

2. Βασικοί όροι τῆς προτάσεως

§ 5, 6, 7, 8

8. Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ μονολεκτικὸν κατηγορημα ὑπάρχει καὶ περιφραστικὸν μὲ τὸ ρῆμα (εἶμαι) καὶ ἔν οὐσιαστικὸν ἢ ἐπίθετον, τὸ ὁποῖον λέγεται

Ἐντὶ «ὁ ἥλιος λάμπει» = «ὁ ἥλιος εἶναι λαμπρός».

ὑποκείμενον = ὁ ἥλιος

ρῆμα = εἶναι

κατηγορούμενον = λαμπρός.

9. Εὐρίσκομεν τὸ κατηγορούμενον μὲ τὴν ἐρώτησιν

10. Πῶς λέγεται τὸ ρῆμα ποῦ συνδέει τὸ ὑποκείμενον καὶ τὸ κατηγορούμενον ;

Ἄσκησις

11. Νὰ γράψῃς τὸ κατηγορούμενον :

Π.χ. τὸ δέντρον εἶναι ὑψηλόν	ὁ μαθητῆς εἶναι
ὁ οὐρανὸς εἶναι	ἡ οἰκία εἶναι
τὰ ἄνθη εἶναι	τὰ ὄρη εἶναι
τὸ δάσος εἶναι	τὰ ἐνδύματα εἶναι
ἡ θάλασσα εἶναι	ἡ ἡμέρα εἶναι

12. Νὰ γράψῃς τὸ κατάλληλον ὑποκείμενον :

Π.χ. τὸ τραπέζι εἶναι ἀπὸ ξύλον, ἢ τὸ τραπέζι εἶναι ξύλινον	
εἶναι μαθητῆς	εἶναι πράσινον
εἶναι ἀπὸ ὕαλον	εἶναι γόνιμον
εἶναι συννεφιασμένος	εἶναι ἠλιόλουστος
εἶναι καλλιεργημένη	εἶναι ἀκύμαντος
εἶναι ἀνθισμένα	εἶναι ὑψίφωνος

3. Ὑποκείμενον — Κατηγορούμενον

§ 6, 7,

13. Ποῖαι λέξεις χρησιμοποιοῦνται ὡς ὑποκείμενα ;

14. Ποῖαι λέξεις χρησιμοποιοῦνται ὡς κατηγορούμενα ;

Ἄσκησις

15. Νὰ συμπληρωθοῦν αἱ προτάσεις μὲ ἓν κατηγορούμενον.

Ὁ Ἄνδρέας ἦτο	Ἡ θάλασσα εἶναι
Ὅποιος μελετᾷ εἶναι	Τὰ γραπτὰ ἦσαν
Ἐκεῖνος ἐκεῖ εἶναι	Ἡ ἑορτὴ ἦτο
Τὸ τρέχω εἶναι	Τὸ κήρυγμα ἦτο
Ἡ λέξις «καί» εἶναι	Τὰ ἐπιρρήματα εἶναι ᾗ
Ἡ λέξις «ἀπὸ» εἶναι	Ὁ λύκος εἶναι

16. Ὑπογραμμίσατε τὸ ὑποκείμενον καὶ θέσατε εἰς κύκλον τὸ κατηγορούμενον.

Ὁ πατὴρ ἦτο εὐχαριστημένος.

Αὐτὸς εἶναι ὁ πρῶτος μαθητής.

Οἱ στρατιῶται ἦσαν γενναῖοι.

Ἡ χαρὰ μας εἶναι νὰ ἔλθουν ὅλοι.

Τὰ ὑποδήματα εἶναι ἀπὸ καλὸ δέρμα.

Τὸ μάρς εἶναι ἐπιφώνημα.

Τὸ νὰ σκέπτεσαι σωστὰ εἶναι προτέρημα.

Τὸ νὰ ὑποτιμᾷς τοὺς ἄλλους εἶναι ἐλάττωμα.

Ἡ ἐργασία εἶναι τὸ πᾶν.

Ἡ φυγὴ ἦτο μία λύσις.

4. Συνδετικά ρήματα

§ 8

17. Ποιά άλλα ρήματα, πλην του «εἶμαί», χρησιμοποιούνται ὡς συνδετικά ;

18. Ἐπίσης ὡς συνδετικά λαμβάνονται καὶ τὰ ρήματα κινήσεως :

5. Ἐλλιπῆς πρότασις § 9

19. Πότε μία πρότασις λέγεται ἔλλιπῆς ;

20. Πότε παραλείπεται τὸ ὑποκείμενον ; Π.χ. Σηκώθηκα πρωτῆ.

21. Πότε παραλείπεται τὸ ρῆμα ; Π.χ. Γιώργο, τὸ βιβλίό μου.

22. Πότε παραλείπεται τὸ κατηγορούμενον ; Π.χ. Τὰ ὄρη εἶναι ὕψηλά, ἀλλὰ οἱ λόφοι ὄχι

Ἄ σ κ ῆ σ ε ι ς

23. Συμπληρώσατε τὰς ἔλλιπεις προτάσεις. (Χαρακτηρίσατε ὅ,τι ἐλλείπει).

Τὸ πλοῖον ἔνωρίς καὶ ἀργά. (.....)

Οἱ χεῖμαρροι κατεβαίνουν ἀπὸ τὰ καὶ τὰς πεδιάδας. (ἐλλείπουν α) β)

Γλυκεῖα ἢ ζωὴ κι ὁ θάνατος μαυρίλα. (.....).

Οὔτε ἄστρο στὸν οὐρανό, οὔτε φανὸς στή θάλασσα.

Ἄ ἔργατης ἀρχίζει τὸ πρωτὶ καὶ βράδυ

Περπατῶ καμαρωτὲς Ἀνεβαίνετε χαρούμενοι.

6. Ἀντικείμενον

§ 10

24. Ποῖα ρήματα λέγονται ἐνεργητικὰ μεταβατικά ;
25. Πῶς λέγεται ἡ λέξις εἰς τὴν ὁποίαν μεταβαίνει ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου ;
26. Ποῖα ρήματα λέγονται ἀμετάβατα ;
- Π.χ. βρέχει, χιονίζει.
27. Μὲ ποῖαν ἐρώτησιν εὐρίσκομεν τὸ ἀντικείμενον ;
28. Τί μέρος τοῦ λόγου εἶναι τὸ ἀντικείμενον ;
29. Εἰς ποῖαν πτῶσιν εὐρίσκομεν συνήθως τὸ ἀντικείμενον ;

Ἄ σ κ η σ ι ς

30. Σοῦ δίδω τὸ ρῆμα καὶ τὸ ἀντικείμενον, γράψε τὸ ὑποκείμενον.

..... διαβάζω τὸ βιβλίον

..... ἀκούσαμεν κάποιον θόρυβον

..... εἶπαν τὴν ἀλήθειαν

..... πηγαίνουν εἰς τὸ σχολεῖον

..... ταξιθεύουν μὲ τὸ πλοῖον

31. Συμπληρώσατε τὰς προτάσεις μὲ τὸ κατάλληλον ἀντικείμενον.

Ἐ ποδοσφαιριστῆς κτυπᾷ

Ἐ ὑπηρεσία ἐτοιμάζει

Ἐ πιλότος ὁδηγεῖ

Ἐ ξυλουργὸς κατεσκεύασε

Ἐ ταχυδρόμος φέρει

Ἐ ἡμέρα διαδέχεται

7. Σύνθετος πρότασις

32. Πότε μία πρότασις λέγεται σύνθετος ;

Π.χ. Βουνά, πλαγιές και χαράδρες ἀντήχησαν τὸ κλάμα του.

Ὁ ἔμπορος ἔφερεν ὑφάσματα, παλὰ καὶ φορέματα.

Ἄ σ κ η σ ι ς

33. Εἰς τὰς ἀκολουθοῦσας συνθέτους προτάσεις ὑπογραμμίσατε τὰ ὑποκείμενα καὶ θέσατε εἰς κύκλον τὰ ἀντικείμενα.

Οἱ μαθηταὶ μελετοῦν Ἱστορίαν, Θρησκευτικά, Γεωγραφίαν.

Ὁ Γεώργιος, ὁ Κωσταντῖνος καὶ ὁ Μίμης παίζουν βόλους.

Ὁ ἄνεμος, ἡ βροχὴ καὶ ἡ χάλαζα κατέστρεψαν τὰ ἄνθη.

Ὁ ξυλουργὸς κατεσκεύασεν τραπέζια, θύρας καὶ παράθυρα.

«Σαράντα πέντε μάστοροι κι ἑξήντα μαθητάδες, γιοφύριν ἐθεμέλιωναν στῆς

Ἄρτας τὸ ποτάμι».

34. Νὰ συμπληρωθοῦν αἱ προτάσεις με 3 ὑποκείμενα.

..... λύνουν προβλήματα

..... βοηθοῦν τὴν ἀνάπτυξιν τῶν φυτῶν

..... εἶναι μέσα συγκοινωνίας

35. Νὰ συμπληρωθοῦν αἱ προτάσεις με 3 ἀντικείμενα.

Ὁ κτίστης κτίζει

Ἡ ράπτρια ράπτει

Ὁ θεῖος ἔφερε

Παρατήρησις : Οἱ ὅμοιοι συντακτικοὶ ὄροι (ὑποκείμενα, ἀντικείμενα, κατηγορούμενα), χωρίζονται με κόμμα, ὅταν δὲν ἐνώνονται με συμπλεκτικὸν ἢ διαζευτικὸν σύνδεσμον.

8. Συμφωνία τῶν ὄρων τῆς προτάσεως

A'. Ρῆμα—Υποκείμενον § 14

36. Ἐγὼ μελετῶ. — Σὺ γράφεις. — Τὰ παιδιά παίζουν.

Εἰς τὰς ἀπλὰς προτάσεις τὸ ρῆμα συμφωνεῖ μὲ τὸ ὑποκείμενον κατὰ
καὶ

37. Ἐγὼ καὶ σὺ θὰ γράψωμεν. Σὺ καὶ αὐτοὺς νὰ φύγετε ἀμέσως. Ὁ Ἀνδρέας καὶ ἡ Μαίρη παίζουν.

Ὅταν τὰ ὑποκείμενα εἶναι πολλὰ, τὸ ρῆμα συμφωνεῖ καὶ εἰς τὸν
καὶ εἰς τὸ

38. Ποῖον ἀπὸ τὰ τρία πρόσωπα εἶναι ἐπικρατέστερον ;

Παρατήρησις : Ὅταν τὸ ὑποκείμενον εἶναι ὄνομα περιληπτικὸν ἢ ἀόριστος ἀντωνυμία, τότε τὸ ρῆμα ἠμπορεῖ νὰ τεθῆ εἰς πληθυντικὸν ἀριθμὸν. Π.χ. Ὅλη ἡ τάξις προσέχομεν κατὰ τὴν παράδοσιν τοῦ μαθήματος. Ἐκτελέσατε ὁ καθεὶς τὴν ἐργασίαν του.

Ἄ σ κ η σ ι ς

39. Νὰ τοποθετηθῆ τὸ ρῆμα εἰς τὸ κατάλληλον πρόσωπον καὶ ἀριθμὸν.

Ὁ μαθητῆς (μελετῶ) τὰ μαθήματά του. Τὰ πρόβατα (βόσκω)

..... εἰς τὸν ἀγρόν. Ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδιά (χαίρομαι)

Σὺ καὶ ἡ Μαρία (θὰ φύγω) Ἐγὼ καὶ ὁ φίλος μου (εἶμαι)

ἔτοιμοι. Αὐτοὺς καὶ ἄλλοι (φεύγω) σήμερα. Ὅλη ἡ ὁμάς (ἐπιγα)

..... ἢ ἐκδρομὴν.

Ὀλόκληρον τὸ σχολεῖον (παρήλασα) ἢ

B' Ὑποκείμενον — Κατηγορούμενον § 15.

40. α) Ὁ οὐρανὸς εἶναι γαλανός. — Αἱ Ἀθῆναι εἶναι πρωτεύουσα.

Εἰς τὰς ἀπλὰς προτάσεις, ἂν τὸ κατηγορούμενον εἴναι ἐπίθετον, συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὑποκείμενον κατὰ καὶ

Ἐὰν ὁμως εἶναι οὐσιαστικόν, τότε συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὑποκείμενον κατὰ
..... τυχαίως δὲ κατὰ καὶ

Σημείωσις : Ὅταν χρησιμοποιῶμεν πληθυντικόν, λόγῳ εὐγενείας, τὸ κατηγορούμενον τοποθετεῖται πάντοτε εἰς τὸν ἐνικόν. Π.χ. α) Σεῖς εἰσθε ὁ διδάσκαλος τοῦ σχολείου ; β) Παρακαλῶ σεῖς εἰσθε ὁ Διευθυντῆς τοῦ σχολείου ;

41. β) Ὁ Πέτρος καὶ ὁ Σταυρὸς εἶναι φίλοι.— Ὁ Δημήτριος καὶ ἡ Μαρία εἶναι μαθηταί.

Όταν τὰ ὑποκείμενα εἶναι πολλά, τὸ κατηγορούμενον τίθεται εἰς τὸν
ἀριθμὸν καὶ εἰς τὸ γένος τοῦ

42. Ποῖον εἶναι τὸ ἐπικρατέστερον ἀπὸ τὰ τρία γένη;

43. Πότε τὸ κατηγορούμενον τίθεται εἰς πᾶσιν γενικῆν; "Όταν α)
β) γ)

Ἄ σ κ ῆ σ ε ι ς

44. Τοποθετήσατε τὸ κατηγορούμενον εἰς τὸν κατάλληλον ἀριθμὸν καὶ γένος :

Ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ εἶναι (κουρασμένος) Ὁ θεὸς καὶ ἡ θεία
εἶναι (πλούσιος) Τὸ ἄγαλμα αὐτὸ εἶναι (ἡ κλασσικὴ ἐποχὴ)
Τὰ ἀνευρεθέντα ἀρχαῖα εἶναι (μεγάλῃ ἀξίᾳ)

9. Προσδιορισμοὶ § 16

45. Όταν οἱ προσδιορισμοὶ εἶναι ὀνόματα (οὐσιαστικά ἢ ἐπίθετα), λέγονται

Π.χ. ὁ καλὸς μαθητὴς μελετᾷ τὰ μαθήματα. Σεῖς, οἱ μαθηταί, νὰ εἴσθε προσεκτικοί.

46. Όταν ἔχουν τὴν ἰδίαν πᾶσιν μὲ τὴν λέξιν τὴν ὁποίαν προσδιορίζουν, λέγονται Π.χ. Ἡμεῖς εἴμεθα ἐπιμελεῖς μαθηταί.

47. Όταν εὐρίσκωνται εἰς διαφορετικὴν πᾶσιν ἀπὸ τὴν λέξιν τὴν ὁποίαν προσδιορίζουν, λέγονται

Π.χ. Ὁ ὕμνος εἰς τὴν ἐλευθερίαν εἶναι ποίημα.

48. Τὰ ἐπιρρήματα, εἰς τὴν σύνταξιν, λέγονται

Προσδιορισμοί. Π.χ. Τὸ ἀεροπλάνον πετᾷ ὕψηλά.

Ἄ σ κ η σ ι ς

49. Ὑπογραμμίσατε τοὺς προσδιορισμοὺς τῶν προτάσεων :

«Τὸ καλὸ τὸ παλληκάρι ξέρει κι ἄλλο μονοπάτι».

Ὁ Παῦλος, καλὸν καὶ ἄξιον παλληκάρι, ἐργάζεται σκληρῶς.

Τὸ γραφεῖον του, ἕνα μέγαλον τραπέζιον, εὐρίσκετο εἰς τὸ μέσον τοῦ δωματίου.

Ὁ μοναδικὸς ἐπισκέπτης, καλοενδυμένος καὶ εὐγενικός, ἐκάθητο εἰς τὴν γωνίαν.

50. Τοποθετήσατε εἰς τὰ κενὰ τὸν κατάλληλον προσδιορισμὸν :

« Ἡ ἡμέρα φαίνεται ἀπὸ τὸ ».

« οὐρανὸς ἀστραπὲς δὲν ».

Ἡ Θεσσαλονίκη, ἡ , εἶναι πρωτεύουσα τῆς

Ἑλλάδος.

Ἄ Ὀλυμπος, τὸ , εἶναι χιονισμένος.

10. Ὁμοιόπρωτοι Ὀνομαστικοὶ προσδιορισμοὶ

Παράθεσις — Ἐπεξήγησις § 17

51. Ὁ ὀνομαστικὸς ὁμοιόπρωτος προσδιορισμὸς, ὁ ὁποῖος ἀκολουθεῖ ἕνα ὄρον τῆς προτάσεως καὶ τὸν χαρακτηρίζει μὲ ἀκρίβειαν, λέγεται

Π.χ. Ὁ Σολωμὸς, ὁ ποιητῆς, ἔγραψε τὸν ἐθνικὸν ὕμνον — Αἱ Ἀθηναί, ἀρχαία πόλεις, εἶναι πρωτεύουσα τῆς Ἑλλάδος. Παράθεσις = α) β)

52. Τί λέγεται ἐπεξήγησις ;

Π.χ. Τὸν ἐγνώρισα ἀμέσως τὸν φίλον μου, τὸν Ἀπόστολον.

53. Ποῖα λέξις δύναται νὰ τοποθετηθῇ πρὸ τῆς ἐπεξηγήσεως ;

Παρατήρησις: Ἡ παράθεσις καὶ ἡ ἐπεξήγησις τοποθετοῦνται πάντοτε μεταξύ δύο κομμάτων.

Ἄ σ κ η σ ι ς

54. Ὑπογραμμίσατε τὰς παραθέσεις καὶ θέσατε εἰς κύκλον τὰς ἐπεξηγήσεις:

Ὁ ξυλουργὸς μας, σπουδαῖος τεχνίτης, κατεσκεύασεν ὅλα τὰ ἔπιπλα.

Ὁ κύριος Α , ὁ Δήμαρχος τῆς πόλεως, μᾶς προσεκάλεσεν εἰς τὸ γραφεῖον του.

Οἱ κατακτηταί, Γερμανοὶ καὶ Ἰταλοί, κατέστρεψαν τὰ πάντα.

Τὰ ἐγκατέλειψαν ὅλα, οἰκογένειαν, σύζυγον, παιδιά, καὶ ἔτρεξαν ἐκεῖ ὅπου ἐπρόσταζεν ἡ Πατρίς.

Μέσα εἰς τὴν ψυχὴν του, ἀπὸ τότε ποῦ ἐνθυμεῖται τὸν ἑαυτὸν του παιδίον, εἶχε φωλιάσει ἡ ἐκδίκησις.

Ἐνα βαθὺ πηγάδιον, ἀνοιγμένον εἰς τὰ σπλάχνα τῆς γῆς, μᾶς προσέφερον τὸ δροσερὸν νερὸν του.

11. Ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ § 18, 19, 20

55. Πλὴν τῶν ἐπιθέτων, ποῖα ἄλλα μέρη τοῦ λόγου χαρακτηρίζονται ὡς ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοί ;

Ὡς ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ λαμβάνονται : α) Γεωγραφικὰ κύρια ὀνόματα. Π.χ. Ἰόνιον Πέλαγος. β) Ἐπιρρήματα μὲ τὸ ἄρθρον π.χ. ἡ ἐπάνω γειτονιά. γ) Ὄνόματα τὰ ὁποῖα φανεροῦν : ἡλικίαν, ἐπάγγελμα ἢ ἐθνικότητα. Π.χ. γέρος ἄνθρωπος. — Ἐχει ἀξιοματικὸν πατέρα. — Ἕλληνες στρατιῶται.

Ἄ σ κ η σ ι ς

56. Ὑπογραμμίσατε τοὺς ἐπιθετικοὺς προσδιορισμοὺς :

Ὁ λαμπρὸς ἥλιος ἀνατέλλει καὶ μία ὠραία ἡμέρα προμηνύεται.

Συναντήσαμε μίαν γερόντισσαν γιγαγιά ἀπὸ τὸ κάτω χωριό.

Εἶχεν ὀλόλευκα μαλλιά καὶ κυρτωμένον σῶμα !

Οἱ πτωχοὶ ἐξοδεύουν ὀλίγα καὶ οἱ πλούσιοι πολλὰ.

12 Κατηγορηματικοὶ προσδιορισμοὶ § 21

57. Ὁ κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς ἐκφέρεται μὲ

58. Εἰς τί διαφέρει ἀπὸ τὸν ἐπιθετικὸν προσδιορισμὸν ;

59. Ὄταν τὸ ἐπίθετον διδῆ εἰς τὸ οὐσιαστικὸν μίαν γνωστὴν καὶ μόνιμον ιδιότητα, τότε λέγεται :

Π.χ. Ὁ γαλάζιος οὐρανός, τὸ ὑψηλὸν ὄρος, τὸ ὠραῖον ἄνθος.

60. Ὄταν τὸ ἐπίθετον διδῆ εἰς τὸ οὐσιαστικὸν μίαν παροδικὴν ιδιότητα, τότε λέγεται :

Π.χ. Εἶχε τὸ πρόσωπον χλωμὸν καὶ τὰ μάτια κουρασμένα.

Παρατήρησις : Τὸ ἐπίθετον ὡς κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς, δὲν λαμβάνει ἄρθρον.

Ἄ σ κ η σ ι ς

61. Ὑπογραμμίσατε τοὺς κατηγορηματικοὺς προσδιορισμοὺς.

— Ὁ διδάσκαλος ἐκνευρισμένος ἐκαυτηρίασε τὰς κακὰς πράξεις καὶ οἱ μαθηταὶ κατακόκκινον ἀπὸ ἐντροπὴν, ἐδέχθησαν τὰς παρατηρήσεις.

— Ὑψώνονται βράχοι ἀπὸ τομοὶ ὡς νὰ ἦσαν μὲ μάχαιραν κομμένοι.

— Μᾶς ἐδέχθη μὲ πρόσωπον γελαστὸν καὶ καλὰς προθέσεις.

Εἶχε τὰς χεῖρας ἐσταυρωμένας εἰς τὸ στήθος καὶ τοὺς πόδας ἀνοικτούς.

Ἄφησε τὴν οἰκίαν ἔρημον, τὸ κατάστημα κλεισμένον καὶ ἐχάθη εἰς τὴν ξενιτειὰν τὴν ἄχαρη.

13. Ἐτερόπτωτοι Ὄνοματ. προσδιορισμοὶ

§ 22

62. Οἱ ἑτερόπτωτοι προσδιορισμοὶ τίθενται εἰς πτώσιν γενικήν :

Π.χ. Τὸ κέντρον τῆς πόλεως. — Τὸ ὕδωρ τῆς λίμνης. — Ἡ λευκότης τῆς χιόνης. — Τετράδιον τῶν δύο δραχμῶν. — Ἐξ αἰτίας τῆς βροχῆς.

63. — Ἀναλόγως τῆς σημασίας τῆς ἢ γενικῆ αὐτῆ λέγεται :

α) **Κτητικῆ** : φανερώνει κτῆσιν ἢ προέλευσιν : π.χ. τὸ δωμάτιον τοῦ παπποῦ. Τὸ ἀεράκι τοῦ βουνοῦ.

β) **Διαιρητικῆ** : φανερώνει τὸ μέρος ἐνὸς συνόλου : π.χ. τὸ κέντρον τῆς πόλεως. Τὰ δένδρα τοῦ δάσους.

γ) **Ἰδιότητος** : φανερώνει σκοπὸν, μέτρον βάρους, μήκους ἢ ἡλικίαν. π.χ. Πιάτα τοῦ φαγητοῦ. — Ταξίδι τριῶν ἡμερῶν. — Νέος εἴκοσι ἐτῶν.

δ) **Τοῦ περιεχομένου** : π.χ. Κοπάδι περιστεριῶν. — Ὁμάδα ἀγοριῶν.

ε) **Τῆς ἀξίας** : π.χ. Ἐνα μολύβι τριῶν δραχμῶν.

στ) **Τῆς αἰτίας** : Π.χ. Δὲν ἦλθεν λόγῳ τῆς βροχῆς.

Ἄ σ κ η σ ι ς

64. Χαρακτηρίσατε τὰς γενικὰς τῶν ἑτεροπτῶτων προσδιορισμῶν :

Ἡ πηγὴ τοῦ ποταμοῦ	—	Γενικὴ κτητικῆ
Τὸ νερὸ τῆς λίμνης	—	
Τὰ πλοῖα τοῦ στόλου	—	
Ἔχει ὕψος δέκα μέτρων	—	
Ἀγῶνες αὐτοκινήτων	—	
Διαμέρισμα χιλίων λιρῶν	—	
Ἀνεβλήθησαν λόγῳ τοῦ ψύχους	—	
Ἦτο τότε δώδεκα ἐτῶν	—	

14. Σύγκρισις - Παραθετικὰ ἐπιθέτων

§ 23—28

65. Πόσοι εἶναι οἱ ὄροι τῆς συγκρίσεως ;

Π.χ. Τὸ βιβλίον μου εἶναι ὠραιότερον τοῦ ἰδικοῦ σου.

66. Ποῖοι εἶναι οἱ ὄροι τῆς συγκρίσεως ;

67. Ὑπογραμμίσατε τὸν πρῶτον ὄρον τῆς συγκρίσεως :

α) Προτιμῶ περισσότερο τὴν θάλασσαν ἀπὸ τὸ βουνό. β) Λέει περισσότερο ἀπὸ ὅσα κάνει. γ) Καλύτερα νὰ πάω ἐγὼ παρὰ ἐσὺ.

68. Ὁ πρῶτος ὄρος πῶς ἐκφέρεται ;

69. Ὑπογραμμίσατε τὸν δεύτερον ὄρον τῆς συγκρίσεως.

α) Ὁ Ὀλυμπος εἶναι ὑψηλότερος τῆς Πεντέλης. β) Ἔχω περισσότερο χρήματα ἀπὸ τὸν Ἀνδρέαν. γ) Προτιμῶ τὸ κρύο παρὰ τὴν ζέστην.

70. Πῶς ἐκφέρεται ὁ δεύτερος ὄρος τῆς συγκρίσεως ;

71. Μετὰ τὸ ὑπερθετικὸν ποία πτώσις ἀκολουθεῖ ;

72. Ἀντὶ τῆς γενικῆς διαιρετικῆς τίθεται ἡ πρόθεσις μὲ

73. Συμπληρώσατε τοὺς ὄρους συγκρίσεως :

α) Ἐγὼ εἶμαι τοῦ β) Ὁ Παῦλος
εἶναι ἀπὸ γ) Προτιμῶ νὰ εἶμαι
παρὰ δ) Ὁ Εἰρηνικός εἶναι μεγαλύτερος
ἢ ε) Ὁ Πέτρος ἦτο ὁ ἀριστος ὄλων τῶν

15. Σύνταξις ρημάτων

Α' Ἐνεργητικά

§ 29 - 32

74. Ποῖον τὸ συμπλήρωμα τῶν μεταβατικῶν ρημάτων ;

75. Τὸ ἀντικείμενον εὐρίσκομεν συνήθως εἰς πτώσιν
καὶ σπανιότερον εἰς πτώσιν

76. Τί μέρος τοῦ λόγου εἶναι τὸ ἀντικείμενον ;

Ἄ σ κ η σ ι ς

77. Ὑπογραμμίσατε τὰ μεταβατικὰ ρήματα :

Παρατηρῶ, ἐρευνῶ, κτυπῶ, γελῶ, δένω, βαδίζω, κλείω, σκάπτω, τρέχω, τραγουδῶ, προχωρῶ, κόπτω, ἀνεβαίνω, κύπτω, ἐπιστρέφω, ἀπλώνω, διαμένω, πλύνω, κινῶ, ἀγκομαχῶ, ἀγανακτῶ.

78. Ὑπογραμμίσατε τὸ ἀντικείμενον τῶν προτάσεων :

Συναντήσαμεν τοὺς φίλους. ἤκούσαμε μουσικὴν.
Μᾶς ἔδωσε τὴν εὐχή της. Τοῦ ἐμίλησα αὐστηρά.
Ἐξήγησα τῆς γιγαγιᾶς ὅτι θὰ ἐπιστρέψω ἄμεσως.

79. Συμπληρώσατε τὰς προτάσεις μὲ ἓν ἀντικείμενον.

Ἠγόρασε ἓνα καὶ ἐπλήρωσε

Ἐζωγράφισα ἓν καὶ μίαν

Ἀπλώνει τὰ Κόβει

16. Β' Μέσα ρήματα

§ 33

80. Εἰς τὰ μέσα ρήματα, τὸ ὑποκείμενον εἶναι συγχρόνως καὶ

Π.χ. κτενίζομαι = κτενίζω τὸν ἑαυτὸν μου.

81. Πῶς λέγονται τὰ μέσα αὐτὰ ρήματα ;

Π.χ. Ράπτομαι εἰς τὸ ραφεῖον. Κουρεύομαι εἰς τὸ κουρεῖον.

82. Τὰ ρήματα αὐτὰ φανερώνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ εἰς τὸν ἑαυτὸν τοῦ διὰ μέσου ἐνὸς ἄλλου. Τὰ ρήματα αὐτὰ λέγονται καὶ *Μέσα πλάγια*.

Π.χ. Ὁ Πέτρος καὶ ὁ Παῦλος συνεννοήθησαν καὶ συνεφιλιώθησαν.

83. Τὰ ρήματα αὐτὰ φανερώνουν ὅτι ἡ ἐνέργεια δύο ὑποκειμένων μεταβαίνει ἀπὸ τοῦ ἐνὸς εἰς τὸ ἄλλον καὶ λέγονται: *Μέσα ἀλληλοπαθῆ*.

Ἄ σ κ η σ ι ς

84. Ὑπογραμμίσατε τὰ μέσα ρήματα :

πλύνομαι, πνίγομαι, ράπτομαι, κουρεύομαι, φονεύομαι, καλλωπίζομαι,
λύομαι, τραυματίζομαι, ἐτοιμάζομαι, ἐνδύομαι, ξυρίζομαι.

85. Χαρακτηρίσατε τὰ μέσα ρήματα τῶν προτάσεων.

α) Προσπαθεῖ νὰ ξυρισθῆ μόνος του.

β) Ἐλούσθησαν καὶ ἀλείφθησαν μὲ ἔλαιον.

γ) Ὅλοι μισοῦνται μεταξὺ των.

δ) Ράβεται εἰς τὸν καλύτερον ράπττην.

17. Παθητικά ρήματα

§ 34, 35, 36

86. Ἀπὸ ποῖα ρήματα σχηματίζονται τὰ παθητικά ;

Π. χ. δένω - δένομαι.

87. Τί λέγεται ποιητικὸν αἶτιον ;

Π.χ.

Ὁ κηπουρὸς φυτεύει δένδρα.—Τὰ δένδρα ἐφυτεύθησαν ὑπὸ τοῦ κηπουροῦ.

Οἱ Ἕλληνες ἐνίκησαν τοὺς Πέρσας.—Οἱ Πέρσαι ἐνικήθησαν παρὰ τῶν Ἑλλήνων.

Ἡ βροχὴ ἔλυωσεν τὰ χιόνια.—Τὰ χιόνια ἔλυωσαν ἀπὸ τὴν βροχὴν.

Τὸ ἀντικείμενον : δένδρα, Πέρσας, χιόνια, γίνεται ὑποκείμενον εἰς τὴν παθητικὴν σύνταξιν, τὸ δὲ ὑποκείμενον : κηπουρός, Ἕλληνες, βροχὴ, γίνεται ποιητικὸν αἶτιον.

88. Μὲ ποίας προθέσεις ἐκφέρεται τὸ ποιητικὸν αἶτιον ;

Ἄ σ κ η σ ι ς

89. Νὰ μετατραπῇ ἡ ἐνεργητικὴ σύνταξις εἰς παθητικὴν :

α) Ἡ καταιγὶς ἐξερρίζωσε ὅλα τὰ δένδρα.

β) Ὁ διδάσκαλος ἐτιμώρησε τοὺς ἀτάκτους μαθητάς.

γ) Οἱ στρατιῶται φρουροῦν τὰ σύνορα τῆς Πατρίδος.

δ) Ὁ χεῖμαρρος κατέστρεψε τὴν καλλιέργειαν.

18. Ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοὶ

§ 37, 38, 39

90. Τί φανερώνουν οἱ ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοί ;

91. Οἱ ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοὶ ἐκφέρονται μὲ ἐπιρρήματα ἀλλὰ καὶ

(Ἐπιρρηματικαὶ ἐκφράσεις).

Π.χ. Ἄνεχώρησαν, χθές. Κάθε βράδῳ ἐπιστρέφουν. Ἐταξίδευσαν μὲ τὸ πλοῖον.

Ἄσκησις

92. Ὑπογραμμίσατε τοὺς ἐπιρρηματικοὺς προσδιορισμοὺς. Χαρακτηρίσατέ τους.

Π.χ. Διαμένουν εἰς τὸν ἐπάνω ὄροφον.	Φανερώνει	τόπον
Πῶς θὰ φύγωμεν τέτοια ὥρα;	»	
Ἦτο καθισμένος ἔμπρὸς ἀπὸ τὸ γραφεῖον	»	
Ἐξ αἰτίας τῆς βροχῆς καθυστεροῦν ὅλα	»	
Σήμερον συνήντησα τοὺς φίλους μου	»	
Προσεπάθησαν πάρα πολὺ	»	
Τὸν ἐκτύπησαν μὲ ἓνα ξύλον	»	
Ὁ μαθητὴς ἐστάθη εἰς τὸ μέσον καὶ εἶπε	»	
Ἐσηκώθη πρωΐ-πρωΐ καὶ ἀνεχώρησεν	»	

19. Ἐμπρόθετοι προσδιορισμοὶ

§ 40, 41

93. Αἱ λέξεις αἱ ὁποῖαι συντάσσονται μὲ προθέσεις καὶ μᾶς δίδουν ἐμπροθέτους προσδιορισμοὺς εἶναι: τὰ ὀνόματα, αἱ μετοχαί, αἱ ἀντωνυμιαί, τὰ ἐπιρρηματα.

94. Οἱ ἐμπρόθετοι προσδιορισμοὶ εἰς τὸν λόγον ἔχουν τὴν θέσιν:

1. Ἐπιρρηματικῶν προσδιορισμῶν καὶ φανερῶνουν:

- α) *Τόπον*. Π.χ. Ἔρχεται ἀπὸ τὴν Κρήτην.
- β) *Χρόνον*. Π.χ. Μετὰ τὸ σχολεῖον πηγαίνω εἰς τὴν οἰκίαν μου.
- γ) *Τρόπον*. Π.χ. Ἦλθον μὲ τὸ λεωφορεῖον.
- δ) *Ποσόν*. Π.χ. Μετὰ ἀπὸ πολλὰς προσπαθείας.
- ε) *Ὅργανον*. Π.χ. Τὸν ἐκτύπησε μὲ τὸ χέρι.
- στ) *Αἰτίαν*. Π.χ. Ἐκ προθέσεως ἀπέφυγε νὰ τὸν συναντήσῃ.

2. Ἀπλῶν προσδιορισμῶν. Π.χ. Ἐφυγε παρὰ τὴν θέλησίν του.

Ἄσκησις

95. Ὑπογραμμίσατε τοὺς ἐμπροθέτους προσδιορισμοὺς.

Ἄπὸ τὸ παράθυρον τοῦ σχολείου κοιτάζει πρὸς τὴν πλατεῖαν.

Μὲ τὰ σπαθιά καὶ τὰ τουφέκια ἐκερδίσαμε τὴν ἐλευθερίαν.

Περὶ τὸ μεσουύκτιον ἀφυπνίσθη ὑπὸ φρικτοῦ ἐφιάλτου.

Κατεσκεύασεν όλόκληρον οικίαν διὰ τῶν χειρῶν του.

Αἱ ἐργασίαι καθυστεροῦν ἔνεκα τοῦ πολέμου.

*Ἐφεραν δῶρα δι' ἄρκετους μαθητάς.

Συνετάχθησαν κατὰ τριάδας καὶ ἀνεχώρησαν.

20. Κύρια καὶ δευτερεύουσαι προτάσεις

§ 12 καὶ 42

96. Ποῖαι προτάσεις λέγονται κύρια ἢ ἀνεξάρτητοι ;

97. Μὲ ποίους συνδέσμους συνδέονται μεταξύ των αἱ κύρια προτάσεις ;

98. Πῶς λέγεται ἡ σύνδεσις αὐτῆ τῶν προτάσεων ;

99. Ποῖαι προτάσεις λέγονται δευτερεύουσαι ἢ ἐξηρητημένοι ;

100. Ἡ σύνδεσις κυρίας καὶ δευτερεύουσης προτάσεως γίνεται μὲ
καὶ λέγεται δέ, ὑποτακτικῆ σύνδεσις.

Παρατήρησις. Ἐναντιότως τοῦ συνδέσμου ὁ ὁποῖος πραγματοποιεῖ τὴν σύνδεσιν, αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις λέγονται : Εἰδικαί, αἰτιολογικαί, τελικαί, ὑποθετικαί, χρονικαί, συμπερασματικαί κ.λ.π.

Ἄ σ κ ή σ ε ι ς

101. Νὰ ὑπογραμμισθοῦν αἱ κύρια προτάσεις καὶ νὰ τεθοῦν εἰς κύκλον αἱ δευτερεύουσαι.

- Ὁ Πέτρος ἐδικαιολογήθη ὅτι ἦτο ἀσθενής.
- Ἐφόρεσε τὸ παλτό του, διότι ἔκανε τρομερὸ κρῦο.
- Συνεκεντρώθησαν εἰς τὸ σχολεῖον, διὰ νὰ μελετήσουν.
- Ἐὰν ὁ καιρὸς τὸ ἐπιτρέψη, τὸ σχολεῖον θὰ πάη ἐκδρομὴν.
- Ὅταν τελειώσω τὰς σπουδὰς μου, θὰ ἐργασθῶ.
- Ἐβρεχεν τόσον ραγδαίως, ὥστε ἠναγκάσθη νὰ παραμείνη.
- Εἶναι καθ' ὅλα ἔτοιμοι, μήπως φύγουν ξαφνικά.
- Ὅσοι ἐργάζονται ἐπιμελῶς, προοδεύουν εἰς τὴν ζωὴν των.
- Ἐναντιοῦμαι τί πρόκειται νὰ γίνῃ αὔριον.

21. Δευτερεύουσai προτάσεις

1. Ειδικαί § 43

102. Μὲ ποίους συνδέσμους εισάγονται αἱ ειδικαί προτάσεις ;

Π.χ. Ἡ μητέρα λέγει ὅτι ἐτοιμάζει τὸ γλυκό.

103. Ποῖα ῥήματα συντάσσονται μὲ ειδικὴν πρότασιν ;

104. Παρατήρησις. Αἱ ειδικαί προτάσεις ἐκφέρονται μὲ ὀριστικὴν ἢ δυνητικὴν ἔγκλισιν. Χρησιμεύουν α) ὡς ἀντικείμενα τῶν λεκτικῶν, δοξαστικῶν καὶ αἰσθητικῶν ῥημάτων : λέγω, νομίζω, αἰσθάνομαι, λησμονῶ, ἐνθυμοῦμαι, ἀντιλαμβάνομαι κλπ.

β) Ὡς ὑποκείμενα τῶν ἀπροσώπων ῥημάτων : λέγεται, φημολογεῖται, φαίνεται, ἀρκεῖ. Π.χ. λέγεται ὅτι διέκοψαν τὰς σχέσεις των.

γ) Ὡς ἐπεξηγήσις τῶν οὐδετέρων τῆς δεικτικῆς ἀντωνυμίας : (τοῦτο, αὐτό, ἐκεῖνο), τῆς ἀορίστου (κάτι) καὶ τῶν οὐσιαστικῶν : (ἡ φήμη, ἡ ἰδέα, ἡ πληροφορία). Π.χ. Ἦκουσα νὰ λέγουν τοῦτο, ὅτι συντόμως θὰ δοθῇ ἡ αὔξησις.

Ὅταν ἡ ειδικὴ πρότασις εἶναι ὑποκείμενον ἢ ἀντικείμενον, δὲν χωρίζεται μὲ κόμμα. Ὅταν ὅμως εἶναι ἐπεξηγήσις, τότε χωρίζεται. Π. χ. Ἐλπίζομεν ὅτι θὰ μᾶς βοηθήσῃ. Διεδόθη ἡ φήμη, ὅτι πάσχει ἐκ νευρώσεως.

Ἄ σ κ η σ ι ς

105. Ὑπογραμμίσατε τὰς ειδικὰς προτάσεις :

Ἐνθυμοῦμαι ὅτι τὸν ἔβλεπα συχνά.

Ἐπρόσεξα ἐπίσης κάτι, ὅτι πάντοτε ἀπέφευγε νὰ μὲ συναντήσῃ.

Δὲν κατάλαβα ὅτι εἶχαμε φθάσει εἰς τὸ τέρμα.

Διεδόθη ἡ πληροφορία, ὅτι τὰ σχολεῖα θὰ κλείσουν.

Φοβοῦμαι πὼς σύντομα θὰ ἔλθῃ βροχή.

Ὅμολογῶ πὼς δὲν ἦταν εὐγενικὸ τὸ φέρσιμό μου.

2. Αἰτιολογικαί προτάσεις § 44, 45

106. Ποῖαι προτάσεις λέγονται αἰτιολογικαί ;

107. Μὲ ποίους συνδέσμους εισάγονται ;

Παρατήρησις : Αἱ αἰτιολογικαί προτάσεις ἐκφέρονται μὲ ὀριστικὴν.

Π.χ. Δὲν ἐμελέτησα, διότι δὲν εἶχον βιβλίον.

Αἱ αἰτιολογικαί προτάσεις χωρίζονται μὲ κόμμα ἀπὸ τὰς κυρίας προτάσεις. Π.χ. Δὲν ἤλθον εἰς τὴν ἐκδρομὴν, ἐπειδὴ ἤμην ἀσθενής.

Ἄσκησις

108. Ὑπογραμμίσατε τὰς αἰτιολογικὰς προτάσεις :

Ἡ ἐκδρομὴ ἀνεβλήθη, διότι ὁ καιρὸς ἦτο βροχερός.

Ἀφοῦ δὲν ἔλυσε τὰ προβλήματα, μὴν περιμένῃς ἄριστα.

Δὲν ἦλθον οἱ φίλοι μου, λόγῳ τοῦ ὅτι ἡ συγκοινωνία διεκόπη.

Μιὰ καὶ τέλειωσες τὰς ἐργασίας σου, πέρασε νὰ σὲ ἴδουμε.

Ἐχάρην πολὺ, διότι ἀντελήφθης ἐγκαίρως τὸ σφάλμα σου.

109. Συμπληρώσατε τὰς εἰδικὰς προτάσεις.

Ἐχω τὴν γνώμην ὅτι

Ἦκουσα νὰ λέγεται καὶ τοῦτο, ὅτι

Δηλῶ ὑπευθύνως, ὅτι

Ὁ μαθητὴς ὑπεσχέθη ὅτι

110. Συμπληρώσατε τὰς αἰτιολογικὰς προτάσεις.

Τὸ αὐτοκίνητον ἐσταμάτησε, διότι

Μὴ σπαταλᾶτε τὸν χρόνον

Μοῦ εἶπε πῶς ἔφυγε

Μετενόησα

3. Τελικαὶ προτάσεις § 46, 47

111. Ποῖα δευτερεύουσαι προτάσεις λέγονται τελικαί ;

112. Μὲ ποίους συνδέσμους εἰσάγονται ;

113. Μὲ ποίαν ἔγκλισιν ἐκφέρονται ;

Παρατήρησις : α) Τελικαὶ εἶναι καὶ αἱ προτάσεις αἱ εἰσαγόμεναι μὲ τὸ νὰ καὶ ἔχουν προέλθῃ ἀπὸ ἀνάλυσιν τοῦ ἀπαρεμφάτου τῆς ἀρχαίας γλώσσης. Π.χ. Θέλω νὰ σὲ γνωρίσω.

β) Αἱ τελικαὶ προτάσεις εἶναι ἀντικείμενα ρημάτων τὰ ὅποια φανερόνουν ἐπιθυμίαν ἢ δύναμιν : θέλω, ἐπιθυμῶ, προτιμῶ, δύναμαι, ἠμπορῶ, ἀποφασίζω. Π.χ. προτιμῶ νὰ πεθάνω.

γ) Αἱ τελικαὶ προτάσεις, χωρίζονται μὲ κόμμα ἐκτὸς ἂν εἰσάγονται μὲ τὸ : νὰ (ἴδε ἐν συνεχείᾳ ἄσκησιν).

Ἀσκησις

114. Ὑπογραμμίσατε τὰς τελικὰς προτάσεις

Προσῆλθον, ἵνα δώσω τὰς ἀπαραιτήτους ὁδηγίας. Παρακαλῶ, ὅπως τακτοποίησθε τὴν ὑπόθεσίν μου. Σᾶς ἐκάλεσα, διὰ νὰ σᾶς συμβουλευθῶ. Ἐπιθυμῶ νὰ γνωρίσω τοὺς φίλους σας. Δύνασθε νὰ λάβετε γνώσιν τῆς ὑποθέσεως.

115. Συμπληρώσατε τὰ κενὰ μὲ τελικὴν πρότασιν :

Ἐνεχώρησε ἀμέσως

Ἡ ἐπιθυμία του εἶναι

Ἡ μητέρα προτιμᾷ

116. Ὑπογραμμίσατε τὰς δευτερευούσας προτάσεις. Χαρακτηρίσατε αὐτάς :

Παρετήρησα ὅτι ἔφυγε ἀμέσως = εἰδική

Ἐπληροφορήθην πῶς ἐπέστρεψες ἐνωρίς

Δὲν ἦλθε μαζί μας ἐπειδὴ ἦτο ἀδιάθετος

Ἀπεφάσισαν νὰ φύγουν τὴν ἐπομένην

4. Ὑποθετικαὶ προτάσεις § 48, 49

117. Τί φανερώνουν αἱ ὑποθετικαὶ προτάσεις ;

Π.χ. Ἐὰν ἔχω χρήματα, θὰ σᾶς πληρώσω. Ἄν ἔλθω, θὰ σοῦ πῶ.

118. Μὲ ποίους συνδέσμους εἰσάγονται ;

119. Μὲ ποίαν ἔγκλισιν ;

120. Πῶς ἀλλοιωῖς λέγεται ἡ ὑποθετικὴ πρότασις ;

121. Πῶς λέγεται ἡ κυρία πρότασις ;

122. Κυρία πρότασις καὶ ὑποθετικὴ ἀποτελοῦν τὸν

123. Εἰς τὴν ὁμιλουμένην μὲ ποίους συνδέσμους εἰσάγονται

Παρατήρησις : Αἱ ὑποθετικαὶ προτάσεις χωρίζονται μὲ κόμμα. Π.χ. Δὲν θὰ βγῶ ἔξω, ἂν δὲν τελειώσω τὴν μελέτην.

Ἄσκησις

124. Ὑπογραμμίσατε τὰς ὑποθέσεις καὶ θέσατε εἰς κύκλον τὰς ἀποδόσεις :

Σὰν σ' ἄρεση μπάριμπα Λάμπρο, ξαναπέρανα ἀπὸ τὴν Ἄνδρο.

Ἄν εἶσαι φίλος, διάβαινε. Ἄν εἶσαι ἐχθρός, περπάτει.

Ἐὰν τελειώσω ἐγκαίρως, θὰ ἔλθω εἰς τὴν ἑορτήν.

Ἀσφαλῶς θὰ σέ εἰδοποιοῦσα, ἂν ἐγνώριζον κάτι.

125. Συμπληρώσατε τὰς προτάσεις μὲ κατάλληλον ὑπόθεσιν :

Θὰ προαχθῆς μὲ ἄριστα, ἔὰν

Θὰ ζήσης πολλὰ χρόνια, ἂν

Μὲ τὴν ἀράδα σου θὰ πᾶς, ἂν

126. Τοποθετήσατε σεῖς τὴν ἀπόδοσιν εἰς τὰς ὑποθέσεις:

Ἐὰν λύσης τὰ προβλήματα,

Ἄν θέλῃς κάτι,

Ἐὰν εἶχον χρήματα,

Ἄμα φύγῃς,

5. Ἐναντιωματικαὶ προτάσεις ἢ Παραχωρητικαὶ § 50, 51

127. Ποῖα προτάσεις λέγονται ἐναντιωματικαὶ ἢ παραχωρητικαὶ ;

128. Μὲ ποίους συνδέσμους εἰσάγονται ;

Π.χ. Ἄν καὶ εἶναι χειμὼν, ἐν τούτοις ὁ καιρὸς εἶναι καλός.

Ἄσκησις

129. Γράψατε παραχωρητικὰς προτάσεις μὲ τοὺς συνδέσμους :

Ἄν καὶ =

Μολονότι =

Καὶ ἂν =

Καὶ ἂν ἀκόμη =

Οὔτε καὶ ἂν =

130. Ὑπογραμμίσατε τὰς παραχωρητικὰς προτάσεις.

Ἄλλὰ κι ἂν ἀκόμα δὲν ἔλθῃς πάλι θὰ φύγωμε.

Δὲν ἔρχομαι, οὔτε κι ἂν μοῦ τάξῃς χρυσάφι.

Ἔφυγε βιαστικά, μολονότι ἡ βροχὴ εἶχεν ἀρχίσει.

Ἐτιμωρήθη αὐστηρῶς, ἂν καὶ ἦτο ἀθῶος.

131. Ὑπογραμμίσατε τὰς δευτερευούσας προτάσεις. Χαρακτηρίσατε αὐτάς.

Δὲν ἦλθεν εἰς τὸ σχολεῖον, ἐπειδὴ ἦτο ἀσθενής, αὐριον ὅμως θὰ ἔλθῃ, ἂν εἶναι καλύτερα. Πρέπει νὰ ἔλθῃ, διὰ νὰ τελειώσωμεν τὴν ἐργασίαν μας. Ὅλοι γνωρίζομεν ὅτι εἶναι ἀπαραίτητος εἰς τὴν ὁμάδα, ἂν καὶ ἀπουσιάζῃ συχνὰ τὸν τελευταῖον καιρὸν. Ἄς ἐλπίσωμεν ὅτι ὅλα θὰ τακτοποιηθοῦν.

Αἱ παραχωρητικαὶ προτάσεις χωρίζονται μὲ κόμμα.

6. Χρονικαὶ προτάσεις § 52, 53

132. Ποῖαι προτάσεις λέγονται χρονικαὶ ;

133. Μὲ ποίους συνδέσμους εἰσάγονται ;

134. Μὲ ποῖαν ἔγκλισιν εἰσάγονται συνήθως ;

135. Πότε εἰσάγονται μὲ ὑποτακτικὴν ;

Π.χ. Ὄταν ἐπληροφορήθῃν τὰ γεγονότα, ἔτρεξα ἀμέσως.

Μόλις τελειώσης, νὰ μᾶς εἰδοποιήσης ἀμέσως.

Αἱ χρονικαὶ προτάσεις χωρίζονται μὲ κόμμα.

136. Γράψατε χρονικὰς προτάσεις μὲ τοὺς συνδέσμους :

Μέχρις οὗτου :

Ἄφ' οὗτου :

Ἔως οὗτου :

Μόλις :

Ὄταν :

137. Ὑπογραμμίσατε τὰς χρονικὰς προτάσεις.

Συγκινεῖται, ὡς ἄκουε τὸν θούριον τοῦ Ρήγα.

“Όταν τελειώνη τὸ σχολεῖον, μέχρις ὅτου νὰ ἐπιστρέψῃ, εἰς τὴν οἰκίαν του, παίξει μὲ τοὺς συμμαθητάς του.

Μόλις τὸ ἐπληροφορήθησαν οἱ γονεῖς του, τὸν ἐπέπληξαν διὰ τὴν ἀμέλειάν του. Εὐθύς ὡς μὲ ἐκάλεσαν, ἐσπεύσαμεν. Ἀφοῦ εἰσήλθομεν εἰς τὸ γραφεῖον, ἐχαιρετίσαμεν μὲ εὐγένειαν καὶ μᾶς ὑπεδέχθησαν μὲ εὐγένειαν.

7. Συμπερασματικαὶ ἢ ἀποτελεσματικαὶ προτάσεις § 54, 55

138. Τί φανερώνουν αἱ ἀποτελεσματικαὶ προτάσεις ;

Π.χ. Ἔβρεξε τόσον πολύ, ὥστε ἐπλημμύρησαν ὅλα.

139. Μὲ ποίους συνδέσμους εἰσάγονται ;

140. Μὲ ποίαν ἔγκλισιν ;

Αἱ συμπερασματικαὶ ἢ ἀποτελεσματικαὶ προτάσεις χωρίζονται μὲ κόμμα.

Παρατ. Ἐξαρτῶνται συνήθως ἀπὸ κυρίας προτάσεις, αἱ ὁποῖαι ἔχουν τὰς λέξεις : τόσοσ, τόση, τόσον, τοιουτοτρόπως.

Ἄ σ κ η σ ι ς

141. Γράψατε ἀποτελεσματικὰς προτάσεις μὲ τοὺς συνδέσμους :

ὥστε :

ὥστε νὰ :

142. Συμπληρώσατε τὰς προτάσεις :

Ἔφυγαν τόσον βιαστικά, ὥστε

Κατεσκευάσθη τοιουτοτρόπως, ὥστε

Κατέβαλε τόσον προσπάθειαν, ὥστε

Παρήλθε τόσοσ καιρός, ὥστε

143. Ὑπογραμμίσατε τὰς δευτερευούσας προτάσεις. Χαρακτηρίσατε αὐτάς :

Καθυστερήσαμεν ἄρκετά, διότι ἔπαθε βλάβην τὸ λεωφορεῖον.

Ὑπεσχέθησαν ὅτι συντόμως θὰ ἐπανέλθουν.

Ἀνέλαβον τὴν ὑποχρέωσιν, ὅπως ἐπανορθώσουν ὅλας τὰς ζημίας.

Ἐὰν τὸν γνωρίσης, ἀσφαλῶς θὰ ἀλλάξης γνώμην.

Ὅταν ὁ καιρός εἶναι καλός, πολλοὶ ἐξέρχονται εἰς τὴν ἐξοχήν.

Δὲν πρόκειται νὰ ἔλθῃ, ἔστω καὶ ἂν τὸν παρακαλέσης.

8. Ἐνδοιαστικαὶ ἢ διστακτικαὶ προτάσεις : § 56, 57

144. Τί ἐκφράζουν αἱ ἐνδοιαστικαὶ προτάσεις ;

145. Μὲ ποίους συνδέσμους εἰσάγονται ;

146. Μὲ ποίαν ἔγκλισιν εἰσάγονται ;

Παρατήρησις : Αἱ ἐνδοιαστικαὶ προτάσεις ἐξαρτῶνται ἀπὸ κυρίας προτάσεις, αἱ ὁποῖα ἐκφράζουν : *Φόβον, δισταγμόν, ἀνησυχίαν, προφύλαξιν, ὑποψίαν.*

Π.χ. Φοβᾶται μήπως τιμωρηθῆ.

Ἄ σ κ η σ ι ς

147. Γράψατε ἐνδοιαστικὰς προτάσεις μὲ τοὺς συνδέσμους :

μήπως :

μή :

νὰ μὴ :

μὴν :

148. Ὑπογραμμίσατε τὰς ἐνδοιαστικὰς προτάσεις :

*Ἐχουν ἀνησυχῆσει μήπως τοὺς βγῆ σὲ κακό.

Πρόσεξε νὰ μὴν πέσης κάτω ὅπως τρέχης.

Φοβήθηκε μὴ τυχὸν καὶ δὲν ἔλθετε.

Σκεπασθῆτε καλὰ μὴν κρῶσετε μ' αὐτὴ τὴν παγωνιά.

149. Συμπληρώσατε τὰς προτάσεις :

*Ἐφυγαν κωρίς, διότι φοβήθηκαν μήπως

Προφυλαχθῆτε ἀπὸ τὸ κρῦο νὰ μὴν

Πρόσεξε τὸν σκύλο μὴ

*Ἐπροτίμησαν νὰ ἔλθουν ἐγκαίρως μήπως

Εἶχαμε ἀμφιβολία μὴ

9. Ἀναφορικά προτάσεις

§ 58, 59

150. Ποῖα προτάσεις λέγονται ἀναφορικά ;

Παρατηρήσεις. α) Αἱ ἀναφορικά προτάσεις εἰσάγονται μὲ τὰς ἀναφορικὰς ἀντωνυμίας : ὁ ὅποιος -α -ον, ὁσος -η -ον, ὅποιος -α-ο, ὅ,τι καὶ τὰ ἀναφορικὰ ἐπιρρήματα : ὅπου, πού.

Π.χ. Αὐτὸ εἶναι τὸ βιβλίον, τὸ ὅποιον σοῦ ἔδωσα.

β) Αἱ ἀναφορικά προτάσεις χωρίζονται μὲ κόμμα, ὅταν δὲν εἶναι ἀπαραίτητον συμπλήρωμα τῆς κυρίας προτάσεως.

Π.χ. Ὅσοι τελειώνουν, νὰ φεύγουν. Ἦταν τόσον δυνατός, πού ὄλοι τὸν ἔτρεμαν.

Ἄ σ κ η σ ι ς

151. Γράψατε ἀναφορικὰς προτάσεις μὲ τὰς ἀναφορικὰς λέξεις :

τὸ ὅποιον :

ὅποια :

ὅσαι(ες) :

ὅ,τι :

ὅπου :

152. Συμπληρώσατε τὰς ἀναφορικὰς προτάσεις :

Ὅποιος σκάφτει τὸν λάκκον ἄλλου,

Ὅπου λαλοῦν πολλοὶ πετεινοί,

Ὅπου ἀκοῦς πολλὰ κεράσια,

Ὅποιος ἔχει πολὺ πιπέρι,

Ὅποιος πεινᾷ στὸν ὕπνο του,

Ὅσα δὲ φτάνει ἡ ἀλεπού,

Ὅποιος φυλάει τὰ ροῦχα του,

Ὅ,τι καὶ νὰ ς,

10. Ἐρωτηματικαὶ προτάσεις :

§ 60, 61

153. Αἱ ἐρωτηματικαὶ προτάσεις εἰσάγονται

154. Αἱ ἐρωτηματικαὶ προτάσεις τίθενται ὡς
τῶν διαφορῶν ρημάτων.

Παρατήρησις. Αἱ ἐρωτήσεις διαχωρίζονται εἰς *εὐθείας* καὶ *πλαγίας*.

α) **Εὐθεῖα ἐρώτησις :** — Πῶς τὰ περάσατε εἰς τὴν ἐξοχὴν ; — Ποῦ εἶναι τὸ βιβλίον σου ; — Πότε τελειώνει τὸ μάθημα ;

β) **Πλαγία ἐρώτησις :** — Μὲ ἠρώτησαν πότε θὰ φύγω. — Ἄπορῶ πῶς κατώρθωσε νὰ διακριθῆ. — Δὲν ξέρω ἂν θὰ μπορέσω.

Αἱ πλάγια ἐρωτηματικαὶ προτάσεις ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὰ ρήματα : *ἔρωτῶ, ἀπορῶ, ἀμφιβάλλω, λέγω, ἐνθυμοῦμαι, σκέπτομαι, ὑπολογίζω, βλέπω, ἀκούω, φροντίζω, διδάσκω* κλπ.

Ἄ σ κ η σ ι ς

155. Γράψατε πλαγίας ἐρωτηματικὰς προτάσεις, μὲ τὰς ἐρωτηματικὰς λέξεις :

ποιὸς :

τί :

πόσον :

πότε :

ποῦ :

ἂν :

156. Ὑπογραμμίσατε τὰς πλαγίας ἐρωτηματικὰς προτάσεις :

Τὸν ἐδίδαξε μὲ ὑπομονὴν πῶς κατασκευάζονται τὰ ὑφάσματα, ποῦ εὑρίσκονται τὰ ἀπαραίτητα ὑλικά, τί ὑλικά χρησιμοποιοῦνται καὶ πολλὰ ἄλλα. Ἐσκέφθησαν ποῖος ἔπρεπε νὰ βραβευθῆ καὶ πότε νὰ γίνῃ ἡ σχετικὴ ἑορτὴ καὶ ἀκόμη, ἂν ἔπρεπε νὰ βραβευθῆ ἓνας ἢ δύο.

Μ Ε Τ Ο Χ Α Ι

Ἐπιθετικά καὶ Χρονικά μετοχαί

§ 62, 63,

157. Οἱ ἀπουσιάζοντες μαθηταί. Οἱ μαθηταί οἱ ὅποιοι ἀπουσιάζουν

Οἱ ἐξερχόμενοι ἐπιβάται. Οἱ ἐπιβάται οἱ ὅποιοι ἐξέρχονται

Ὁ ἐργαζόμενος ἀγρότης. Ὁ ἀγρότης ὁ ὅποιος ἐργάζεται

158. Αἱ μετοχαί: ἀπουσιάζοντες, ἐξερχόμενοι, ἐργαζόμενος προσδιορίζουν τὰ οὐσιαστικά τὰ ὅποια τὰς συνοδεύουν καὶ λέγονται

Αἱ ἐπιθετικά μετοχαί ἐξηγοῦνται μὲ τὴν ἀναφορικὴν ἀντωνυμίαν ὁ ὅποιος -α, -ον, ἐκφέρονται μὲ ἄρθρον καὶ ἰσοδυναμοῦν μὲ

159. Ἄναχωρήσαντες εἰς τὰς ἑπτὰ. = Ἄφοῦ ἀνεχώρησαν

Ἄνελθόντες εἰς τὴν στέγην. = Ἄφοῦ ἀνῆλθον

Αἱ μετοχαί αἱ ὅποια ἐξηγοῦνται μὲ τὸ -ἀφοῦ- καὶ φανερόνουν χρόνον λέγονται

Ἄ σ κ ή σ ε ι ς

160. Ὑπογραμμίσατε τὰς ἐπιθετικὰς μετοχὰς καὶ κλείσατε ἐντὸς κύκλου τὰς χρονικάς.

Προχωρήσαντες ἀρκετὰς ὥρας καὶ φθάσαντες εἰς τὴν κορυφὴν ἀνέπνευσαν.
Οἱ κουρασμένοι μαθηταί ἐβγαλαν τὰ βρεγμένα ρούχα των καὶ ἀνεπαύθησαν.
Οἱ μὴ ἐργαζόμενοι καὶ γενικῶς οἱ φυγοπονοῦντες στεροῦνται τῶν πάντων.
Ἰππεύσαντες, ἀνεχώρησαν ἀμέσως. Ἐπετέθησαν διαβάντες τὸν ποταμόν.

161. Γράψατε ἀνὰ δύο προτάσεις μὲ ἐπιθετικὰς καὶ χρονικάς μετοχὰς.

- α)
- β)
- γ)
- δ)

Αἰτιολογικαὶ καὶ ἐναντιωματικαὶ μετοχαὶ

§ 62, 63

162. Ἐπιθυμοῦντες νὰ τελειώσουν.—Ἐπειδὴ ἐπιθυμοῦσαν

Συνελήφθησαν ψευδόμενοι.—διότι ἐψεύδοντο

Αἱ μετοχαὶ: ἐπιθυμοῦντες καὶ ψευδόμενοι ἐξηγοῦνται μὲ αἰτιολογικὸν σύνδεσμον, φανεροῦν τὴν αἰτίαν καὶ λέγονται

163. Καίτοι δειλιάσαντες—ἂν καὶ ἐδειλίασαν

Καίπερ τραυματισθεῖς—ἂν καὶ ἐτραυματίσθη

Αἱ μετοχαὶ: δειλιάσαντες καὶ τραυματισθεῖς, φανεροῦν ἀντίθεσιν πρὸς τὸ δηλούμενον ὑπὸ τῆς κυρίας προτάσεως καὶ λέγονται ἢ

Ἄ σ κ η σ ι ς

164. Ὑπογραμμίσατε τὰς μετοχὰς καὶ χαρακτηρίσατε αὐτάς.

Π.χ. Οἱ ὀπλισμένοι στρατιῶται ἀνεχώρησαν = Ἐπιθετικὴ μετοχὴ

Κουρασμένος ἀπὸ τὴν πολλὴν ἐργασίαν ἀνεπαύθη =

Τέλος φθάσαντες εἰς τὸ τέρμα ἀνέπνευσαν =

Καίτοι τραυματισθεῖς ἐθριάμβευσεν =

*Ἐφθασαν πρῶτοι κινδυνεύοντες νὰ φονευθοῦν =

Οἱ ἀδικημένοι μαθηταὶ παρεπονέθησαν =

Γνωρίζων τοὺς κινδύνους ἐδέχθη τὴν πρόσκλησιν =

*Ἐφθασαν πλέοντες πρὸς ἀνατολὰς =

Οἱ προαχθέντες καὶ ἀπολυθέντες ἐτοιμάζουν ἐορτὴν =

165. Γράψατε προτάσεις μὲ ἕκαστον εἶδος μετοχῶν.

.....
.....
.....
.....

Τροπικαὶ καὶ ὑποθετικαὶ μετοχαὶ

§ 62, 63

166. Ἐφθασαν *παίζοντες* καὶ πηδῶντες.

Μᾶς παρεκάλεσε *κλαίων* νὰ τὸν βοηθήσωμεν.

Αἱ μετοχαὶ: *Παίζοντες, πηδῶντες καὶ κλαίων* φανερόνουν τὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον γίνεται τὸ δηλούμενον ἀπὸ τὴν πρότασιν καὶ λέγονται

167. *Πλέοντες* συνεχῶς πρὸς ἀνατολὰς θὰ φθάσωμεν = *ἐὰν πλέωμεν*.

Βαδίζοντες ταχύτερον θὰ φθάσωμεν ἐγκαίρως = *ἐὰν βαδίζωμεν*.

Αἱ μετοχαὶ: *πλέοντες καὶ βαδίζοντες*, ἐξηγούνται μὲ τὸν ὑποθετικὸν σύνδεσμον *ἐὰν* φανερόνουν τὴν προϋπόθεσιν, ὑπὸ τὴν ὁποῖαν γίνεται τὸ δηλούμενον ἀπὸ τὴν πρότασιν καὶ λέγονται

168. Αἱ χρονικαὶ, αἰτιολογικαὶ, ἐναντιωματικαὶ, τροπικαὶ καὶ ὑποθετικαὶ μετοχαὶ, ἐπειδὴ φανερόνουν *ἐπιρρηματικὴν* σχέσιν πρὸς τὴν πρότασιν λέγονται

Ἐσκήσεις

169. Ὑπογραμμίσατε καὶ χαρακτηρίσατε τὰς μετοχάς:

Ἐφθασαν εἰς τὴν ξηρὰν κολυμβῶντες —

Διαβάντες τὸν ποταμὸν προήλασαν ταχέως —

Οἱ ἐργαζόμενοι ἀμείβονται —

Ἐσιώπησαν, ἐπιθυμοῦντες νὰ μείνουν ἄγνωστοι —

Καίτοι νηστεύσαντες δὲν ἐκοινώνησαν —

Ἐπέτυχον, μελετῶντες ἐπὶ ἀρκετὰς ὥρας ἡμερησίως —

Ἐργαζόμενοι, θὰ ἐπιτύχωμεν εἰς τὴν ζωὴν —

Ὁ μὴ ἐργαζόμενος μηδὲ ἐσθιέτω —

Ἐλαβον τὸ βραβεῖον, ἀφιχθέντες πρῶτοι —

Σ Χ Η Μ Α Τ Α Λ Ο Γ Ο Υ

Εἰς τὸ 7ον κεφάλαιον τῆς Γραμματικῆς τοῦ Ο.Ε.Δ.Β. Α. Βαμπούλη - Γ. Ζούκη, καὶ εἰς τὰς § 65 - 77 σελ. 188 - 191 μανθάνομεν σχετικὰ μὲ τὰς διαφόρους ἰδιορρυθμίας τοῦ λόγου, τὰ *Σχήματα λόγου* ὅπως λέγονται.

Σχήματα λόγου εἶναι οἱ ἰδιαιτέροι λεκτικοὶ τρόποι πού δὲν ἀκολουθοῦν πολλάκις τοὺς κανονικοὺς γραμματικοὺς κανόνας.

Τὰ σχήματα λόγου εἶναι ἀπαραίτητα καὶ χρησιμοποιοῦνται εἰς τὸν προφορικὸν καὶ γραπτὸν μας λόγον.

Ὅσον περισσότερο λογοτεχνικὸν εἶναι ἓνα πεζογράφημα τόσο καὶ περισσότερα σχήματα λόγου περιέχει. Εἰς τὸν ποιητικὸν λόγον παρουσιάζονται εἰς μεγαλυτέραν ἔκτασιν.

Ἡ καλὴ ἀνάγνωσις καὶ ἀπαγγελία

Δὲν ἀρκεῖ ἓνα κείμενον νὰ περιέχῃ πολλὰ σχήματα λόγου. Ἡ ἀνάγνωσις τοῦ κειμένου - οἰοδηποτε κειμένου - πρέπει νὰ εἶναι ἄψογος διὰ νὰ εὐχαριστηθῇ ὁ ἀκροατής, διὰ νὰ τὸ ἀπολαύσῃ καὶ τὸ κατανοήσῃ.

Ὁ τονισμὸς λέξεων καὶ φράσεων, ἡ ἀνύψωσις ἢ χαμῆλωμα τῆς φωνῆς, ἡ στίξις, δηλαδὴ, τὸ σταμάτημα εἰς κόμματα, τελείας, ἐρωτηματικά, θαυμαστικά κ.λ.π. πρέπει νὰ γίνεταί ἀβιάστως, κανονικῶς καὶ σχολαστικῶς.

Ἡ φωνὴ νὰ βγαίη ἀπὸ τὸ στήθος, ὄχι ἀπὸ τὸν λάρυγγα. Ἡ ἀναπνοὴ νὰ γίνεταί κανονικῶς.

Νὰ πειθαρχῶμεν τὴν φωνὴν μας ὑποτάσσοντές τὴν εἰς τὰ νοήματα ἐκάστης παραγράφου τοῦ κειμένου καὶ μειώνοντες τὰ ἐλαττώματα αὐτῆς (ἀτονία, μονοτονία, ὄξυφωνία κ.ά.).

Νὰ γίνεταί πλήρης ἀπόδοσις τῶν συλλαβῶν (ἄρθρωσις καλή). Οὔτε πολὺ ταχὺς οὔτε ἄργος ὁ ρυθμὸς τῆς ἀναγνώσεως.

Νὰ τονίζωνται τὰ βασικὰ σημεῖα τοῦ κειμένου, ἢ φωνὴ νὰ χρωματίζεται καὶ νὰ εἶναι φυσική.

Κατὰ τὴν ἀπαγγελίαν νὰ μὴν ἐντυπωσιαζώμεθα ἀπὸ τὸ ἀκροατήριον, οὔτε νὰ γίνωνται ἄσκοποι ἢ νευρικὰ κινήσεις.

Καὶ τὸ σπουδαιότερον καὶ πρωταρχικόν : Νὰ ἔχη γίνει προάσκησις εἰς τὴν ἀνάγνωσιν ἢ ὁμιλίαν. Νὰ κατέχωμεν, δηλαδὴ, εἰς πλάτος καὶ εἰς βάθος τὸ κείμενον.

Μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν αὐτὴν ἢ ὅποια ἦτο ἀπαραίτητος, ἐρχόμεθα πάλιν εἰς τὰ *σχήματα τοῦ λόγου*.

Ἡ Γραμματικὴ σας ἔχει μερικὰ σχήματα λόγου τὰ ὅποια προέρχονται ἐκ τῆς σημασίας τῶν λέξεων καὶ λέγονται *Δεκτικοὶ τρόποι*.

Τὰ διάφορα σχήματα λόγου

1. **Γραμματικά σχήματα** : Προέρχονται ἀπὸ συντακτικὰς ἰδιορρυθμίας τοῦ λόγου. Εἰς τὴν γραμματικὴν σας ἀναφέρεται μόνον ἐν § 76. Λέγεται : *σχῆμα κατὰ σύνεσιν ἢ κατὰ τὸ νοούμενον*.

Π.χ. α) Ὅλο τὸ χωριὸ σήμερα ἤλθαν εἰς τὴν πανήγυριν.

β) Ὅλος ὁ στρατὸς πολὺ ἐνωρίς, ἔκαμαν ἔφοδον.

Ἐνῶ τὸ ὑποκείμενον : α) *χωριὸ* β) *στρατὸς*, εἶναι εἰς τὸν ἐνικὸν τὸ ρῆμα α) *ἤρθαν* β) *ἔκαμαν* εἶναι εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν.

170. Ὑπογραμμίσατε ὅπως εἰς τὰ ἀνωτέρω παραδείγματα τὰ ἐξῆς :

α) Ὅλο τὸ σχολεῖο ἐπήγαμε ἐκδρομὴ σήμερα.

β) Τὸ πλῆθος ἐξεχύθηκαν εἰς τὰς ἐξοχὰς διὰ νὰ....

Σχετικὰ σχήματα λόγου τὰ ὅποια προέρχονται :

α) Ἀπὸ τὴν θέσιν τῶν λέξεων (*Πρωθύστερον, χιαστὸν, κύκλος, παρήχησις, παρονομασία, ὁμοιοκατάληκτον, κλιμακωτὸν, ἀντίθεσις, ἀσύνδετον, ὑπερβατὸν*).

Ἐξ αὐτῶν Ἴον : **Τὸ ὑπερβατὸν.**

Π.χ. α) **Αἱ** θεριναὶ τοῦ μαθητοῦ διακοπαὶ = (Αἱ θεριναὶ διακοπαὶ τοῦ μαθητοῦ).

β) Πίνω τοῦ πορτοκαλιοῦ τὸν δροσερὸ χυμὸ = (Πίνω τὸν δροσερὸ χυμὸ τοῦ πορτοκαλιοῦ).

171. Γράψατε ἀπέναντι τὰς φράσεις κανονικῶς :

α) Μὲ τὴ δική σου ἦρθα στὸν κόσμον λατρεία =

β) Διὼρθωσα τῶν μαθητῶν μου τὰ γραπτὰ =

γ) Ἐφθασαν τῶν ἀπόκρεω αἱ ἑορταὶ =

δ) Ἦκούσαμε τῶν ἠρώων τὰ κατορθώματα =

172. Κάμετε σχήματα ὑπερβατὰ τὰς ἐξῆς προτάσεις :

α) Μὲ τὴν ἀγία, (τὴν) πίστιν, τοῦ Χριστοῦ =

β) Ἐφθασαν αἱ εἰδήσεις τοῦ μετώπου =

γ) Σᾶς ἐκυρίευσαν αἱ κακίαι τῶν ἀνθρώπων =

δ) Σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν λάμπιν τῶν ματιῶν σου =

2ον Τὸ σχῆμα τῆς Ἀντιθέσεως

Π.χ. Ἡ Ἀρετὴ ἦτο ταπεινὴ, ἢ Κακία ὑπερήφανος = (Ἀρετὴ - Κακία),
(ταπεινὴ - ὑπερήφανος).

173. Ὑπογραμμίσατε τὰς ἀντιθέσεις καὶ γράψατε αὐτάς:

Μπροστὰ νὰ πάω σκιάζομαι, πίσω νὰ πάω φοβάμαι =

Τὸ μεγάλο ψάρι τρώει τὸ μικρὸ =

Τὸ χθὲς ἐπέρασε ἀλλὰ τὸ αὔριον ἀναμένεται =

Ἦλθαν καὶ πάλι ἔφυγαν =

Ὁ γίγας Γολιάθ ἐνίκηθη ἀπὸ τὸν μικρὸν Δαβίδ =

Οὔτε θάλασσα οὔτε ξηρὰ κρατοῦσε τὸν προδότην =

Ἀπὸ τὴν ἀρχὴ μέχρι τὸ τέλος αὐτὴ ἡ λεωφόρος εἶναι εὐθεῖα =

Γράφω καὶ ξεγράφω ὅπως τὸ ράβε-ξύλωνε =

Καινουργία νύφη καὶ παληὰ (δημοικὸ τραγοῦδι) =

β) Σχήματα ἐκ παραλείψεως λέξεων ἢ προτάσεων

1) Ἀπὸ κοινοῦ, 2) Ἐξ ἀναλόγου, 3) Ἐξ ἀντιθέτου, 4) Ζευγμα.

Π.χ. Τὸν ἐξύπνησα ἐπειδὴ μὲ παρενόλησε (νὰ τὸν ξυπνήσω) κλπ.

γ) Σχήματα ἐκ προσθήκης λέξεων ἢ προτάσεων

1) Σχῆμα ἐκ παραλλήλου, 2) Περιφράσεις κ.λ.π.

Ἡ περιφράσις

Τὴν ἔκφρασιν μιᾶς ἐννοίας μὲ περισσοτέρας λέξεις ἐνῶ δυνάμεθα νὰ τὴν ἐκφράσωμεν μὲ μίαν λέξιν, ὀνομάζομεν περιφράσιν π.χ. Ἀντὶ «Ποσειδῶν» λέγομεν : Ὁ θεὸς μὲ τὴν τριαιναν ἢ ὁ θεὸς τῆς θαλάσσης.

174. Εἰς τὰς παρακάτω περιφράσεις νὰ γίνῃ ἀντικατάστασις.

Π.χ. Ὁ πολιοῦχος τῆς Θεσσαλονίκης = ὁ Ἅγιος Δημήτριος
Γέννημα καὶ θρέμμα τῆς Ρούμελης =

Ὁ Γέρος τοῦ Μωριᾶ =

Ὁ μπουρλοτιέρης τῆς Τουρκικῆς ναυαρχίδος =

Ὁ νικητὴς τοῦ Δράμαλι =

Ἡ μεγαλύτερα πόλις τῆς Ἑλλάδος =

175. Αἱ ἐπόμενα λέξεις νὰ γίνουν περιφράσεις

Ἀθηναῖ =

Κωνσταντινούπολις =

Ἀπέθανεν =

Ὁ Διονύσιος Σολωμός =

176. Ποῖον σχῆμα ὀνομάζομεν «συνεκδοχήν»;»

177. Γράψε ἓνα παράδειγμα

Τὸ σχῆμα τῆς συνεκδοχῆς προέρχεται ἀπὸ τὴν σημασίαν τῶν λέξεων.

Π.χ. Ἔμεινε ὁ Διάκος *στὴ φωτιά* με δεκοχτῶ λεβέντες (εἰς τὴν μάχην).

Ὁ Τοῦρκος (οἱ τοῦρκοι) ἔχει τὸ μάτι του εἰς τὴν Κύπρον.

Ὁ ἔχθρὸς ἔφθασεν εἰς τὰ σύνορα (οἱ ἐχθροί).

178. Τί λέγεται «μετωνυμία»;»

Π.χ. α) Τὸ *Θέατρον* ἐξέσπασεν εἰς γέλωτας (λέγομεν τὸ περιέχον ἀντὶ τοῦ περιεχομένου θεαταί).

β) Διαβάζω Θουκυδίδην (ἀντὶ τοῦ ἔργου λέγομεν τὸν συγγραφέα).

179. Τί εἶναι ἀλληγορία ;

Π.χ. Ἐγὼ θὰ βγάλω τὸ φίδι ἀπὸ τὴν τρύπα = (δηλαδὴ θὰ τακτοποιήσω τὴν δύσκολον ὑπόθεσιν).

Ὁ Ἀη-Νικόλας μᾶς ἄσπρισε (δηλαδὴ, ἐχιόνισε τὸν Δεκέμβριον).

Παρατήρησις : Ἡ ἀλληγορία εἶναι μία δυνατὴ μεταφορά.

180. Τί εἶναι εἰρωνεία;

π.χ. Χμ! πολὺ ἔξυπνος εἶναι!.. (εἶναι κουτός).

181. Γράψατε μίαν ειρωνείαν.

182. Ποία είναι η ειρωνεία εις τὰς παρακάτω προτάσεις ;

Ἔω, κόραξ, πόσον ὠραῖος εἶσαι ! Τί ὠραῖον χρώμα ἔχεις ! Ἄν εἶχες καὶ φωνήν...

183. Ὄταν λέγωμεν μίαν καλὴν λέξιν διὰ ν' ἀποφύγωμεν τὴν κακὴν ἀπὸ φόβου, ἔχομεν τὸ σχῆμα

Π.χ. Λέγομεν ἀντὶ «ξύδι» γλυκάδι. Ἄντὶ «κακὸ σπειρί» λέγομεν καλὸ σπειρί.

184. Ἀναλόγως τοῦ ποσοῦ τῶν λέξεων τὰς ὁποίας χρησιμοποιοῦμεν εἰς μίαν πρότασιν ἔχομεν σχήματα :

α) Πλεονασμόν, β) Περιφρασιν, (ἴδε σελ. 137) γ) βραχυλογίαν (λακωνισμόν).

Π.χ. α) Σεῖς νὰ παύσετε, νὰ μὴ ὀμιλῆτε. Νὰ λέγῃς τὴν ἀλήθειαν, ὄχι ψεύματα κ.λ.π. (Πλεονασμός).

β) Ὁ γέρος τοῦ Μωριᾶ (περιφρασις) ἀντὶ Κολοκοτρώνης.

γ) Αὐτὸς ἔκαμε τὴν ἐργασίαν του. **Σὺ ὄχι** (Σὺ δὲν ἔκαμες τὴν ἐργασίαν σου). (Βραχυλογία).

185. Ἄλλα σχήματα : α) Παρομοιώσις : Π.χ. ὕψηλός σὰν κυπαρίσσι.

β) Ὑπερβολή : Εἶναι χοντρὸς αὐτός, σωστός ἐλέφαντας !

γ) Προσωποποίησης : «Περπατώντας ἡ Δόξα μονάχη»
«Χαῖρ' ὦ χαῖρ' Ἐλευθερία» κ.λ.π.

δ) Συνώνυμοι λέξεις : Π.χ. Φοβερὸς - τρομερὸς - ἄγριος - θεριό.

Γαῖδαρος - ὄνος, - πέτρα - λίθος - μάρμαρον - πλάκα.

ε) Μεταφορά : Σκληρὴ καρδιά, ματωμένη ψυχὴ, φύλλα καρδιάς.

στ) Ὅμοιοι : λύρα (μουσικὸν ὄργανον) — λίρα (νόμισμα). Ὅμως (σύνδεσμος)— ὄμος (ὠμοπλάτη), Τὸ ὄρος (βουνό), ὁ ὄρος (συμφωνία).—τὸ παιδίον (παιδί) —τὸ πεδίον (ἡ πεδιάδα). Πιὰ (πλέον)— ποιά ; (ἀντωνυμία) κ.λ.π.

Άσκησις Γενική

185. Γράψε εις κάθε πρότασιν τί σχῆμα λόγου εἶναι :

- Ὁ κόσμος τῶχουν τούμπανο κι ἐμεῖς κρυφὸ καμάρι =
- Κάθε κλαδι καὶ κλέφτης (δηλαδὴ κάθε δέντρο) =
- Δὲν τὸν χωρεῖ ὁ τόπος (ἀντὶ οἱ κάτοικοι τῆς χώρας) =
- Ὁ Ἐθνικὸς ποιητῆς (ὁ Σολωμὸς) =
- Κοίτα ἕνα . . . παλληκάρι ! . . . =
- Μελετῶ τὸν Ὅμηρον (ἀντὶ τὰ Ὀμηρικὰ ἔργα) =
- Ἔσπασεν ὁ πάγος . . . (δηλαδὴ ἔπαυσεν ἢ δυσπιστία) =
- Ὁ Ἐκδικητῆς τῶν σφαγῶν τῆς Χίου =
- Μὲ πάγωσεν ἡ ματιά του =
- Ὁ κορμὸς τοῦ δέντρου ἔβγαλε μιὰ φωνή, πόνεσε κι ἔπεσε =
- Διαιρῶ - μοιράζω - διανέμω - χωρίζω =
- Ἡ εἰρήνη εἶναι μέγα ἀγαθόν, ὁ πόλεμος εἶναι κακόν =
- Ὁ λιμὸς (πεῖνα) — ὁ λοιμὸς (νόσος) =
- Ἔσῦ ἡμπορεῖ νὰ λέγῃς ὅτι θέλεις, ἐγὼ ὅμως ὄχι . . . =
- Τρώγω - μασῶ - χάφτω - καταπίνω - ροκανίζω =
- Ἡ δρῦς ἀπλωσε τὰ κλαδιὰ ν' ἀγκαλιάσῃ τὰ πουλιά =
- Περπατεῖ σὰν κάβουρας =
- Μόλις τὸ ἔμαθεν ἐσάλεψεν ὁ νοῦς του =
- Ὁ Φλεβάρης κι ἂν χιονίση καλοκαίρι θὰ μυρίση =
- Ἦτο χρεῖα, πρὸς ὑπεράσπισιν, δεκαπλασίου ἀριθμοῦ στρατιωτῶν =
- Ψηλὸς—ψηλός, ἀληθινὸ τηλεγραφόξυλον =
- Καθήσατε ἐκεῖ ὅπου εἴσθε, μὴ σηκώνεσθε =
- Τὸ βραβεῖον τῆς Ὀλυμπιακῆς νίκης =
- Ἄπὸ τὴν φωνὴν του ἐκρημνίζοντο βράχοι =
- Ὁ λιτὸς (ἀπλοῦς, ἀπλὸ ντύσιμο) — ὁ λυτὸς (λυμένος). =

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ο Σ

Με τὸ τεῦχος τοῦτο «No 100 Β'» ἀγαπητέ μας φίλε, μικρὲ ἢ μεγάλε, συνεπλήρωσες ἓνα κύκλον ἀσκήσεων ἐπὶ τῆς Γραμματικῆς Καθαρευούσης. Ἐκτὸς ἐλαχίστων διαφορῶν (εἰς τὰ τριτόκλιτα -εὺς -εὼς κ.λ.π.) καὶ τὰ ρήματα, κατὰ τὰ ἄλλα, ἡ γραμματικὴ καθαρευούσης, εἶναι ἡ γραμματικὴ τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μας γλώσσης.

Με τὸ νὰ διεξέλθης τὰ δύο τεύχη Α' καὶ Β' No 100, τῶν γραμματικῶν ἀσκήσεων, συντακτικοῦ καὶ λεκτικῶν τρόπων, δὲν πρέπει νὰ πιστεύης πὼς ἔμαθες καὶ τὴν ὀρθογραφίαν καὶ γενικῶς τὴν γλῶσσαν μας.

Πρέπει ὄχι μίαν, ἀλλὰ καὶ δύο καὶ τρεῖς φορές κάθε χρόνον νὰ ἐπαναλαμβάνης τὰ βιβλία τετράδια (τεύχη) γραμματικῆς Α' καὶ Β' No 100.

Ἐὰν θέλῃς νὰ ὀλοκληρώσης τὰς γλωσσικὰς γνώσεις σου, νὰ προμηθευθῆς καὶ τὰς ἑξῆς ἐκδόσεις μας :

1. Γραφὴ Ἐκθέσεων.
2. Μικροὶ πεζογράφοι καὶ ποιηταί.
3. Ἡ Εἰσαγωγὴ μου εἰς τὴν Μέσην Παιδείαν : (Ὅσα πρέπει νὰ γνωρίζῃ ὁ τελειόφοιτος τοῦ Δημοτικοῦ).

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

Α' Τεύχους

Σελ.	6	ἀντι	παλικάρι	νά	γραφή	παλληκάρι
»	13	»	ἔχει	»	»	ἔχη
»	14	»	ἀρματολοί	»	»	ἀρματολοί
»	16	»	ὄξειαν	»	»	ὄξειαν
»	17	»	ἀτύχησεν	»	»	ἠτύχησεν
»	33	»	τὶ γένος	»	»	τὶ γένους
»	36	»	γεμάτα	»	»	γεμάτα
»	47	»	ὁ τοξότης	»	»	ὁ τοξότης
»	47	»	ἡ σημαῖα	»	»	ἡ σημαία
»	47	»	πολίται	»	»	πολίται
»	48	»	Ἡπειρος	»	»	Ἡπειρος
»	49	»	ἡ πηγὴ	»	»	ἡ πηγὴ
»	49	»	ἀκριβὸς	»	»	ἀκριβής
»	56	»	γυμνάσιον	»	»	γυμνάσιον
»	58	»	οἱ καταλήξεις	»	»	αἱ καταλήξεις
»	59	»	περιπῶνται	»	»	περιπῶνται
»	59	»	ὄσα	»	»	ὄσα
»	60	»	ωατρίδι	»	»	πατρίδι
»	72	»	ἀλαζονία	»	»	ἀλαζονεία
»	74	»	ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΚΚΑΙ	»	»	ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΚΑΙ
»	77	»	ιχνηλάται	»	»	ιχνηλάται
»	78	»	στῖξίς	»	»	στῖφος
»	78	»	ξῖφος	»	»	ρίπος (εἶδος ψάθας)
»	79	»	πρῦπαι	»	»	τρῦπαι
»	86	»	ψύχος	»	»	ψῦχος
»	92	»	ἄδειος	»	»	ἄδειος

Β' Τεύχους

Σελ.	51	ἀντι	τσ	νά	γραφή	ττ
»	97	»	θυγάτηρ	»	»	θυγάτηρ
»	117	»	τῆς	»	»	τῆς

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

ΤΕΥΧΟΣ Α'.

Εισαγωγή—Μέρη τοῦ Λόγου Σελ. 5-6

ΦΘΟΓΓΟΛΟΓΙΚΟΝ

Δίφθογγοι—Συλλαβισμός—Χρόνος
—Συλλαβῶν » 9-15
Τόνοι—Τονισμός—Πνεύματα—Σημεῖα
στιζέως—Φθογγικά πάθη . . . » 16-26

ΤΥΠΟΛΟΓΙΚΟΝ

Πτώσεις—Γένος—ἀριθμός—κλίσι . . » 32-33

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

Κλίσις Ἀρσενικῶν Α'. κλίσεως—
Θηλυκὰ Α'. κλίσεως—Ὄρθο-
γραφικοὶ κανόνες θηλυκῶν—Ὄρ-
θογραφικοὶ κανόνες Πρωτοκλι-
των » 39-45

Β'. ΚΛΙΣΙΣ

Ἀρσενικά—Θηλυκὰ—Οὐδέτερα—
Ὄρθογραφικοὶ κανόνες οὐδέτε-
ρων—Συνηρημένα Β'. κλίσεως . » 52-57

Γ'. ΚΛΙΣΙΣ

Φωνηεντόληκτα—Ἀφονόληκτα—
Ὄρθ. καν. Ἐνρινολήκτων—
Ὄρθογραφικαὶ παρατηρήσεις
—Τὸ α τῆς παραληγούσης—
» ι » »
» υ » » » 59-79

ΕΠΙΘΕΤΑ

Δευτερόκλιτα ἐπίθετα—Συνηρημένα
Δευτερόκλιτα ἐπίθετα—Ὄρθ.
καν. ἐπιθέτων—Τριτόκλιτα ἐπί-
θετα—Μετοχαί—Ἀνώμαλα ἐπί-
θετα » 82-103

ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ

Ἀνώμαλα Παραθετικά » 107

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ

108

ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ

110

ΤΕΥΧΟΣ Β'.

ΤΑ ΡΗΜΑΤΑ

Διάθεσις τῶν ρημάτων—Χρόνοι
τοῦ ρήματος—Ἐγκλίσεις—Συ-
στατικά μέρη τοῦ ρήματος—
Κατηγορίαι ρημάτων—Αὔξη-
σις—Βοηθητικά ἔχω καὶ εἶμαι
—Μετοχή—Κλίσις βαρυτόνων
ρημάτων—Ὄρθογραφία Ὑπο-
τακτικῆς—Σχηματισμός Παρα-
τατικοῦ—Εὐκτική Δυνητική—
Ἄοριστος φωνηεντολήκτων—
Ἄοριστος ὑγρολήκτων—Ἐνε-
ργητικὸς Ἄοριστος Β'.—Ὄρ-
θογρ. Ὑποτακτ. Ἄοριστου—
Μέλλων Διαρκείας—Μέλλων
Ἄπλοῦς—Παρακείμενος—Ὑ-
περσυντέλικος—Τετ. Μέλλων—
Ὄρθογ. κανόνων βαρυτόνων
—Μέση καὶ Παθητικὴ Φωνή—
Συνηρημένα ρήματα—Ἐνεστώ-
ς καὶ παρατακτικὸς εἰς -αω—Ἄο-
ριστος συνηρημένων—Μέση
φωνή τῶν εἰς -αω—Συνηρημένα
εἰς -εω—καὶ -οω—Ρήματα εἰς
-μαι—Ἀποθετικά ρήματα . . . » 7-82

ΤΑ ΑΚΛΙΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Ἐπιρρήματα—Προθέσεις—Σύνδε-
σμοί—Ἐπιφωνήματα » 84-92

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ

Ρήματα ἀπὸ Οὐσιαστικά καὶ ἐπί-
θετα—Οὐσιαστικά ἀπὸ ρήμα-
τα—Οὐσιαστικά ἀπὸ οὐσια-
στικά—Οὐσιαστικά ἀπὸ ἐπί-
θετα—Ἐπίθετα ἀπὸ ρήματα—
Ἐπίθετα ἀπὸ οὐσιαστικά—
Παράγωγα ἐπιρρήματα—Σύν-
θεσις » 94-107

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ

» 108-134

Σχήματα Λόγου » 135-140

024000028176

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

800/97

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΙΚΗ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ - ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ - ΣΧΟΛΙΚΑ - ΠΑΙΔΙΚΑ

ΑΝΔΡΟΝΙΚΗΣ Ε. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ
ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 5α, ΑΘΗΝΑΙ Τ.Τ. 142 ΤΗΛ. 628.132 - 625.687

Α' ΤΑ ΒΟΗΘΗΤΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ ΝΙΚΗΣ

- № 61 ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ Ε' + ΣΤ' (ΕΚΔΟΣΙΣ 1967)
№ 60 ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ » » (1966)
№ 10 ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ » (1966)
№ 100 ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΚΑΘΑΡΕΥΟΥΣΗΣ » (1967)
№ 30 ΜΑΘΑΙΝΩ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ διὰ τὴν Β' καὶ Γ' τάξεις
№ 102 ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ (Τετράδιον) Β' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ Νέον (1967)
№ 103 ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ (Τετράδιον) Γ' » Νέον (1967)
№ 104 ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ (Τετράδιον) Δ' » Προβλήματα (1967)
№ 105 ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ (Τετράδιον) Ε' »
№ 61α ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ (Προβλήματα) ΣΤ' » ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΤΟΥ
№ 32 ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ Νέον
№ 42 ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ Νέον
№ 43 ΙΣΤΟΡΙΑ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
№ 44 ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΚΘΕΣΕΙΣ : α) Μικροὶ Λογοτέχνες β) Παιδικὸι περίπτοι

Β' ΠΑΙΔΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ

1. ΜΙΑ ΦΟΡΑ ΚΙΕΝΑΝ ΚΑΙΡΟ Δρχ. 30 δεμένο
2. Η ΖΩΗ ΤΟΥ ΒΥΘΟΥ Δρχ. 30
3. ΙΣΤΟΡΙΕΣ καὶ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ Δρχ. 25
4. ΤΟ ΛΑΛΗΜΑ ΤΗΣ ΚΑΜΠΑΝΑΣ Δρχ. 50

Γ' ΟΛΑ ΤΑ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ κ.λ.π.